

**Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta**

Lenka Nováková

Násilná kriminalita

Diplomová práce

Olomouc 2012

Na tomto místě bych ráda poděkovala všem, kteří mi při psaní diplomové práce vyšli vstříc.

Jmenovitě bych své poděkování věnovala bývalému řediteli Městské policie Kroměříž Mgr. Miloslavu Skřepskému za poskytnutí materiálů týkajících se prevence kriminality na území města Kroměříže, dále děkuji Policii ČR – Územnímu odboru Kroměříž v čele s poručíkem Bc. Michalem Vlasatým za vstřícnost, ochotu a spolupráci s poskytnutím statistik násilné kriminality na OO Kroměříž a ÚO Kroměříž.

Především děkuji vedoucímu své diplomové práce JUDr. Milanu Vichlendovi, Ph.D. za jeho čas, pomoc, cenné rady a konstruktivní připomínky, které byly pro zdárné dokončení této práce nepostradatelné.

Já, níže podepsaná Lenka Nováková, autorka diplomové práce na téma Násilná kriminalita, která je literárním dílem ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., dávám tímto jako subjekt svůj souhlas ve smyslu § 4 písm. e) zákona č. 101/ 2000 Sb. správci:

Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, Olomouc 771 47, Česká republika

ke zpracování osobních údajů v rozsahu: jméno a příjmení v informačním systému, a to včetně zařazení do katalogu, dále ke zpřístupnění jména a příjmení v katalozích a informačních systémech UP, a to včetně neadresného zpřístupnění pomocí metod dálkového přístupu. Údaje mohou být zpřístupněny uživatelům služeb Univerzity Palackého. Realizaci zpřístupnění zajišťuje ke dni tohoto prohlášení vnitřní složka UP, kterou je Knihovna UP.

Souhlas se poskytuje na dobu ochrany autorského díla dle zákona č. 121/2000 Sb.

Prohlašuji, že své osobní údaje jsem uvedla pravdivě.

Prohlašuji, že svou diplomovou práci na téma Násilná kriminalita jsem vypracovala samostatně, jen s použitím pramenů níže uvedených.

V Olomouci dne 10. 12. 2012

Obsah diplomové práce

Úvod	8	
1	Obecné pojmy	11
1.1	Kriminologie	11
1.2	Násilná kriminalita	11
1.2.1	Definice násilné kriminality	12
1.2.2	Agrese	13
1.3	Fenomenologie násilné kriminality	14
1.4	Etiologie násilné kriminality	17
1.5	Stručná charakteristika nejvyskytovanějších a nejzávažnějších násilných trestných činů	19
1.5.1	Vražda	19
1.5.2	Zabití	20
1.5.3	Těžké ublížení na zdraví a ublížení na zdraví	21
1.5.4	Loupež	22
1.5.5	Vydírání	23
1.5.6	Nebezpečné vyhrožování	23
1.5.7	Nebezpečné pronásledování	24
1.5.8	Znásilnění a sexuální nátlak	25
2	Sociálně demografická analýza	27
2.1	Město Kroměříž	27
2.1.1	Charakteristika města Kroměříže	27
2.1.2	Obyvatelstvo a demografický vývoj města Kroměříže	28
2.1.3	Vzdělanost obyvatelstva	29
2.1.4	Nezaměstnanost	29
2.1.5	Sociálně vyloučené a rizikové lokality ORP Kroměříž	30
2.2	Okres Kroměříž	31
2.2.1	Charakteristika okresu	31
2.2.2	Demografický vývoj okresu	31
2.2.3	Sociální a ekonomický vývoj v okrese	32
2.2.4	Meziokresní srovnání některých ukazatelů	33
2.3	Zlínský kraj	34
2.3.1	Charakteristika Zlínského kraje	34

	2.3.2	Demografický vývoj kraje	34
	2.3.3	Sociální a ekonomický vývoj v kraji	35
	2.3.4	Mezikrajské srovnání	38
3		Výzkumy veřejného mínění	39
	3.1	Výzkum v oblasti veřejného mínění v oblasti prevence v Kroměříži	39
	3.2	Názor široké veřejnosti na kriminalitu	39
	3.3	Názor veřejnosti na trest smrti	46
4		Bezpečnostní analýza	48
	4.1	Úvod do bezpečnostní analýzy	48
	4.2	Kriminalita na teritoriu OO Kroměříž	49
	4.2.1	Celková kriminalita na OO Kroměříž	49
	4.2.2	Násilná kriminalita na území OO Kroměříž	50
	4.3	Kriminalita na teritoriu ÚO města Kroměříže	52
	4.3.1	Celková kriminalita na teritoriu ÚO města Kroměříže	52
	4.3.2	Násilná kriminalita na ÚO Kroměříž	53
	4.4	Kriminalita na území Zlínského kraje	55
	4.4.1	Násilná kriminalita na území Zlínského kraje	55
	4.5	Meziokresní srovnání počtu násilných trestných činů a jejich objasněnosti	59
	4.6	Mezikrajské srovnání počtu násilných trestných činů a jejich objasněnosti v roce 2011	60
	4.7	Násilná kriminalita na území České republiky	61
	4.8	Počet násilných trestných činů spáchaných pod vlivem alkoholu a jako následek recidivy	62
5		Prevence kriminality	64
	5.1	Prevence kriminality jako obecný pojem	64
	5.2	Sociální prevence	64
	5.3	Situační prevence	65
	5.4	Viktimologická prevence	67
	5.5	Prevence primární, sekundární a terciální	67
	5.6	Prevence násilné kriminalita	68
	5.7	Organizace prevence kriminality v České republice	70
	5.7.1	Republiková úroveň prevence kriminality	70
	5.7.2	Krajská úroveň prevence kriminality	70

5.7.3	Prevence na místní úrovni	71
6	Prevence kriminality na území města Kroměříže a jeho okresu	72
6.1	Úvod do problematiky	72
6.2	Návrh na snížení výskytu kriminality na území města a okresu Kroměříž a zefektivnění její prevence	72
6.3	Cílové skupiny	74
6.3.1	Děti a mládež	74
6.3.2	Senioři	74
6.3.3	Osoby sociálně nepřizpůsobivé	75
6.3.4	Obyvatelé města	75
6.3.5	Návštěvníci města	75
6.4	Cíle města Kroměříž v oblasti prevence kriminality	76
	Závěr	78
	Seznam použité literatury	84
	Shrnutí	87
	Příloha	88

Seznam zkratek

č.	číslo
ČR	Česká republika
KPPP	Krajská pedagogicko – psychologická poradna
MV	Ministerstvo vnitra
OO	Obvodní oddělení
Sb.	Sbírka zákonů
TČ	trestný čin
Trestní zákoník	Zákon č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů
ÚO	Územní odbor

Úvod

Násilná kriminalita je téma bezesporu zajímavé, často diskutované a společností výrazně emotivně vnímané. Pro práci jsem si ho zvolila z několika důvodů. Páchání násilných trestných činů je jedna z nejobávanějších a nejnebezpečnějších společensky škodlivých aktivit. Zároveň však vyvolává zájem a jistou dávku zvědavosti. Přece jen je součástí života a, i když to neradi slyšíme, může se týkat každého z nás. Motivací k volbě tématu diplomové práce se mi stala událost, která se stala v mém okolí a které byla věnována velká pozornost v médiích, nejen regionálních, ale i celorepublikových.

Čerstvá maturantka obchodní akademie v Kroměříži, tehdy devatenáctiletá dívka, byla jednoho červnového rána roku 2011 nalezena zavražděná ve svém bytě v Hulíně. Jak se později ukázalo, dívka měla kromě „oficiálního“ vztahu i vedlejší milenecký poměr. A právě jeho prozrazení bylo pro pachatele, jednadvacetiletého tajného milence dívky, důvodem pro tak bezcitnou vraždu, jejíž detaily raději vynechám. Svou brutalitou, chladnokrevností pachatele a malicherným motivem trestného činu byl tento případ v okrese výjimečný a až do této chvíle nezapomenutý. Pachatel se nakonec k vraždě přiznal (a to i přesto, že nejdříve tvrdil, že dívka si zranění způsobila sama) a byl odsouzen k trestu odnětí svobody ve výši 22,5 let. Přesto však zůstává nadále zarážejícím, jak dokázal být mladík tak chladnokrevný a řešit osobní vztahy tak fatálním způsobem.

A není to za poslední dobu zdaleka jediný veřejně známý násilný trestný čin spáchaný na okrese Kroměříž. Můžu jmenovat např. případ ze skoro totožného časového období. V Koryčanech byla zavražděna žena, jejíž tělo bylo ukryto v šachtě, a v září téhož roku pak v opuštěném objektu v Kroměříži způsobil muž po předchozí potyčce vážné zranění hlavy bezdomovci. Poškozený pak následkům zranění po dvou dnech v nemocnici podlehl. Pachatel byl následně za těžké ublížení na zdraví odsouzen na osm let odnětí svobody. V září roku 2012 došlo k pokusu o vraždu v Rajnochovicích na Kroměřížsku. Pachatel, již dříve pravomocně odsouzený za vraždu, útočil na ženu zahradními nůžkami, sám se však v průběhu činu „vzpamatoval“ a nebezpečného chování zanechal.

Právě tyto případy mně inspirovaly k otázce, jaký je stav násilné kriminality a na území města Kroměříž a jeho okresu, tedy místa, kde od narození žiji. Chtěla jsem téma násilné kriminality uchopit jinak, než jak bylo doposud obecně zpracované. Tato cesta má odpovědět na otázky, zda výše zmíněné případy spáchaných násilných trestných činů jsou pouze nahodilé jevy, nebo násilná kriminalita na území města Kroměříže, jejího okresu a potažmo i Zlínského kraje skutečně stoupá, či se jedná o klam vyvolaný přehnaným

mediálním zájmem o problematiku divácky zajímavých témat, kterým vraždy a jiné násilné trestné činy bezesporu jsou.

Otázek, které vyvstávají z této myšlenky je pak několik. Skutečně na Kroměřížsku přibývá vražd a jiných násilných trestných činů? Je zde reálná hrozba nárůstu kriminogenních faktorů? Jaké vlastně pro dané místo tyto faktory jsou? Jsou některé činy v těchto místech častěji frekventované? Pokud ano, proč je tomu tak? Dá se těmto nežádoucím jevům zabránit? Jestliže ano, tak jakým způsobem? Pracuje město Kroměříž na adekvátní prevenci případného zvyšujícího se výskytu násilných trestných činů? Jsou občané informováni o těchto preventivních aktivitách a je takových aktivit dostatek? Jak vnímají všeobecně problematiku násilné kriminality a představuje pro ně hrozbu? A mnoho dalších. Na tyto otázky se snažím najít odpověď v mojí diplomové práci.

Koncepce práce spočívá v úvodním definování základních pojmů spojených s násilnou kriminalitou v kapitole první. Jedná se tedy o stručné vymezení pojmů kriminologie, násilí, násilná kriminalita a agrese. Dále se zabývám charakteristikou fenomenologie a etiologie násilné kriminality. Dílčí podkapitolou je také charakteristika nejfrekventovanějších trestných činů, která napomáhá k dokreslení představy o jednotlivých trestných činech vyskytujících se ve statistikách frekvence výskytu TČ na daných územích. Tato kapitola má čtenáře uvést do problematiky a blíže seznámit s obsahem pojmu násilná kriminalita .

Druhá kapitola je věnována sociálně-demografické analýze, která se zaměřuje na potencionální či reálné kriminogenní faktory v daném městě, okrese a celém Zlínském kraji. Nechybí zde stručná charakteristika těchto zeměpisných lokalit. Analýza je zaměřena především na demografické údaje o populaci, sociálně-analytické údaje s ohledem především na míru nezaměstnanosti, počet volných pracovních míst, ekonomiku apod.

Kapitola třetí podává náhled na vnímání kriminality ze strany veřejnosti. Zabývat se v ní budu výzkumem, který byl proveden Republikovým výborem pro prevenci kriminality. Výzkum se věnuje otázkám příčin kriminality, názoru veřejnosti na výskyt kriminality, informovanosti veřejnosti, postoje veřejnosti k veřejným institucím a jejich důvěry k nim, znalosti celorepublikových preventivních opatření apod. V jedné z podkapitol se věnuji také názoru veřejnosti na trest smrti, který byl sledován Centrem pro výzkum veřejného mínění.

Klíčovou částí práce je kapitola třetí, zaměřující se na provedení bezpečnostní analýzy uvedených lokalit. Kapitola se zaměřuje na zjištění stavu kriminality na území města Kroměříže, jeho okresu a celého Zlínského kraje, zabývá se také charakteristikou nejčastějších trestných činů v této lokalitě. Jelikož neexistují samostatné statistiky kriminality pro oblast města Kroměříže, bude v tomto případě brán zřetel na území Obvodního oddělení

(dále OO) města Kroměříže. Důležitou se při tomto zjišťování jeví srovnání sledovaných údajů s ohledem na jejich časový vývoj a jejich komparace s údaji ostatních okresů a také z hlediska celorepublikového. Zajímavé bude jistě i srovnání statistik území OO Kroměříž, okresu Kroměříž (tedy Územního odboru Kroměříž) a celého Zlínského kraje. Srovnání výskytu trestných činů a jejich vývojového trendu by mělo podávat jasný a ucelený nástin násilné kriminality na Kroměřížsku a ve Zlínském kraji.

Při psaní této kapitoly se budu opírat o informace získané na základě mojí žádosti o poskytnutí údajů adresované Územnímu odboru Policie ČR Kroměříž. Jde tedy z větší části o informace běžně nepřístupné (s určitými občasnými výjimkami). Obdržené statistiky slouží jako podklad pro vytvoření a zpracování grafů obsažených v této kapitole. Jejich účelem je na jednom místě přehledně zmapovat násilnou kriminalitu, počet spáchaných násilných trestných činů v průběhu několika let, objasněnost těchto trestných činů, strukturu pachatelů trestných činů, zajímám se také o vlivu alkoholu při páchání trestných činů a výskyt recidivy. To vše na úrovni města, okresu a kraje. Výsledkem by mělo být srovnání a vyvození závěrů o výskytu kriminality na sledovaném území a také potřebě prevence kriminality, která už spadá do kapitoly následující.

Pátá kapitola je zaměřena na prevenci trestné činnosti v jejím obecném pojetí. Kapitola čtenáře seznamuje s výkladem preventivních přístupů z hlediska prevence sociální, situační a viktimologické, a také z hlediska přístupů prevence primární, sekundární a terciální. Druhá část kapitoly představuje organizaci prevence kriminality na republikové, krajské a místní úrovni.

Šestá, poslední kapitola práce se zabývá prevencí trestné činnosti již konkretizovanou na prevenci násilné kriminality. Ta je zde nastíněna v obecné rovině a poté je konkrétně vztažena na oblast území města Kroměříže. Jedna z podkapitol představuje ukázkou, jak se prevencí město zabývá a jaká opatření připravuje do budoucna. Cílem této kapitoly je zjistit, zda je prevence vedená na území města Kroměříže dostačující, v čem by se mohla být vylepšena a zda dostatečně reaguje na hrozby, které vyvstaly z výsledků mnou provedené sociálně-demografické a především bezpečnostní analýzy.

Přínos diplomové práce spatřuji v provedeném zhodnocení stavu násilné kriminality na Kroměřížsku, jeho porovnání se stavem v celém Zlínském kraji. S ohledem na zjištěný výskyt násilné trestné činnosti pak bude provedeno zhodnocení adekvátnosti preventivních aktivit, které je také hlavním cílem diplomové práce.

1 Obecné pojmy

Úvod práce o násilné kriminalitě bude patřit uvedení do problematiky vymezením základních pojmů týkajících se násilné kriminality, jakožto součástí kriminality obecné a kriminologie jako celku. Dále zde bude uvedena stručná charakteristika pojmu násilná kriminalita, agrese a některých násilných trestných činů. Zmíněné základní pojmy jsou nutností pro pochopení celkové problematiky. Vymezení těchto pojmů však bude pouze na elementární úrovni, protože těžiště práce spočívá v problematice jiné, v násilné kriminalitě na území města Kroměříže, jeho okresu v porovnání s celým Zlínským krajem a také celorepublikovým průměrem.

1.1 Kriminologie

Kriminologie je věda o kriminalitě (zločinnosti), o jejích pachatelích a obětech a o její kontrole. Kriminologii můžeme povahově chápat jako vědu multidisciplinární, vzhledem k jejím společensko-osobnostním, pedagogickým, sociologickým, psychologickým, psychiatrickým, trestněprávním a jiným aspektům. Přesto je však kriminologie oborem samostatným neboť existuje samostatný předmět jejího zkoumání.

Kriminologie je založena převážně na empirických výzkumech, jejichž poznatky musí být přezkoumatelné. České republice dosud není vyučována jako samostatný obor. Proto kriminology bývají právníci, sociologové, psychologové, ale i odborníci jiných profesí. Rozsah tradičních i nových problémů kriminality ovšem podstatně převyšuje stávající kapacitu české kriminologie.¹

1.2 Násilná kriminalita

Jednou z nejzávažnějších forem kriminality je právě násilná kriminalita. Je součástí obecné kriminality a vykazuje míru úspěšnosti úsilí státu a společnosti o kontrolu kriminality. Pokud se výskyt násilné kriminality objevuje ve společnosti ve větší míře, může negativně ovlivňovat osobní bezpečnost občanů, což s sebou nese vznik nepříjemných pocitů nejistoty.

Základním pojmem, kterému je potřeba se věnovat, je pojem násilí. Tento pojem se stává stěžejním bodem pro vykreslení pojmu násilné kriminality. *Násilná kriminalita je v každé společnosti součástí širšího jevu vyskytujícího se násilí.* Problémem však spočívá v tom, že doposud neexistuje obecně přijatelná teorie násilí a s tím související lidské agrese.²

¹ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004, s. 15 – 17.

² NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004, s. 282-283.

Například německá literatura z oblasti věd používá výhradně pojem agrese a druhý pojem, násilí, používá pouze v přímé souvislosti s trestním právem. Oproti tomu srovnatelná anglosaská literatura rozlišuje striktně pojem násilí a agrese, přičemž za násilím je považována agrese ve své nejextrémnější formě.³ Sociologický přístup chápe násilí jako sociální jev, který je následkem sociálních procesů, zatímco pro psychologii je násilí spíše patologickým způsobem interakce konkrétního jedince s okolím.⁴

Pojem násilná trestná činnost se pak objevuje v právních a souvisejících disciplínách, zejména v kriminalistice a kriminologii, tedy ve vědách, ve kterých se vyskytuje pojem agrese, agresivní chování, násilí či násilné chování.⁵ Proto ta úzká spojitost mezi pojmem násilí a agrese, viz. níže.

1.2.1 Definice násilné kriminality

*Pojem násilná kriminalita vychází ze způsobu provedení trestného činu a zahrnuje ty trestné činy, jejichž významnou charakteristikou je poškození, destrukce cílového objektu jednání. U některých forem kriminálních chování postačuje k zařazení do této kategorie záměr poškodit, nebo zničit (např. pokus vraždy), u jiných „srozumění“ s tím, že v průběhu dosahování cíle (např. materiálního zisku) může být nositel žádoucí hodnoty poškozen nebo usmrčen (pokus loupeže)⁶. Problém této definice se však jeví v její obsáhlosti, kdy svým obsahem zahrnuje trestné činy úmyslné i nedbalostní, dále trestné činy směřující nejen proti osobě, ale také proti věcem a v širším smyslu i idejím - např. trestné činy rasistické povahy spáchané verbální formou. Užší vymezení spočívá v jiné definici: *Násilná trestná činnost je pak taková trestná činnost, jejíž významnou charakteristikou je fyzické poškození či usmrcení konkrétní osoby (osob), event. přítomnost záměru takový následek způsobit (pokus)*.⁷ Nevýhodou této definice je snad pouze absence zahrnutí některých forem chování, zejména psychického týrání.*

Problémem při kriminologické klasifikaci trestné činnosti je smíšenost kritérií související s rozdělením druhu kriminality na majetkovou, mravnostní, násilnou apod. *Majetková a mravnostní trestná činnost staví na motivaci pachatele, resp. na hodnotě, kterou*

³ KUCHTA, Josef, VÁLKOVÁ, Helena a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2005, s. 283

⁴ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004, s. 283

⁵ KUCHTA, Josef, VÁLKOVÁ, Helena a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2005, s. 379.

⁶ KUCHTA, Josef, VÁLKOVÁ, Helena a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2005, s. 379.

⁷ KUCHTA, Josef, VÁLKOVÁ, Helena a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2005, s. 380.

pachatel svým jednáním chce získat, zatímco násilná trestná činnost na způsobu provedení deliktu. Tím vzniká situace, že některé trestné činy, typicky znásilnění nebo loupež, spadají do obou kategorií.⁸

S vymezením pojmu násilí souvisí velmi úzce i vymezení pojmu agrese, která se s pojmem násilí bezprostředně propojuje. O pojmu agrese bude více pojednáno v následující podkapitole.

Celkově je pojem násilná kriminalita pojmem kriminologickým, nikoliv právním. Trestní zákon, jak již bylo řečeno, přímo nedefinuje pojem násilí a ani nevymezuje násilné trestné činy jako jednotnou ucelenou skupinu.

Pojem násilí obsahuje více hlav trestního zákoníku (TZ). Největší počet je jich k nalezení v hlavě první - trestné činy proti životu a zdraví, v hlavě druhé - trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, v hlavě třetí - trestné činy proti lidské důstojnosti v oblasti sexuální, v hlavě sedmé - trestné činy obecně ohrožující, v hlavě desáté - trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných a jiné.

Dalším problémem je situace, kdy v určitých TČ představuje násilí pouze alternativní znak či znak kvalifikované skutkové podstaty a existují také trestné činy, které bývají často spáchány násilným způsobem, ačkoliv užití násilí nebo jeho pohružka nejsou znakem příslušné skutkové podstaty (např. TČ vzpoury vězňů, TČ výtržnictví, TČ týrání svěřené osoby, TČ únosu, TČ omezování osobní svobody apod.).

Násilné činy jsou jedny z nejzávažnějších trestných činů a i když jejich výskyt není tak častý a tvoří malé procento z celkových spáchaných trestných činů, tak obavy z násilné kriminality jsou u společnosti jedny z největších.⁹

1.2.2 Agrese

Agresi, jako významné součásti násilné kriminality, je věnována tato samostatná podkapitola. V samotné kriminologii je termín násilí úzce spjat s pojmem agrese v užším slova smyslu.¹⁰ V širším smyslu může být agrese chápána jako činnost nebo úmyslné odmítnutí, směřující k poškození nebo snížení určité hodnoty. V tomto smyslu se projevuje sprostými slovy, nadávkami, porušením konvence či úmyslným odmítnutím pomoci.

Jelikož ne každá agrese vykazuje známky té kriminální, hovoříme o kriminální agresi v případě, že svým obsahem a způsobem útočí na zájmy a hodnoty chráněné právním

⁸ KUCHTA, Josef, VÁLKOVÁ, Helena a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2005, s. 380.

⁹ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004, s. 284.

¹⁰ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004, s. 283.

systémem. Zpravidla se jedná o pohružky násilím, samotným fyzickým násilím či útokem.¹¹ Jedná se tedy o reakci či útočné chování, jehož cílem je poškodit či zničit objekt.¹²

Podle způsobu promyšlenosti a připravenosti se rozlišuje mezi kriminální agresí reaktivní a kriminální agresí promyšlenou. První je charakterizována svou neplánovaností a absencí přípravy, zatímco druhá je cíleně programovaná a plně připravená. Pokud je agrese plánovaná, zaměřuje se tedy na určitý cíl, můžeme hovořit o agresi instrumentální. V opačném případě jde o agresi odreagovanou, jejímž smyslem je pouhé uvolnění nahromaděných agresivních impulsů. Způsob agrese dále může být dělen na ofenzivní (tedy útočnou, kompenzovanou zlostí, zlobou a hněvem) a defenzivní, spojenou s pocity strachu a ohrožení. Zvláštním typem pak je agrese chladná, při které pachatel nejevil známky jakéhokoliv citového hnutí. Jejím opakem je agrese efektivní, kterou doprovází velmi silné citové hnutí.¹³

Agresivita je však zásadně vnímána jako vlastnost, rys osobnosti, pro nějž je typické neustálé či hojně užívání agrese. Často se proto kriminologické a forenzně psychologické výzkumy zaměřují při zkoumání osobnosti pachatele trestného činu na podrobné provedení testů zaměřených na zjištění agresivity. Častokrát z těchto testů vyplývá, že pachatelé majetkové trestné činnosti jsou více agresivní než pachatelé úmyslných usmrcení. Z toho vyplývá, že pravdivější je tvrzení, že osoba je agresivní, protože neustále a hojně používá agresi k řešení vlastních problémů, než tvrzení, že osoba často a trvale používá agresi, protože je agresivní.¹⁴

1.3 Fenomenologie násilné kriminality

Jev násilné kriminality představuje pestrou škálu kriminálních jednání od domácího násilí přes případy pouliční kriminality až po brutální vraždy a násilné projevy organizované kriminality. Nejvíce se na násilné kriminalitě podílejí úmyslné trestné činy, ačkoliv vraždy představuje pouze 1 % spáchaných násilných trestných činů. Postupem doby se zvyšuje počet spáchaných násilných trestných činů, ale zároveň stoupá i jejich objasněnost.

¹¹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006, s. 180.

¹² KUČTA, Josef, VÁLKOVÁ, Helena a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2005, s. 380.

¹³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006, s. 180 – 181.

¹⁴ KUČTA, Josef, VÁLKOVÁ, Helena a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2005, s. 381.

Rozložení násilné kriminality není rovnoměrné a značně se liší v závislosti na sociálně-demografických faktorech, charakteristikách pachatele zahrnujících jeho věk, pohlaví, místo k bydlení, dosažený stupeň vzdělání.¹⁵ Z tohoto důvodu je tato práce zaměřená také na charakteristiku těchto faktorů a podchycení příčin takového kriminálního jednání ve městě Kroměříž, na jeho okrese a tím i částečně na území Zlínského kraje.

Obecně se je možné tvrdit, že častěji páchají násilné trestné činy muži, většinou ve věku 30 let a více, sociálně slabší a méně vzdělaní, většinou žijící spíše ve městech než na vesnicích. Velké procento z násilných trestných činů také tvoří činy spáchané pod vlivem alkoholu či drog.

Mění se skladba a motivace vražd: při trvajících převaze trestných činů pramenících z interpersonálních konfliktů (motivovaných žárlivostí, mstou, nenávistí) roste podíl zejména loupežných vražd. Často se vraždy stávají způsobem vyřizování účtů mezi podnikateli či jsou propojeny s obchodem s drogami. Zvyšuje se i podíl zastoupení cizích státních příslušníků mezi pachateli i oběťmi těchto trestných činů, což má souvislost s nárůstem jejich výskytu v ČR.

Přesto stále největší podíl na násilné kriminalitě představují vraždy spontánní, emotivně laděné, často související s konflikty v rodině či problémy ve vztahu k nejbližšímu okolí. Nejsou však výjimkou ani vraždy, které slouží jako prostředek k dalšímu cíli (časté hlavně u loupeže či sexuálně orientovaných činů).¹⁶

Vzrůstající tendenci vykazuje i počet loupeží. Ty jsou typickým pouličním trestným činem, proto se častěji objevují ve velkých městech s anonymnějším prostředím.¹⁷ Loupeže častěji páchají muži, mezi pachateli vzrůstá počet osob mladší věkové kategorie, tedy osob mladších dvacet let, přičemž nejpočetnější je skupinu tvoří pachatelé do třiceti let. I zde velmi často páchají tento TČ osoby s podprůměrnou vzdělaností, z nevhodného rodinného či sociálního prostředí a se sklonem k alkoholismu a zahálce. Většinou se loupeže odehrávají beze zbraně, avšak s intenzitou obrany oběti roste i intenzita vedeného útoku. Tímto také můžeme vysvětlit skutečnost, že intenzita použití zbraně při loupeži se za poslední dobu zvyšuje a tím se zvyšuje i jejich nebezpečnost. Zatímco dříve násilí u loupeže sloužilo hlavně jako prostředek pro dosažení plánovaného cíle, tedy zmocnění se věci, nyní se paradoxně zmocnění věci jeví jako dovršení násilného aktu, který byl pro pachatele primárním. Motiv agrese se tak stává prvotním rysem a jeho rozsah a intenzita zmíněný cíl loupeže převyšují.

¹⁵ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004, s. 285.

¹⁶ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004, s. 286–288.

¹⁷ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004, s. 289.

Zarážející je také fakt, že čím dál častěji je kořist získaná loupeží výrazně nízké, ba až zanedbatelné hodnoty, a míra násilí použitá k jejímu získání je tak zcela neadekvátní získané hodnotě.

Na vzestupu jsou i různé formy vydírání, často mající formu organizovaného zločinu. Zpravidla jsou tyto praktiky používány při vymáhání dluhů, pohledávek a obchodu se zbraněmi apod.

Stejně tak se stále častěji objevuje trestný čin šikanování, kdy je oběť nucena k činnostem, které by za normálních okolností nedělala, nebo je jí znemožněno uskutečňování něčeho, co by při svobodném rozhodování udělala. Vynucované chování je pro oběť ponižující a psychicky vyčerpávající.¹⁸ Často se náznaky nebo samotné šikanování objevují mezi dětmi či mladými lidmi. Má sice mírnější a ne tolik násilnou formu (nadávání, výsměch, hrubé žertování, tělesné napadání, slovní ponižování a jiné) avšak následky jsou taktéž závažné a pro oběť stresující.

Dalším v dnešní době významným kriminálním jevem je i tzv. domácí násilí, tedy násilí uvnitř rodiny nebo násilí v blízkém sociálním okolí. Domácí násilí je jedním z nejčastějších druhů násilí vůbec. Pravděpodobnost být napaden a poraněn či usmrcen v bezpečí domova členy rodiny je třikrát vyšší než pravděpodobnost napadení na ulici neznámou osobou. Směřuje především proti ženám a dětem a jedná se o formu násilí nejvíce podceňovanou a nejméně kontrolovanou. Nepříjemným faktem je, že pachatelem domácího násilí nejsou pouze méně vzdělaní lidé, ale naopak i lidé vysoce vzdělaní, dobře situovaní se společensky vysokým postavením. Vzhledem k faktu, že spousta pachatelů domácího násilí pochází z rodin násilně orientovaných, je v tomto směru velmi žádoucí dbát na náležitou prevenci v tomto směru.¹⁹

Relativně novým jevem pak jsou trestné činy ze zaujatosti (respektive z nenávisti), která zpravidla souvisí s xenofobií a směřuje násilí proti cizincům či jiným etnikům. Předsudky pachatelů vyplývají z jiných pohledů na náboženství, rasovou příslušnost, pohlaví, sexuální orientaci apod.²⁰ Výjimkou nejsou vraždy, úmyslná ublížení na zdraví, znásilnění, poškozování cizí věci a v neposlední řadě také žhářství, které se za poslední dobu stává v ČR „velmi populárním“ v souvislosti s nenávistí k Romům. Nejznámějším a zároveň nejbrutálnějším takovým případem zůstává případ „žhářů z Vítkova“, který zná téměř celá

¹⁸ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004, s. 290-291.

¹⁹ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004, s. 292.

²⁰ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004, s. 293.

republika. „Exemplárním“ trestem vyměřeným pachatelům se stal i průkopníkem v trestním postihování pachatelů těchto trestných činů.

Mezinárodním problémem velkých rozměrů se pak stává terorismus ve svých nejrůznějších podobách. *Podstatou teroristického jednání je politicky motivované užití násilí či pohrůžka násilí ze strany jednotlivce či skupiny: jeho prostřednictvím se uplatňují zájmy určité skupin, které nelze prosadit legální cestou.* Oběťmi těchto činů se však zpravidla stávají osoby v případě naprosto neangažované a nevinné. *Lze rozlišit terorismus nacionalistický, ideologický a státem podporovaný či terorismus levicový a pravicový. Již samotné definování jednání jako teroristického ovšem velmi závisí na politickém hledisku posuzovatele.*²¹

1.4 Etiologie násilné kriminality

Jen část násilí vyskytujícího se ve společnosti je kriminalizována. Předpoklady k násilí se zakotvují v závislosti na kulturních tradicích a životním stylu různých společností. Teorie o příčinách násilí se značně liší a postupem času zaznamenaly různorodý vývoj. Za zdroj násilí byla v průběhu let považována existence vnitřních sil či procesů determinující agresivní chování. V současné době však převažuje jiná teorie příčin a to ta, která nachází svůj základ v zevních vlivech, vyvolávajících agresivní chování. Agresivita tedy nesouvisí s vrozeným pudem, nýbrž je vlastností získanou, naučenou.²² Etiologickým činitelem se z psychologického hlediska stává hned několik následujících zdrojů.

Prvním z nich je kriminalita jako důsledek impulzivního životního stylu a souhrnu dispozic a prostředí. Vliv na toto kriminální jednání má špatná výchova, nevhodné prostředí, ve kterém dítě vyrůstá, nebo ne zrovna příkladné výchovné vzory. Následkem takového životního stylu pak je právě impulzivní jedinec bez konvencí a zábran, s velkou mírou bezohlednosti a preferencí uspokojování pouze vlastních potřeb.

Za další zdroj kriminálního jednání můžeme považovat kriminalitu jako instrumentální jednání, které je spojeno s využitím kriminality jako prostředku k dosažení žádoucího cíle. Touha po dosažení vysněného cíle může být tak silná, že jedinec neváhá k jeho dosažení použít i nečestného až kriminálního jednání. Tento druh kriminálního jednání není spjat nedostatkem sebeovládání ani špatným životním stylem či nevzdělaností. Je naopak přímo úměrný důležitosti a atraktivnosti zmíněného cíle. Čím je cíl zajímavější, tím více stoupá riziko dosáhnout ho za každých okolností. Proto se tohoto druhu kriminality často dopouštějí i bezúhonní lidé s minimálními předpoklady ke spáchání trestného činu.

²¹ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004, s. 293-294.

²² NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004, s. 294.

Třetím zdrojem kriminálního jednání může být kriminalita jako následek přizpůsobení se chování ve skupině. Tento druh kriminality není spontánní a ani svobodný. Nejedná se jen o skupiny ve smyslu primárně orientovaném (party apod.), ale často se jedná i o sekundární skupiny vyskytující se v jednotlivých firmách, hospodách apod.

Za poslední zdroj kriminálního jednání můžeme považovat kriminalitu jako důsledek neadekvátních strategií při zvládnání stresu.²³ Tyto činy jsou charakteristické nezvládnutím dané situace ze strany pachatele. Ten je v tomto případě frustrován a neví, jak situaci vyřešit. Problémy vznikají nejčastěji v oblasti mezilidských vztahů, komunikace a navazování vztahů s druhým pohlavím. Navazování partnerských či sexuálních aktivit pak takový člověk řeší násilným způsobem.²⁴

Negativní vliv na vytváření výskytu násilné kriminality mají také velmi diskutovaná masmédia, zejména jejich vliv na spoluvytváření atmosféry strachu ze zločinu prostřednictvím nadměrné prezentace násilí. *Z analýzy tisku z hlediska tisku psaní o násilné kriminalitě provedené v roce 1993 v Institutu pro kriminologii a sociální prevenci vyplývá, že každý den přinesly noviny zprávu nejméně o jednom novém násilném trestném činu, spojenou s jeho alespoň stručným vylíčením. Vražda představovala 50% zpráv, 27% zpráv se týkalo loupeží²⁵.* Vzhledem ke skutečnému výskytu násilných trestných činů jsou taková zpravodajství velmi vzdálená realitě. Občané prezentované násilí verbálně odmítají, ale zároveň tyto zprávy považují za napínavé a zajímavé.

Obdobný vliv má také zobrazování násilí ve filmech a televizi, kdy snaha masmédií se občas upírá k výchovnému působení na diváka a snaží se přinést preventivní efekt. Otázkou však zůstává, zda tímto masmédia nevyvolávají efekt spíše opačný.²⁶ Zobrazování násilí je nebezpečné zejména ve vztahu k dětem, jímž se může tímto lehce vsugerovat představa o běžnosti násilného chování a citová otupělost. Je tak pravidelně a dlouhodobě zvyšována jejich tolerance k násilnému chování mezi lidmi.

Důležitou příčinou násilného chování mohou být nezřídka i sami poškození, tedy oběti trestného činu. *Viktimogenní prvky v chování obětí, stimulující pachatele k pojetí a realizaci úmyslu spáchat trestný čin, bývají nejčastěji obsaženy v podobě provokace či neopatrnosti.* Častým případem jsou vraždy motivované ze žárlivosti, msty či nenávisti.

²³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006, s. 183.

²⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006, s. 185.

²⁵ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004, s. 295.

²⁶ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004, s. 295.

Často se vyšší viktimmností vyznačují některé subjekty již svými osobnostními rysy. Může se jednat o jedince nějakým způsobem handicapované či odlišné od průměrné populace, ať již svou mentální nebo fyzickou nedostatečností, rasovou či národnostní odlišností.²⁷

1.5 Stručná charakteristika nejvyskytovanějších a nejzávažnějších násilných trestných činů

Následující kapitola podává přehled skutkové podstaty násilných trestných činů, které náleží mezi nejzávažnější (např. vražda), a těch, které v kriminálních statistikách dosahují významného četnostního zastoupení.

1.5.1 Vražda

*§ 140 (1) Trestního zákoníku (TZ) : Kdo jiného úmyslně usmrtí, bude potrestán odnětím svobody na deset až osmnáct let.*²⁸

Dle nového trestního zákoníku (zák. č. 40/2009 Sb.) došlo oproti starému trestnímu zákonu (zák. č. 140/1961 Sb.) k nové systematizaci úmyslných usmrcení, která spočívá v jejich větší diferenciovanosti. Vedle výše zmíněného prostého zabití se začala přísněji postihovat i vražda spáchaná s rozmyslem nebo po předchozím uvážení (§ 140 odst. 2).²⁹

Vražda prostá je ta, kde jednání pachatele představuje spontánní a nepromyšlenou reakci na emočně vyhrocený mezilidský konflikt. Není zde tedy ze strany pachatele dostatek rozmyslu.³⁰

Pojem vražda spáchaná s rozmyslem označuje situaci usmrcení oběti, které předcházela myšlenková činnost pachatele (rozmysl a předchozí vážení). Při té byly zhodnoceny podstatné okolnosti a pohnutky (motivy), které spáchání trestného činu předcházely a podmínily jej. Pachatel tak měl nad svým jednáním určitou vyšší míru racionální kontroly. Předchozí rozmysl zahrnuje nejen samotné rozhodnutí spáchat trestný čin, ale také promyšlení a výběr prostředků a způsobu provedení útoku. Při rozmyslu se jedná pouze o velmi krátkou úvahu, kdy pachatel sice jedná uváženě, ale nikoliv s předchozím rozmyslem. Pachatel jedná bezprostředně po zformulování skutku ve své mysli, tzn. po

²⁷ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004, s. 296.

²⁸ • Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

²⁹ JELÍNEK, Jiří. (ed.). *O novém trestním zákoníku. Sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny*. Praha: Leges, 2009, s. 72.

³⁰ JELÍNEK, Jiří. (ed.). *O novém trestním zákoníku. Sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny*. Praha: Leges, 2009, s. 75.

zvážení pro a proti a po uvědomění se všech následků svého jednání s absencí plánovací fáze.³¹

1.5.2 Zabití

*§ 141 (1) TZ „Kdo jiného úmyslně usmrtí v silném rozrušení ze strachu, úleku, zmatku nebo jiného omluvitelného hnutí mysli anebo v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného, bude potrestán trestem odnětí svobody na tři léta až deset let“.*³²

Trestní zákoník upravuje odlišně samostatný čin zabití, neboli úmyslné usmrcení za okolností, jež odůvodňují shovívavější postih pachatele. Jde o případy, kdy pachatelé jednají v silném rozrušení, strachu, úleku nebo zmatku nebo v důsledku zavrženíhodného jednání poškozeného.³³ Toto rozrušení by mělo mít výrazně obranný charakter, představovaný neadekvátní reakcí na mimořádně vypjatou vysoce zátěžovou životní situaci, která lze vzhledem k situaci do jisté míry lidsky pochopit. Takovéto pochopení se však nevztahuje na čin, ale na toto silné rozrušení, které bylo důvodem pro jednání pachatele.³⁴

Silné rozrušení nemusí být pouze okamžikem krátkého trvání, ale může se jednat i o afekt protahovaný či chronický. Jedná se o situace, kdy je pachatel dlouhodobě pod velkým duševním tlakem, pod vlivem dlouhodobého stresu, zoufalství či značné existenční tísně.³⁵

*Jako další možné psychické stavy na straně pachatele trestného činu zabití uvádí trestní zákoník strach, úlek nebo zmatek.*³⁶ Zde je myšlen strach, který je vystupňovaný, vyvolaný podnětem či okolnostmi mimořádné závažnosti a intenzity. Pocit strachu je nejčastěji spojen s obavou o život či zdraví nebo jiné bezprostředně hrozící těžké újmy pachatele nebo jeho blízkých osob.

Vedle emocionálních reakcí a stavů uvádí trestní zákoník jako samostatnou privilegující okolnost i specifickou pohnutku pachatele zabití. Jde o tzv. provokaci-skutečnost, že se pachatel trestného činu dopustil v důsledku zavrženíhodného jednání poškozeného. Jde o případy, kdy je toto zavrženíhodné jednání výlučnou, nebo alespoň rozhodující příčinou jednání pachatele. Zároveň však míra negativního chování poškozeného musí být

³¹ JELÍNEK, Jiří. (ed.). *O novém trestním zákoníku. Sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny*. Praha: Leges, 2009, s. 74 – 75.

³² Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

³³ JELÍNEK, Jiří. (ed.). *O novém trestním zákoníku. Sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny*. Praha: Leges, 2009, s. 72.

³⁴ JELÍNEK, Jiří. (ed.). *O novém trestním zákoníku. Sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny*. Praha: Leges, 2009, s. 76.

³⁵ JELÍNEK, Jiří. (ed.). *O novém trestním zákoníku. Sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny*. Praha: Leges, 2009, s. 77.

³⁶ JELÍNEK, Jiří. (ed.). *O novém trestním zákoníku. Sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny*. Praha: Leges, 2009, s. 78.

v odpovídajícím poměru k mimořádnému významu objektu trestného činu, tedy lidského života.³⁷

Tento trestný čin je postihován mírně a nepatří svým zařazením mezi zvláště závažné zločiny.³⁸ Důvodem je zbavení pachatele takovýchto činů stigmatu vraha.³⁹

1.5.3 Těžké ublížení na zdraví a ublížení na zdraví

Tyto dva trestné činy jsou v policejních statistikách vedeny pod jedním společným názvem-úmyslné ublížení na zdraví.

Dle § 145(1) *kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let.*⁴⁰

Je nerozhodné, jaké prostředky byly použity k způsobení těžké újmy. Způsobení těžkého ublížení na zdraví lze dosáhnout jakýmkoliv konáním, tedy i opomenutím konání, k němuž byl pachatel povinen podle jiného právního předpisu nebo úředního rozhodnutí apod.).⁴¹

Těžká újma na zdraví je pak definována v § 122 odstavci prvním, který stanovuje, že k těžké újmě na zdraví dochází za splnění dvou podmínek. První je vážná porucha zdraví nebo jiné vážné onemocnění, které kumulativně splňuje podmínku splnění kritérii pro jeden z následujících taxativně vymezených případů: zmrzačení, ztráta nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti, ochromení údu, ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí, poškození důležitého orgánu, zohydění, vyvolání potratu nebo usmrcení plodu, mučivé útrapy nebo delší dobu trvající poruch zdraví (§ 122 odst. 2)

Východiskem pro správné posouzení vzniku těžké újmy je porovnání zdravotního stavu před poškozením a po něm. Nestačí pouze, že pachatel jednal úmyslně, ale je potřeba, aby jeho úmysl směřoval ke způsobení následku těžké újmy na zdraví oběti. Postačí však zjištění, že pachatel věděl, že svým jednáním může způsobit tento následek, a byl s tím pro tento případ srozuměn, tedy úmysl eventuální.⁴²

³⁷ JELÍNEK, Jiří. (ed.). *O novém trestním zákoníku. Sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny*. Praha: Leges, 2009, s. 78.

³⁸ JELÍNEK, Jiří. (ed.). *O novém trestním zákoníku. Sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny*. Praha: Leges, 2009, s. 72.

³⁹ JELÍNEK, Jiří. (ed.). *O novém trestním zákoníku. Sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny*. Praha: Leges, 2009, s. 76.

⁴⁰ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁴¹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II: komentář Zvláštní část (§ 140-421)*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 1529.

⁴² ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II: komentář Zvláštní část (§ 140-421)*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2012, s.1529 – 1530.

Podle § 146 (1) platí, že *kdo jinému ublíží na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.*⁴³

Ublížením na zdraví tedy je takové jednání, jehož výsledkem je újma na zdraví, která dosahuje intenzity ublížení na zdraví. Nerozhodné je, jakých prostředků bylo k takovému jednání použito.⁴⁴

Rozdíl mezi ublížením na zdraví a těžkou újmou na zdraví spočívá v tom, že u těžké újmy na zdraví musí jít o vážnou poruchu zdraví nebo vážné onemocnění, které citelně negativně ovlivňuje jeho běžný život a způsobuje nepříjemné následky, což souvisí s následky uvedenými v § 122 (2). Těžká újma na zdraví také spočívá v delším trvání, což trestní zákoník reflektuje v § 122 odst. 2, písm. i) (delší dobu trvající porucha zdraví).

*V soudní praxi vžitou hranici asi šesti týdnů lze považovat za hranici mezi těžkou újmou na zdraví ve smyslu § 122 odst. 2 písm. i) a ublížením na zdraví ve smyslu § 122 odst. 1 za předpokladu, že přibližně po tuto dobu trvá vážná porucha zdraví. Trvání poruchy zdraví při těžké újmě na zdraví podle citovaného ustanovení může být delší nebo kratší než šest týdnů, a to podle poruchy zdraví a příznaků, které ji doprovázejí.*⁴⁵

Správné závěry o tom, jakou povahu má to které ublížení na zdraví a jakým nebezpečí pro napadenou osobu představovalo, může nejlépe určit lékařský nález nebo posudek.⁴⁶

1.5.4 Loupež

Trestný čin loupeže spadá do hlavy druhé, trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti. Dle § 173(1) TZ platí, že *kdo proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.*⁴⁷

Tento trestný čin má dva objekty, prvním je osobní svoboda a druhým majetek. Sféra narušení osobní svobody se jeví jako důležitější, proto se TČ loupeže řadí do druhé hlavy a ne do hlavy páté (trestné činy proti majetku).

Násilí nebo jeho bezprostřední pohrůžka směřuje ke zmocnění se cizí věci. Aby tedy šlo o loupež, musí násilí nebo bezprostřední pohrůžce zmocnění se věci předcházet.⁴⁸

⁴³ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁴ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II: komentář Zvláštní část (§ 140-421)*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 1529.

⁴⁵ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II: komentář Zvláštní část (§ 140-421)*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 1544.

⁴⁷ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁸ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II: komentář Zvláštní část (§ 140-421)*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2012, s.1728.

Násilím se rozumí použití fyzické síly k překonání nebo zamezení kladeného nebo očekávaného odporu. Násilí musí být nátlakem na vůli napadeného a není podmínkou kladení odporu ze strany poškozeného. Pohrůžkou bezprostředního násilí je pohrůžka takovým násilím, které má být vykonáno ihned, nepodrobí-li se napadený vůli útočnicka.⁴⁹

1.5.5 Vydírání

Trestný čin vydírání je charakterizován v § 175 TZ a to tak, že *kdo jiného násilím nebo pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo peněžitým trestem.⁵⁰*

Objektem tohoto trestného činu je svobodné rozhodování člověka. Čin je dokonán násilným jednáním, pohrůžkou násilí nebo jiné těžké újmy. Není však podmínkou, aby pachatel dokonal toho cíle, který sledoval. *Cíl pachatele musí však být adresován poškozenému, a ten jej musí vnímat.⁵¹*

Násilím se zde rozumí použití fyzické síly k překonání nebo zamezení kladeného odporu a musí být prostředkem nátlaku vůči napadenému, který ovšem nemusí nutně klást odpor. Násilí je nejčastěji pácháno vůči napadenému, je však také možné, aby směřovalo i proti jiné osobě či věci, pokud se v souvislosti s ním vytváří nátlak na vůli vydíraného poškozeného.

Jinou těžkou újmou se rozumí hrozba způsobení závažné újmy na majetku, na právech, cti či dobré pověsti.

Vždy však musí jít o jednání neoprávněné - nejde proto o vydírání, pokud se použije dovoleného prostředku k tomu účelu, k jakému je určen (př. hrozba věřitele, že přistoupí k výkonu rozhodnutí, pokud mu dlužník v potřebném čase nezaplatí).⁵²

1.5.6 Nebezpeční vyhrožování

§ 353 (1): *Kdo jinému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.⁵³*

⁴⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II: komentář Zvláštní část (§ 140-421)*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 1729.

⁵⁰ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁵¹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II: komentář Zvláštní část (§ 140-421)*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 1751.

⁵² ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II: komentář Zvláštní část (§ 140-421)*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 1752 – 1753.

⁵³ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně jednotlivce proti některým závadným výhrůzkám, které musí způsobit u poškozeného důvodnou obavu, tzn. vyšší stupeň tísnivého pocitu ze zla a jeho následků, kterými je vyhrožováno.⁵⁴ Způsobilost výhrůžky k způsobení důvodné obavy se posuzuje vzhledem ke všem konkrétním okolnostem případu. Zároveň se však nepožaduje, aby ten, komu má být vyhrožováno, byl přítomen. Postačí, pokud si je pachatel vědom, že se nějakým způsobem dostane k poškozenému (telefonicky, poštou, prostřednictvím jiné osoby atd.).⁵⁵

1.5.7 Nebezpečné pronásledování

Tento trestný čin byl zařazen do trestního zákoníku nově až k 1. 1. 2010. Přesto, že existoval už před tímto datem, předchozí úprava byla roztržštěná a dostatečně nereflektovala vlastní podstatu a charakteristické rysy tohoto činu.⁵⁶ Řadí se mezi trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných (hlava desátá), do podskupiny trestných činů narušujících soužití lidí. Může se jednat pouze o úmyslný TČ.

Nebezpečné pronásledování, dále též stalking⁵⁷, je charakterizován v § 354 (1):

Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že:

- a) *vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmu jemu nebo jeho osobám blízkým,*
- b) *vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,*
- c) *vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,*
- d) *omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo*
- e) *zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu,*

a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život jeho blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.⁵⁸

Dlouhodobým pronásledováním je chápáno obtěžování jiného v takové intenzitě, že to už ohrožuje jeho psychickou a v některých případech také jeho fyzickou integritu. Z jednání a

⁵⁴ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II: komentář Zvláštní část (§ 140-421)*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 3285.

⁵⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II: komentář Zvláštní část (§ 140-421)*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 3286.

⁵⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II: komentář Zvláštní část (§ 140-421)*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 3291.

⁵⁷ *Výraz stalking byl poprvé byl poprvé použit v 90. letech v USA k označení určitého komplexu charakteristik lidského jednání. Vycházíme-li z doslovného překladu, pak bychom přeložili stalking obratem „pronásledovat, stopovat divokou zvěř“, který v celku dobře vystihuje podstatu problému. Namísto lovné zvěře zde ovšem vystupuje člověk, který je vystaven útokům končícím nezřídka stejně fatálně, jako je tomu u úspěšného lovu, pokud se totiž lovcí podaří svou kořist dostihnout a usmrtit ji.* (ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II...*, s. 3292.)

⁵⁸ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

okolností případu vyplývá bezvýslednost snahy pronásledovatele získat přízeň oběti, přesto však v jejím pronásledování pokračuje i v následujících měsících či letech a potupně zvětšuje intenzitu svého jednání. Za dlouhodobost je nutné chápat to jednání, které zahrnuje právě tolik zavržených jednání a vynucených chování či pokusů o ně způsobilých vyvolat důvodnou obavu. Ojedinělé nebo náhodné projevy nelze považovat za dlouhodobé jednání.⁵⁹

1.5.8 Znásilnění a sexuální nátlak

Tyto dva trestné činy spadají do hlavy třetí, tedy trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. V kriminálních policejních statistikách se zařazují mezi trestné činy mravnostní, nikoliv násilné. Proto tyto činy nebudou obsaženy ani v následujících tabulkách mapující výskyt násilné kriminality ve městě Kroměříž, v okrese, ani ve Zlínském kraji a celé České republice. Osobně si myslím, že tyto činy zastupují širokou oblast zahrnující nejrůznější formy násilí, a proto by se ve statistikách uvádějících násilné trestné činy objevovat měly, aby tyto statistiky měly skutečnou výpovědní hodnotu.

Dle § 185 platí, že znásilnění se dopustí ten, *kdo jinému násilím nebo pohrůzkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu styku, nebo kdo k takovému činu zneužije jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let.*⁶⁰

Změna oproti původnímu trestnímu zákoníku spočívá v tom, že podle nové změněné dikce lze tímto paragrafem postihovat i jednání, která bylo možné dříve kvalifikovat pouze jako vydírání (toho bylo dosaženo vypuštěním podmínky bezprostřednosti pohrůžky násilím, rozšířením o pohrůzku jiné těžké újmy a rozšířením trestnosti na všechny formy pohlavního styku nejen soulož a obdobný pohlavní styk).

Nyní znásilnění zahrnuje pohlavní styk, tedy jakýkoliv způsob ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby. Soulož a jiný pohlavní styk provedený způsobem srovnatelným se souloží je okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby.⁶¹

Využitím bezbrannosti jiného k pohlavnímu styku se pak myslí např. nízký věk dítěte, který je za znak bezbrannosti považován. Spáchání činu na dítěti je také důvodem pro použití vyšší trestní sazby. Mezi další okolnosti, za které se zvyšuje trestní sazba, patří: spáchání činu se zbraní, spáchání činu na osobě ve výkonu trestu, způsobení těžké újmy na zdraví či smrti. U posledního zmíněného se jedná pouze o nedbalostní trestný čin, pokud by došlo ke smrti

⁵⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II: komentář Zvláštní část (§ 140-421)*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 3294 – 3295.

⁶⁰ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁶¹ JELÍNEK, Jiří. (ed.). *O novém trestním zákoníku. Sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnícké dny*. Praha: Leges, 2009, s. 88.

s úmyslem, jednalo by se o vraždu.⁶² O TČ znásilnění se jedná i v případě, kdy pachatel násilím nebo pod pohrůžkou násilí donutí k pohlavnímu styku manželku (manžela) nebo k tomuto jednání zneužije její (jeho) bezbrannosti.⁶³

Dalším podobným činem je sexuální nátlak. Dle § 186 *kdo jinému pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování, nebo k takovému chování přiměje jiného zneužívaje jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo zákazem činnosti.*⁶⁴

Do jisté míry se tento trestný čin podobá trestnému činu vydírání a postihuje méně závažné formy sexuálního zneužívání. *Stav bezbrannosti je stav způsobený opilostí, spoutáním, vysokou horečkou, hlubokým spánkem, duševní chorobou, ale také dětský věk, v němž dítě není dostatečně vyvinuté, aby poznalo a zhodnotilo důvody, které by měly vést k tomu, aby sexuální aktivitě odporovalo.*⁶⁵

⁶² JELÍNEK, Jiří. (ed.). *O novém trestním zákoníku. Sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny*. Praha: Leges, 2009, s. 89.

⁶³ GŘIVNA, Tomáš. *Trestní právo hmotné 3 Judikatura k obecné i zvláštní části*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 213.

⁶⁴ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁵ CHROMÝ, Jakub. *Kriminalita páchaná na mládeži: aktuální jevy a nová právní úprava v České republice*. 1. vydání. Praha: Linde, 2010, s. 13 – 14.

2 Sociálně demografická analýza

Druhá kapitola diplomové práce je věnována sociálně demografické analýze. Ta je základním východiskem pro správné pochopení a vyhodnocení následně provedené bezpečnostní analýzy. Je potřeba se zamyslet nad faktory, které mají pozitivní, negativní či nepřímý vliv na růst kriminality ve městě Kroměříž, na jejím okrese a ve Zlínském kraji. Také základní nastínění charakteristiky města, okresu a kraje se z tohoto pohledu jeví jako nezbytné. Tato analýza základních demografických a sociálních údajů dává odpověď na otázky, kde mohou být skryty kořeny násilné kriminality či jiné faktory mající na jejím výskytu vliv.

2.1 Město Kroměříž

2.1.1 Charakteristika města Kroměříže

Město Kroměříž se rozprostírá na ploše 5.560 hektarů, z čehož 1.770 hektarů tvoří rozloha města a zbývající část tvoří jeho předměstské části: Vážany, Kotojedy, Těšnovice, Trávník, Miňůvky, Postoupky, Hradisko, Drahlav a Zlámanka. Ve městě a jeho okrajových částech žije téměř 30.000 obyvatel, při čemž počet žen převažuje počet mužů. Pozitivním jevem je stoupající tendence počtu nejmladší věkové skupiny do 4 let. Stejným počtem se však také zvyšuje počet obyvatel patřící do věkové skupiny nad 65 let.⁶⁶

Kroměříž je zejména městem historických památek, škol, umění a kultury, přičemž komplex jejích historických zahrad a Arcibiskupského zámku byl v roce 1998 zapsán do seznamu světového dědictví UNESCO, což do města přivedlo nejen více tuzemských a zahraničních turistů, ale také znamenalo „zelenou“ pro kulturní a umělecký rozvoj města.

Celé Kroměřížsko je pak zemědělsko - průmyslovým regionem díky kvalitní zemědělské půdě a rozmanitosti zemědělských typů. Podíl zorněné půdy a zároveň celková výměry orné půdy na jednoho obyvatele výrazně převyšuje průměry celé České republiky a Zlínského kraje.

Pro současný vývoj je typický velký nárůst rozvoje živnostenského podnikání, který činí 4.942 živností fyzických osob. Ekonomický profil města však přesto vytvářejí větší firmy. V pracovních a podnikatelských aktivitách se pak váže na pás osídlení zlínské aglomerace.

⁶⁶ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 21.

Město Kroměříž se stalo součástí vnitrostátních dopravních koridorů napojením na dálnici D1.⁶⁷

2.1.2 Obyvatelstvo a demografický vývoj města Kroměříž

Populační vývoj města Kroměříž není ovlivněn zásadními negativními trendy. Od roku 2009 dokonce počet obyvatel, byť velmi mírně, stoupá, což pravděpodobně souvisí s porodností populačně silných ročníků a také napojením města na dálniční síť. V následující tabulce je zaznamenáno populační posílení v příměstských obcích a s tím související úbytek počtu obyvatel v samotném vnitřním městě. Tato tendence se předpokládá i do budoucna.⁶⁸

Vývoj populace od roku 1991 do 2011

ROK/OBEC	1991	2000	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bílany	284	292	305	292	309	301	303	305	305
Drahlov	95	121	121	127	149	142	142	143	145
Hradisko	179	217	238	221	218	222	222	229	235
Kotojedy	104	138	126	126	150	171	184	188	201
Miňůvky	210	200	x	x	x	x	x	x	x
Postoupky	343	359	562	342	581	570	584	574	575
Šelešovice	331	316	x	x	x	x	x	x	x
Těšnovice	375	396	394	412	397	393	381	387	390
Trávník	371	396	390	392	443	468	472	499	513
Vážany	967	1 024	1 142	1 128	1 106	1 081	1 086	1 151	1 177
Zlámanka	166	143	139	143	146	149	147	149	155
Kroměříž	25 542	25 962	25 702	25 826	26 016	25 333	25 283	25 326	25 249
CELKEM	28 967	29 564	29 119	29 009	29 515	28 830	28 804	28 951	28 945

⁶⁹

Vývoj populace města Kroměříže přirozenou obměnou a stěhováním byl v minulých letech lehce v záporných číslech. Poslední dobou však lze předpokládat, že dojde k zvýšení počtu obyvatel budování nové průmyslové zóny v blízkosti města Holešov. Vzhledem k poloze města v centru pomyslného trojúhelníku s vrcholy v Olomouci, Brně a Zlíně a napojením na dálniční trasu Brno-Zlín, naplňuje předpoklad stoupajícího trendu vítaného místa k bydlení.⁷⁰

⁶⁷ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 22.

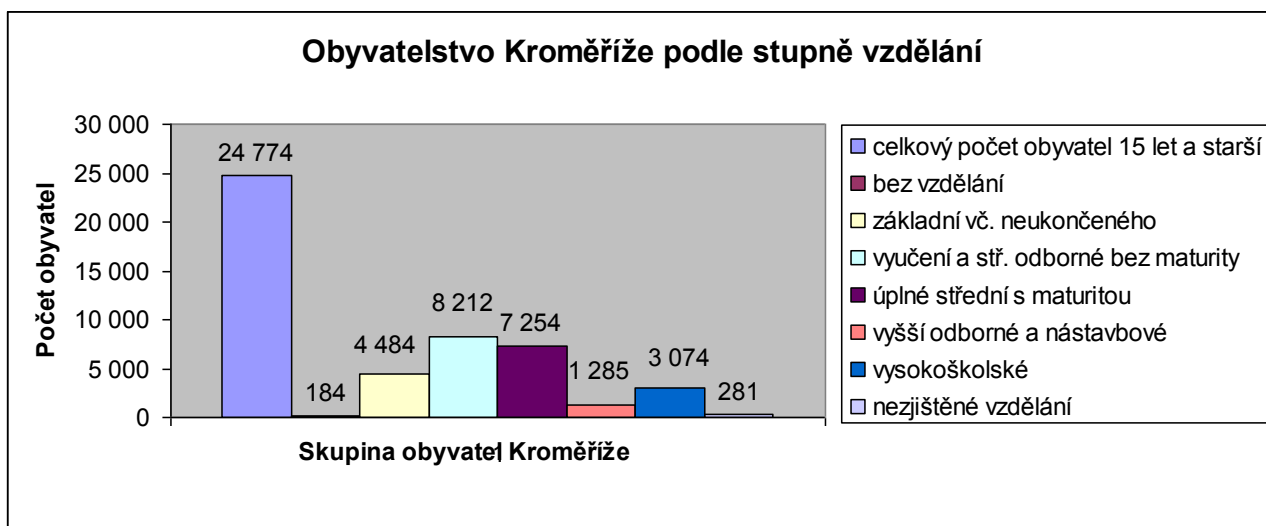
⁶⁸ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 23 – 24.

⁶⁹ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 23.

⁷⁰ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 23 – 25.

2.1.3 Vzdelanost obyvateľstva

Vzdelanostná úroveň obyvateľstva predstavuje dôležitý prvok pro snížení a prevenciu kriminality, jelikož má významnú rolu pri uplatnení jednotlivcov v osobnom a profesnom živote. Zároveň môže kvalitní a vhodný vzdelání snížit počet sociálne vyloučených osob, zvýšiť právni povedomí obyvateľ a zafixovat vhodný hodnotový žebříček jednotlivcov.⁷¹

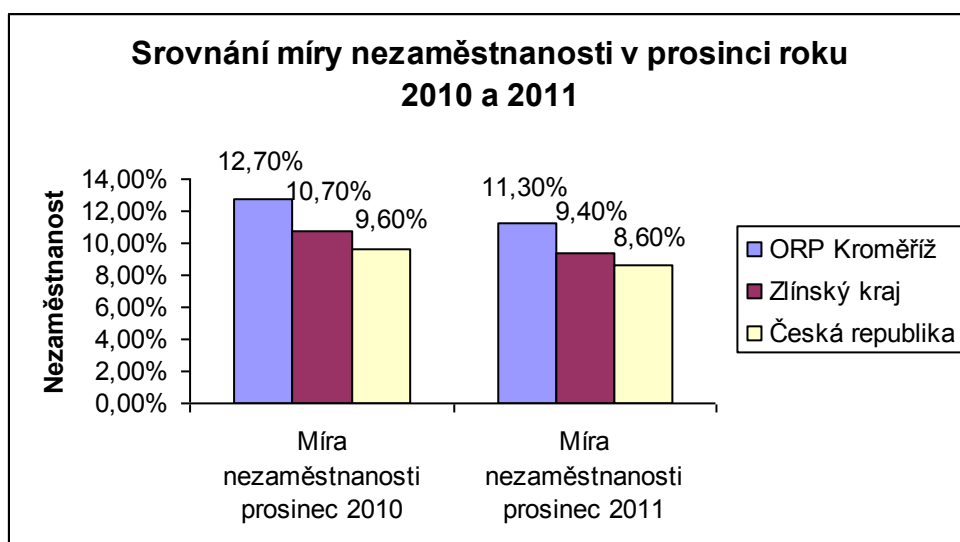
72

2.1.4 Nezaměstnanost

Velkým problémem týkající se nejen města Kroměříže, ale stejně tak i celého okresu je nezaměstnanost. Míra nezaměstnanosti v okrese Kroměříž byla v letech 2010 - 2011 vyšší než průměr nezaměstnanosti ve Zlínském kraji i v České republice.

⁷¹ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 25.

⁷² *Sčítání lidu, domů a bytů 2001* [online]. cudo.cz, [cit. 27. října 2012]. Dostupné na <<http://www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/obce/588296?OpenDocument>>

73

2.1.5 Sociálně vyloučené a rizikové lokality v ORP Kroměříž

Podle dostupných informací tři místa na území ORP Kroměříž lze považovat za vyloučené lokality.

První takovou oblastí je sídliště Zachar II. Jedná se o běžnou zástavbu jednoho ze sídlišť města, přičemž v okolních domech bydlí sociálně nevyločení. *Odhad počtu romských obyvatel v lokalitě je 51 - 75 při stoprocentním zastoupení menšiny.* Odhadem 95 % z těchto obyvatel má dokončené maximálně základní vzdělání a 5 % z nich pak střední vzdělání bez maturity. Většina obyvatel je závislá na sociálních dávkách, někteří z nich pracují, byť většinou „na černo“. Významným problémovým jevem je gamblerství a zadlužování na vysoký úrok.

Druhou lokalitou řadící se mezi sociálně vyloučené a rizikové oblasti je Račín, nacházející se na periférii města. Odhadované údaje počtu romských obyvatel v lokalitě i vzdělávací struktura je prakticky totožná s výše zmíněnou lokalitou Zachar II.

Třetím problémovým místem je část obce Bezměrov, konkrétně dům určený 15 let k demolici. Odhad počtu romských obyvatel v lokalitě je 15 - 25, přičemž vzdělanostní struktura odhadnout nelze.

Na základě činnosti Městské policie Kroměříž lze vyhodnotit, že určitá místa nesou větší riziko potencionálně kriminálně rizikových lokalit se zvýšenou koncentrací trestné činnosti. Jsou jimi místa v blízkosti supermarketů, velkých parkovišť, místa, kde se konají

⁷³ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘIŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015.* Kroměříž, 2012, s. 29.

větší hudební produkce, či kde se nachází pohostinské zařízení. Dále sem můžeme řadit městské parky a místa s kumulací sociálně nepřízpůsobivých občanů.

Rizikovým místem pak je díky velké koncentraci lidí historický střed města, dále větší sídliště tvořené zástavbou převážně z činžovních a panelových domů (Slovan, Bělidla, Oskol, Zachar I., Zachar II.) a okrajové části města (sídlíště Barbořina, místní část Vážany a Kotojedy).⁷⁴

2.2 Okres Kroměříž

2.2.1 Charakteristika okresu

*Okres Kroměříž je součástí Zlínského kraje, který vznikl k 1. lednu 2000 na základě ústavního zákona Parlamentu ČR 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních správních celků jako jeden ze čtrnácti krajů České republiky.*⁷⁵ Okres Kroměříž se rozprostírá na západní části Zlínského kraje a svou východní hranicí sousedí se všemi zbývajícími okresy tohoto kraje - tedy Vsetínským, Zlínským a Uherskohradištským. Okres Kroměříž je svou rozlohou zároveň i nejmenším okresem Zlínského kraje rozprostírající se na ploše 796 km².

I počet obyvatel je nejmenší ze všech okresů, přesto je však okres Kroměříž nejhustěji zalidněným okresem Zlínského kraje, protože zde průměrně na 1 km² připadá 136 obyvatel, což je dokonce o 3 osoby více než činí republikový údaj.

Nejvíce ekonomicky aktivních lidí, tedy asi třetina, je zaměstnána v průmyslu (strojírenském, potravinářském, dřevařském a ostatním zpracovatelském). Dříve byl okres prioritně zemědělským okresem, avšak dnes je v zemědělství zaměstnáno pouze 6 % ekonomicky aktivního obyvatelstva.

Problémem nejen města Kroměříže a celého Zlínského kraje, ale převážně i okresu Kroměříž je již zmíněná nezaměstnanost. Ta na konci roku 2011 byla nejvyšší ze všech okresů Zlínského kraje.⁷⁶

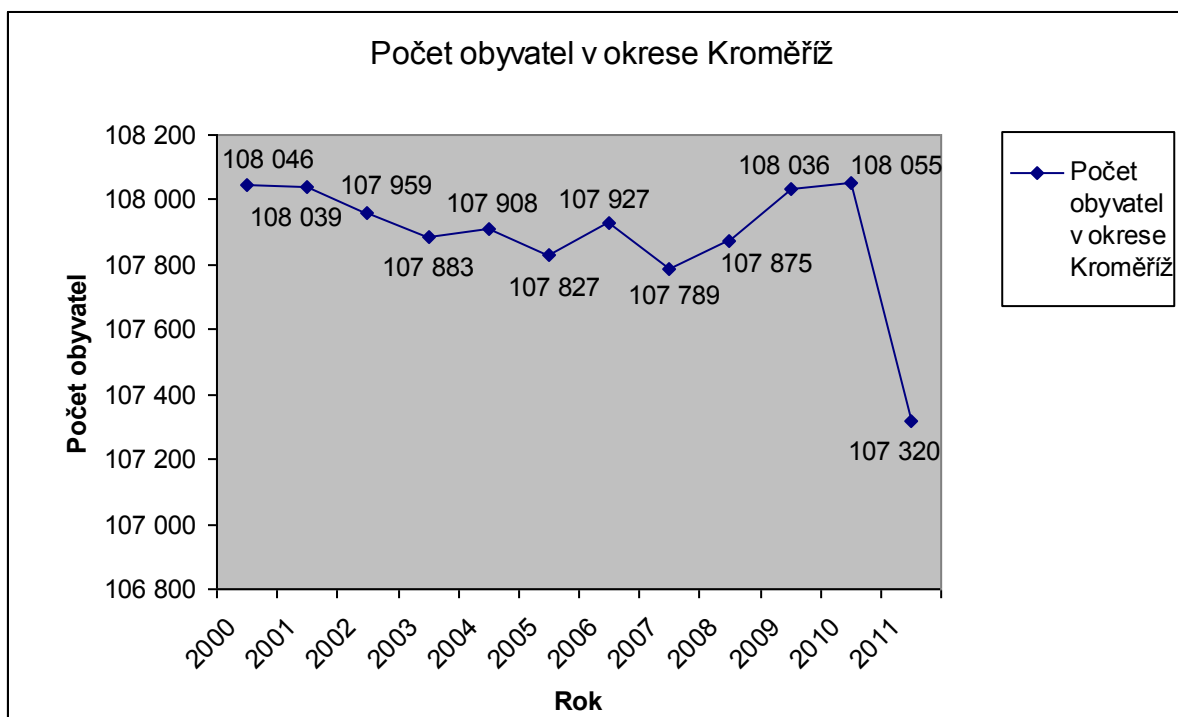
2.2.2 Demografický vývoj okresu

Na konci roku 2011 žilo v okrese Kroměříž 107.320 obyvatel, přičemž oproti roku 2010 se jejich počet snížil skoro o tisíc obyvatel.

⁷⁴ SKŘEPEŠKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 35 – 37.

⁷⁵ *Charakteristika okresu Kroměříž* [online]. czso.cz, [cit. 27. října 2012]. Dostupné na <http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_kromeriz>

⁷⁶ *Charakteristika okresu Kroměříž* [online]. czso.cz, [cit. 27. října 2012]. Dostupné na <http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_kromeriz>

77

Trendem posledních let je zvyšující se počet seniorů, tedy obyvatel s věkovým průměrem 65 let a více. Obyvatelstvo okresu každým rokem stárne, v průměru za poslední roky se počet seniorů každý rok zvyšuje o 0,4 %. V roce 2011 tvořilo procento počtu seniorů na okrese 16,8 %. Tím se zvyšuje i průměrný věk obyvatel okresu Kroměříž, který činil na konci roku 2011 41,6 let.

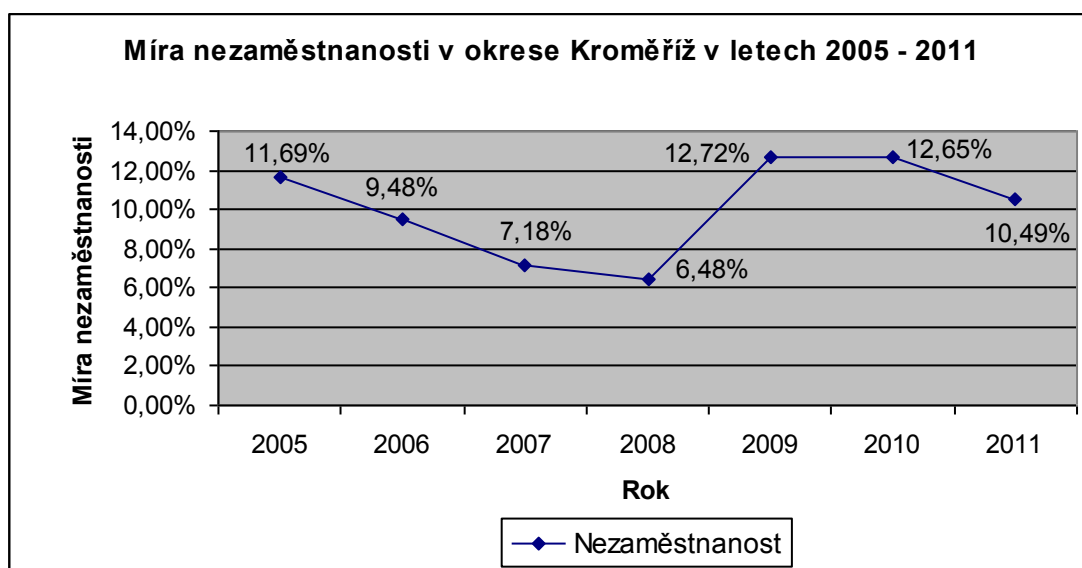
Okres je v záporných číslech v souvislosti s přirozeným přírůstkem i přírůstkem stěhováním. Celkový přírůstek obyvatel činí minus 3,1 promile. Největší úbytek panuje v přírůstku přirozeném, jelikož se každým rokem snižuje počet narozených dětí v okrese (za rok 2011 to bylo 984 dětí).⁷⁸

2.2.3 Sociální a ekonomický vývoj v okrese

Jak již bylo zmíněno, i okres se potýká s vysokou mírou nezaměstnanosti. Ačkoliv se nezaměstnanost oproti letům 2009 a 2010 snížila, stále dosahovala v roce 2011 vysokých 10,49 %.

⁷⁷ Vybrané ukazatele za okres Kroměříž [online]. czso.cz, [cit. 29. října 2012]. Dostupné na <http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/casova_rada_vybranych_ukazatelu_okres_kromeriz>

⁷⁸ Vybrané ukazatele za okres Kroměříž [online]. czso.cz, [cit. 29. října 2012]. Dostupné na <http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/casova_rada_vybranych_ukazatelu_okres_kromeriz>

79

Na okrese bylo evidováno ke konci roku 2011 184 volných pracovních míst a na každé volné pracovní místo připadá 33,6 osob, což je číslo alarmující.

2.2.4 Meziokresní srovnání některých ukazatelů

Okres Kroměříž je ze Zlínského kraje rozlohou nejmenším okresem, s nejmenším počtem obyvatel (107.317). Počet obyvatel v Uherském Hradišti je 143.814, ve Vsetíně 145.033 a ve Zlíně 192.826.

Nezaměstnaností ve výši 10,49 % se okres Kroměříž na konci roku 2011 řadil na druhé místo v kraji, za Vsetín, kde nezaměstnanost činí 10,75 % a před Uherské Hradiště s 9,20 % a Zlín s nejnižší nezaměstnaností ve výši 7,85 %. V okrese Kroměříž se na konci tohoto roku také nacházel nejmenší počet volných pracovních míst - 184, zatímco v Uherském Hradišti 260, ve Vsetíně 482 a ve Zlíně dokonce 664. Velmi vysoké číslo pak činil počet volných pracovních míst na jednu osobu. To v roce 2011 činilo v okrese Kroměříž již zmíněných alarmujících 33,6 uchazečů na jedno pracovní místo, zatímco v Uherském Hradišti to je 25,9 uchazečů na jedno volné pracovní místo, ve Vsetíně 16,9 uchazečů a ve Zlíně nízkých 12,6 uchazečů na počet obyvatel.⁸⁰

⁷⁹ Vybrané ukazatele za okres Kroměříž [online]. czso.cz, [cit. 29. října 2012]. Dostupné na <http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/casova_rada_vybranych_ukazatelu_okres_kromeriz

⁸⁰ Vybrané ukazatele za okres Kroměříž [online]. czso.cz, [cit. 29. října 2012]. Dostupné na <http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/casova_rada_vybranych_ukazatelu_okres_kromeriz

2.3 Zlínský kraj

2.3.1 Charakteristika Zlínského kraje

Zlínský kraj byl ustanoven k 1. lednu 2000 na základě ústavního zákona č. 347 ze dne 3. prosince 1997 o vytvoření vyšších územních samosprávných celků. Vznikl sloučením okresů Zlín, Kroměříž a Uherské Hradiště, které patřily k Jihomoravskému kraji, a okresu Vsetín, který spadl do Severomoravského kraje. Spolu s Olomouckým krajem tvoří region soudržnosti Střední Morava. S účinností od 1. 1. 2003 se vytvořilo 13 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (obce III. stupně), v jejichž rámci působí 25 územních obvodů pověřených obcí (obce II. stupně).⁸¹

2.3.2 Demografický vývoj kraje

Zlínský kraj je se svojí rozlohou 3.963 km² čtvrtým nejmenším krajem v republice. Svou hustotou zalidnění se však stává pátým nejlidnatějším krajem. Na 1 km² zde připadá 149 osob. Celkem zde žije 590.361 obyvatel a toto číslo se každoročně mírně snižuje. Nepatrné zvýšení počtu obyvatel bylo zaznamenáno pouze v okrese Kroměříž, zatímco k největšímu úbytku došlo v okrese zlínském a vsetínském. Dokonce Zlínský kraj monitoroval druhý největší úbytek obyvatel mezi šesti kraji, které zaznamenaly pokles.

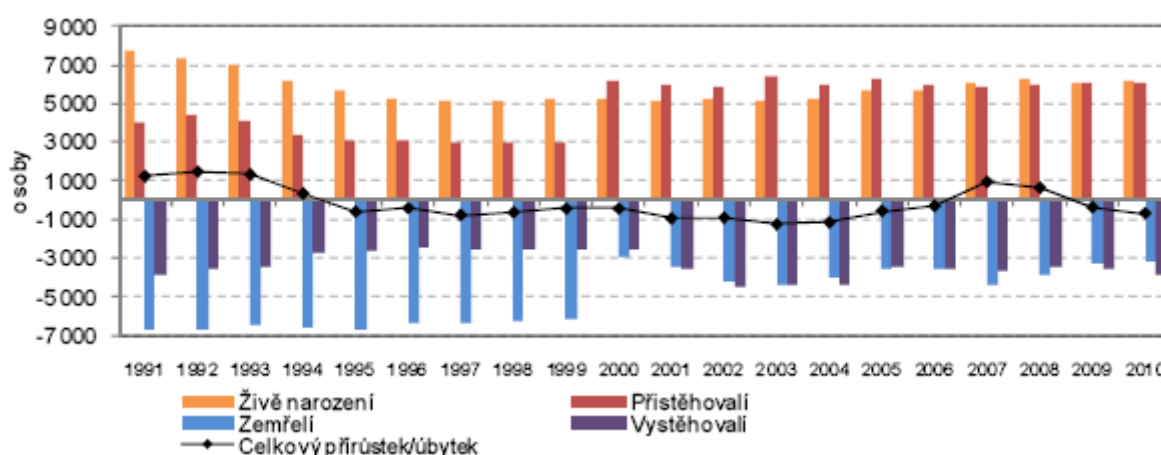
Průměrný věk obyvatelstva se zvýšil ze 40,9 let na 41,2 let. Seniorů, tedy občanů v postproduktivním věku 65 let a více bylo ve Zlínském kraji 95.706. Ve Zlínském kraji se v roce 2010 narodilo 6.106 dětí. Úhrnná plodnost se v tomto kraji zvýšila od roku 2006 z 1,232 na 1,414. I tak ale tyto hodnoty významně „pokulhávaly“ za celorepublikovým průměrem.

Na celkovém úbytku se odrazil větší počet vystěhovalých obyvatel než přistěhovalých osob. Pro větší představu o migraci i přirozeném přírůstku informuje níže vložený graf.⁸²

⁸¹ *Charakteristika kraje.* [online]. czso.cz, [cit. 28. října 2012]. Dostupné na <https://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje>

⁸² *Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Zlínského kraje v roce 2010* [online]. czso.cz, [cit. 29. října 2012]. Dostupné na <https://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/zakladni_tendence_demografickeho_socialniho_a_ekonomickeho_vyv_oje_zlinskeho_kraje>

Pohyb obyvatelstva ve Zlínském kraji v letech 1991 - 2010

83

Ze všech krajů v České republice má zlínský kraj nejmenší republikový podíl počtu cizinců a to 1,9 %. Celkem jich ředitelství služeb cizinecké policie MV evidovalo v roce 2010 na území Zlínského kraje 8.048. ⁸⁴Zajímavostí je, že z obecných průzkumů veřejného mínění vyplynulo, že lidé, včetně obyvatel Zlínského kraje, mají velký strach z kriminality páchané cizinci, vzhledem k jejich malému počtu se tyto obavy tedy jeví jako neopodstatněné.

2.3.3 Sociální a ekonomický vývoj v kraji

Trh práce v posledních třech letech zaznamenal díky dopadům světové hospodářské krize pokles. Pracovní síla klesá a protikladem stoupá počet neaktivního obyvatelstva. *Pokles míry ekonomické aktivity po roce 2007 o 2,2 procentního bodu na 56,8 % v roce 2010 byl nejprudší ze všech krajů.*

Počet nezaměstnaných v kraji v roce 2010 vzrostl meziročně o 3,3 tisíc na 24,5 tisíc osob. Celková míra nezaměstnanosti se v průměru pohybovala okolo 8,5 %. *Vzhledem k republikové hodnotě byla vyšší o 1,2 procentního bodu a ve srovnání s kraji ČR byla pátá nejvyšší.*

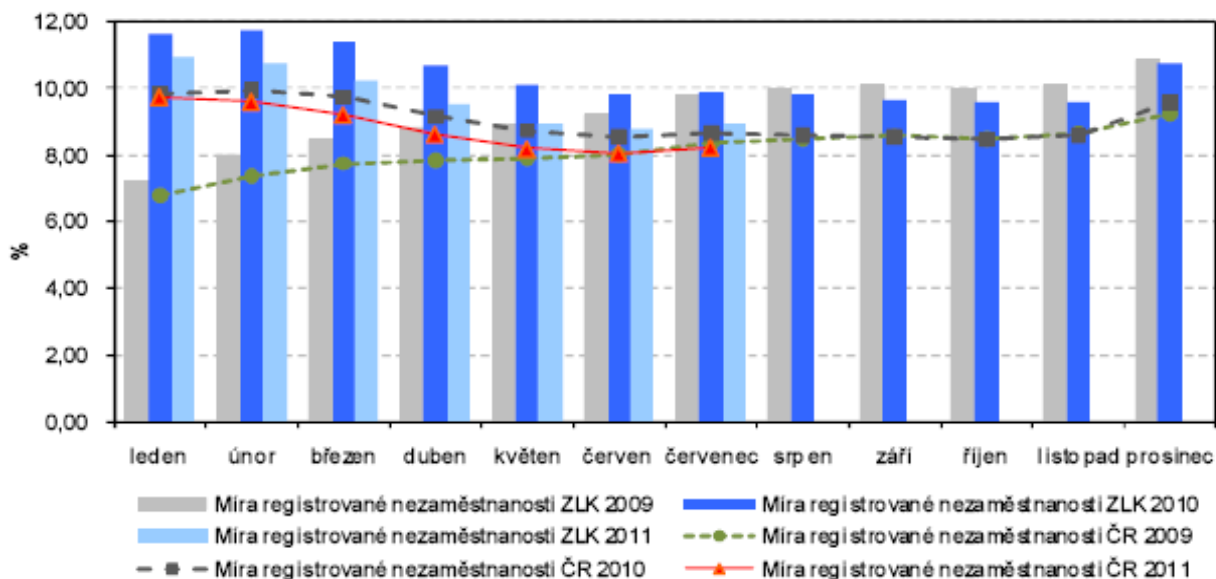
Míra nezaměstnanosti v kraji dosáhla ke konci roku 2011 10,74 % a byla tímto vyšší než celorepubliková. ⁸⁵

⁸³Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje.Zlínského kraje v roce 2010 [online]. czso.cz, [cit. 29. října 2012]. Dostupné na <https://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/zakladni_tendence_demografickeho_socialniho_a_ekonomickeho_vyv_oje_zlinskeho_kraje>

⁸⁴Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje.Zlínského kraje v roce 2010 [online]. czso.cz, [cit. 29. října 2012]. Dostupné na <https://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/zakladni_tendence_demografickeho_socialniho_a_ekonomickeho_vyv_oje_zlinskeho_kraje>

⁸⁵Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje.Zlínského kraje v roce 2010 [online]. czso.cz, [cit. 29. října 2012]. Dostupné na

Míra registrované nezaměstnanosti ve Zlínském kraji a ČR v jednotlivých měsících

86

Velkým problémem souvisejícím s nezaměstnaností je počet nabízených volných míst. Tato statistika je v kraji již delší dobu nepříznivá. V roce 2010 ubylo volných pracovních míst oproti předchozímu roku o 0,6 %. Na jedno pracovní místo tudíž připadá 26,8 osob. U osob zdravotně postižených se dokonce počet osob na jedno pracovní místo vyšplhal až na 41,0. Kraj se snaží tento problém řešit pomocí vytváření a podpory pracovních míst. Od počátku roku 2010 bylo v kraji vytvořeno 400 míst v oblasti veřejně prospěšných prací, nemalý počet společensky účelných pracovních míst u zaměstnavatele a společensky účelných pracovních míst pro osoby samostatně výdělečně činné.⁸⁷

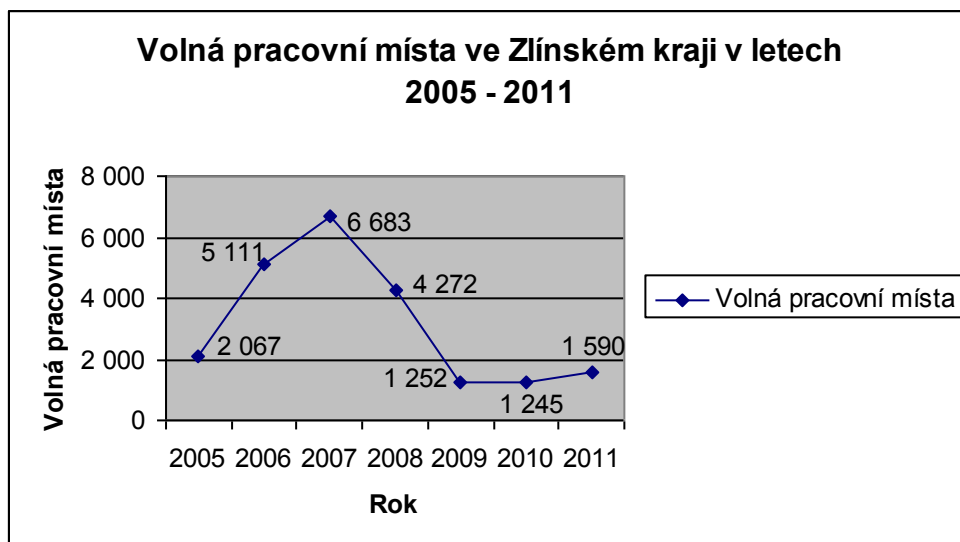
<https://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/zakladni_tendence_demografickeho_socialniho_a_ekonomickeho_vyv_oje_zlinskeho_kraje>

⁸⁶ Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Zlínského kraje v roce 2010 [online]. czso.cz, [cit. 29. října 2012]. Dostupné na

<https://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/zakladni_tendence_demografickeho_socialniho_a_ekonomickeho_vyv_oje_zlinskeho_kraje>

⁸⁷ Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Zlínského kraje v roce 2010 [online]. czso.cz, [cit. 29. října 2012]. Dostupné na

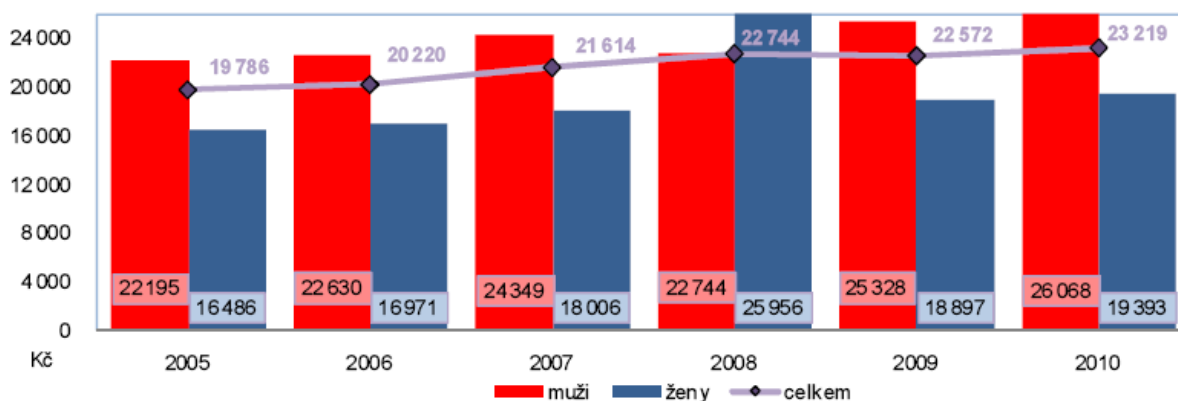
<https://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/zakladni_tendence_demografickeho_socialniho_a_ekonomickeho_vyv_oje_zlinskeho_kraje>

88

Dalším nepříznivým ekonomickým faktorem je vývoj průměrných mezd ve Zlínském kraji. Nárůst hrubé nominální mzdy na 23.219 Kč se v roce 2010 stal druhým nejpomalejším ze všech krajů v České republice. Nárůst naopak zaznamenal rozdíl mezi mzdami žen a mužů. Tento rozdíl se v posledních letech ještě více prohloubil.⁸⁹

Průměrná hrubá nominální mzda ve Zlínském kraji v letech 2005 - 2010

90

⁸⁸ *Práce, nezaměstnanost, organizační struktura, zemědělství* czso.cz, [cit. 29. října 2012]. Dostupné na <http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/2_cast_prace_nezamestnanost_organizacni_struktura_zemedelstvi>

⁸⁹ *Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Zlínského kraje v roce 2010* [online]. czso.cz, [cit. 29. října 2012]. Dostupné na <https://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/zakladni_tendence_demografickeho_socialniho_a_ekonomickeho_vyv_oje_zlinskeho_kraje>

⁹⁰ *Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Zlínského kraje v roce 2010* [online]. czso.cz, [cit. 29. října 2012]. Dostupné na <https://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/zakladni_tendence_demografickeho_socialniho_a_ekonomickeho_vyv_oje_zlinskeho_kraje>

2.3.4 Mezikrajské srovnání

Přírůstek obyvatel v celé ČR zpomalil tempo již od roku 2009. Největší úbytek obyvatel zaznamenaly moravské kraje s výjimkou Jihomoravského. Úbytek je zde zaznamenáván zejména díky zápornému saldu stěhování. Naproti tomu výrazně vzrůstá počet obyvatel v Středočeském kraji, zejména díky suburbanizaci zázemí hlavního města Prahy. Zde se udržuje stabilní přírůstek stěhování, dokonce však vzrostl i přírůstek přirozený. Naproti tomu druhý nejmenší přírůstek, jak již bylo zmíněno, byl po kraji Moravskoslezském vypočítán právě ve Zlínském kraji.

Suburbanizace ve Středočeském kraji zajistila, že se zde zvětšuje podíl mladých lidí a naopak zvyšuje index stáří obyvatelstva, který je v tomto kraji ze všech nejnižší. Nejvyšší je index v Moravskoslezském a Zlínském kraji a dále na Vysočině.

Srovnatelně si na tom kraje stojí i ve snížení míry zaměstnanosti. Ta se nejvíce snížila právě ve Zlínském kraji, a to o 4,7 procentních bodů. Mezi další takovéto kraje se řadí kraj Ústecký, Olomoucký a Moravskoslezský. Vysoce nadprůměrná je naopak míra zaměstnanosti v Praze.

Největší růst nezaměstnanosti byl zaznamenán v hlavním městě Praze, kde se od roku 2008 zvýšil na dvojnásobek. Přesto je zde míra nezaměstnanosti stále nejnižší v celé ČR. Naopak nejvyšší míra nezaměstnanosti se jeví v Ústeckém kraji, kde činí 19,9 %. Druhým takto „postiženým“ krajem je Olomoucký kraj. Prakticky stejné výsledky jsou vykazovány u dlouhodobě nezaměstnaných osob, tedy osob nezaměstnaných více než 1 rok.

Jediným krajem, ve kterém došlo k růstu hrubého domácího produktu, pak bylo opět hlavní město Praha. Ve všech ostatních krajích došlo také k poklesu průmyslové produkce, snížení stavební výroby i nižší zemědělské produkci.⁹¹

⁹¹ *Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Zlínského kraje v roce 2010* [online]. czso.cz, [cit. 29. října 2012]. Dostupné na <https://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/zakladni_tendence_demografickeho_socialniho_a_ekonomickeho_vyv_oje_zlinskeho_kraje>

3 Výzkumy veřejného mínění

3.1 Výzkum v oblasti veřejného mínění v oblasti prevence v Kroměříži

Ve městě Kroměříž byly za posledních deset let provedeny dva průzkumy v oblasti prevence kriminality, a to v letech 2001 a 2008. *První výzkum se zaměřil na vnímání pocitu bezpečnosti občany města Kroměříže z hlediska kriminality, druhý dotazníkový průzkum byl taktéž zaměřen na bezpečnost ve městě a nepřímo tak navázal na první sociologický průzkum.*⁹²

V roce 2001 proběhl výzkum v oblasti prevence s názvem Sonda do veřejného mínění občanů Kroměříže. Cílem bylo zjistit vnímání pocitu bezpečnostní situace ve městě občany Kroměříže, signály v (in)toleranci v městské komunitě, vlastní zkušenosti občanů s kriminalitou, jejich uvědomění si své zodpovědnosti za vlastní majetek a sebe sama. Zaměřil se také na vztahy občanů k Polici ČR a Městské policii v Kroměříži, včetně součinnosti a spolupráce občanů s těmito orgány, a v neposlední řadě na subjektivní vymezení nebezpečných míst a prostranství ve městě spolu se pocity vedoucími k takovému ohodnocení. Druhá část tohoto výzkumu se pak zabývala názory občanů Kroměříže na město a jejich postoje k místní politice.

Druhou formou získání informací o veřejném mínění ve městě byl dotazníkový průzkum z roku 2008, který nepřímo navázal na výše zmíněnou Sondu. Mezi zkoumanými informacemi se objevily otázky týkající se názoru na bezpečnost ve městě, kdy se občané necítí nebezpečně, proč tomu tak je, kde vidí lidé největší bezpečnostní problém apod. Druhá část se pak věnovala spokojenosti občanů s prací strážníků městské policie, Policie ČR, popř. zjištění, proč nejsou s jejich prací občané spokojeni, a v neposlední řadě jaké by zavedli opatření zlepšující bezpečnost ve městě.

Výsledky z těchto šetření nepřinesly žádná překvapivá zjištění. Proto bude lepší prezentovat výsledky celonárodního výzkumu, který má větší přínos z hlediska názorů obyvatel a vnímání násilné kriminality veřejností.

3.2 Názor široké veřejnosti na kriminalitu

Další podkapitolu tedy věnujeme nastínění problematiky vnímání kriminality a její prevence celorepublikovou veřejností. Důvodem je potřeba ukázat, jak vnímá kriminalitu a problematiku s ní spojenou veřejnost obecně. Z jejich postojů k prevenci kriminality, jakožto

⁹² SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 52.

žádoucí veřejné aktivitě, lze následně stavět koncepcce prevence kriminality v jednotlivých obcích nebo krajích, tedy i v okrese Kroměříž. Tato studie by mohla přinést obecnější výsledky a zároveň se věnuje množství oblastí, které místní dotazníky provedené ve městě Kroměříž nezahrnují. Proto se domníváme, že zkoumání obecného názoru veřejnosti na kriminalitu je podstatný a v práci by neměl chybět.

Vnímání kriminality a činnosti orgánů činných v trestním řízení veřejností totiž hrají vskutku velkou roli. Jsou to právě občané, kteří se stávají pachateli trestných činů, jejich svědky, jejich oběťmi a v neposlední řadě jsou také těmi, kdo kriminální delikty oznamují. Je proto nutné, aby ve vztahu veřejnosti k práci orgánů činných v trestním řízení panovala alespoň základní důvěra a aby principy, na nichž justiční systém staví, nebyly v příkrém rozporu s tím, jak si prosazování spravedlnosti představují běžní občané.⁹³

Základem pro toto zjištění bude vypracovaný výzkum veřejného mínění zaměřený na uvedenou problematiku, kterou se rozhodl provést Republikový výbor pro prevenci kriminality. Realizací tohoto průzkumu byl pověřen Institut pro kriminologii a sociální prevenci v roce 2007. Institut tehdy oslovil 1.100 občanů České republiky starších 15ti let.

První část výzkumu se věnovala obecným názorům na etiologii kriminality.

Mezi nejzajímavější patřila zjištění, jak veřejnost vnímá příčiny kriminality. Zdrojem delikventního chování byla pro většinu z tázaných lidí špatná výchova v dětství s chybějící dávkou socializace. Špatná výchova tedy „přebila“ vliv vrozených špatných povahových vlastností, stejně jako (byť v menší míře) špatné životní podmínky. Prevence se v tomto případě nabízí v práci s mládeží, zaměřená na výchovu a potlačení negativních vlivů nevhodného rodičovského působení.

Při zkoumání vybraných sociálně patologických fenoménů převládla u dotázaných největší obava ze „zneužívání drog“. Zajímavostí je, že nejvíce se drog obávají právě respondenti ze Zlínského kraje společně s respondenty z kraje Olomouckého a Plzeňského. Další místa byla tvořena *sestupně negativními vlivy „ukazování násilí v médiích“, „alkoholismus“. Korupce státních úředníků, korupce v policii, nezaměstnanost, lhostejnost ve společnosti, výkon trestního soudnictví, špatný příklad politiků a bezdomovectví.*⁹⁴

Výzkum se dále zaměřil na zjištění, jak vnímají lidé jednotlivé společenské skupiny a jejich vliv na příčiny kriminality. Více jak dva dotázaní z pěti se domnívají, že se na kriminalitě v ČR největší měrou podílí Romové, na druhém místě cizinci, přistěhovalci a

⁹³ SCHEINOST, Miroslav a kol. *Kriminalita očima kriminologů*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 205.

⁹⁴ ZEMAN, Petr a kol. *Názory a postoje občanů v oblasti trestní politiky*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 11 - 16.

uprchlíci. Zajímavostí je, že alkoholici, drogově závislí a gambleři se umístili až na místě třetím, což poněkud koliduje s výše zmíněným pořadím sociálně patologických fenoménů. Další místa pak sestupně obsadili bezdomovci, děti a mládež, nezaměstnaní a až na posledním místě recidivisté (což je překvapující zjištění, protože právě recidivisté se často stávají pachateli trestných činů)

Zajímavým bylo porovnání určitých kriminálních jevů, jejichž výskyt se měli pokusit respondenti srovnat v dnešní době a v době před 20 lety. Nebylo velkým překvapením, že současná doba se pro dotázané jevila více či méně horší než ta před 20 lety. *Nejkritičtěji při tom hodnotili současnost z hlediska problému bezdomovectví (88 % respondentů mělo za to, že před 20 lety bylo bezdomovců podstatně méně či méně než dnes - což je jistě pravda), bezpečnosti na ulicích (76 %), šikany (71 %), a podvodů (70 %). Nejméně kriticky se naopak vyjadřovali k problému lhaní a také týrání žen v rodinách, avšak nikoli v tom smyslu, že by situace před 20 lety byla horší, nýbrž že zůstává prakticky stejná (uvedlo 53 %, respektive u problému týrání žen 43 %).*⁹⁵

Dokonce se občané domnívají, že se kriminalita zvýšila i ve srovnání se stavem před 10 lety, což si myslí 77,3 % populace. Jediným krajem, kde se občané domnívají, že se kriminalita v celé ČR za posledních deset let snížila, je kraj Jihomoravský. Na druhém konci pomyslné škály, a tudíž krajem, kde si občané nejvíce myslí, že se kriminalita v ČR nejvíce zvýšila, je kraj Pardubický a Zlínský. Pocit zvýšení nárůstu kriminality pocítují občané za posledních 10 let i v rámci svého bydliště, i když se jeví jako méně výrazný, než ten celorepublikový. Většina dotázaných, kteří vnímají nárůst kriminality v místě svého bydliště, vnímají i nárůst kriminality v celé republice. Výjimkou jsou však občané Pardubického, Zlínského a Královehradeckého kraje, kteří pocítují situaci v celé ČR horší než v místě jejich bydliště. Nejvíce skeptičtí jsou ke stavu respondenti ve věkové kategorii 60 let a více, ti mají nejsilnější pocit zvyšující se kriminality.

Přímá souvislost s vnímáním zvyšující se kriminality se projevuje u negativního postoje občanů k činnosti policie, státních zastupitelství a soudů. Lidé, kteří jsou s prací jednotlivých orgánů ochrany práva spokojeni, spíše konstatují, že kriminalita zůstala stejná.

Na otázku výskytu kriminality navazuje otázka, odkud lidé čerpají informace o kriminalitě. Nebude žádným překvapením, že na čelo výzkumu mají velký vliv masmedia. Ta dokáží ovlivňovat pocit bezpečí pozitivně i negativně a často mohou svými neúplnými, nevhodnými, zavádějícími nebo senzacechtivými články v této problematice vzbudit u občanů

⁹⁵ ZEMAN, Petr a kol. *Názory a postoje občanů v oblasti trestní politiky*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 17.

zbytečnou paniku.⁹⁶ Za největší zdroj informací o kriminalitě pak dotázaní označili televizi, na druhém místě noviny a třetí místo obsadil rozhlas. U posledních dvou zmíněných se ovšem projevuje rostoucí obliba v závislosti s věkem. Na dalších místech se pak umístily rozhovory a přáteli, rozhovory v práci a osobní zkušenosti. Překvapením tedy je, že až na sedmém místě se umístilo čerpání informací o kriminalitě z internetu. Samozřejmě se internet stává zdrojem zejména pro mladší generaci. Poslední dvě místa ve výzkumu obsadily policejní zdroje a odborný tisk.

I přes výrazný vliv masmédií je příjemným zjištěním, že veřejnost si přesto zachovává poměrně uspokojivou informovanost o skutečné výši kriminality. Je to poměrně nečekaný výsledek, zejména v závislosti na tom, že média svou pozornost upírají spíše k násilné kriminalitě, zejména pak informují nejčastěji o vraždách, čímž obraz kriminality zkreslují, protože reálně drtivou většinu kriminality tvoří delikty majetkové. V součtu však téměř 44 % respondentů má v tomto směru reálný odhad týkající se skutečné kriminality a dokáže poměrně přesně odhadnout počet vražd za jedno roční období. Přičemž ti, kteří se do této skupiny nevešli, svůj odhad spíše podhodnocovali, než nadhodnocovali.⁹⁷

Postoj občanů a jejich celkový obrázek násilné kriminality je silně ovlivněn jejich názory na činnost některých veřejných institucí. Důvěra v práci orgánů činných v trestním řízení představuje základní kámen pro vztah veřejnosti k vnímání kriminality a k veřejným aktivitám v oblasti týkající se předcházení trestné činnosti.

Posuzování činnosti se týkalo činnosti dopravní policie, Služby kriminální policie a vyšetřování policie, Městské policie, státních zastupitelství a soudů. Celkové hodnocení všech činností zmíněných orgánů je průměrné, přičemž lidé nejvíce pozitivně hodnotí činnost dopravní policie (více jak třetina dotazovaných), dále Služby kriminální policie a vyšetřování. Na třetím místě zůstala obecní policie, která si už i podle dřívějších výzkumů vysloužila menší respekt nežli policie státní. Je tedy k zamyšlení, že městská policie plní funkci „služby“ veřejnosti nemá u občanů takovou důvěru, jakou by jakožto zabezpečovatel místního

⁹⁶Vliv médií na mínění občanů je charakterizován v dnes již klasické teorii, za kterou je dnes považována studie J. Dittona a J. Duffého z počátku osmdesátých let 20. století, zabývající se regionálním zpravodajstvím o kriminalitě ve Skotsku. Autoři ve shodě s výše uvedenými skutečnostmi prokázali, že ačkoli na závažné zločiny násilného charakteru připadalo ve statistikách ve zkoumaném období pouze 2,4 %, média jim věnovala 45,8 % veškerého prostoru, vyhrazeného informacím o trestné činnosti. Podobně byly komparovány policejní statistiky s novinovým zpravodajstvím v americkém Chicagu. Bylo zjištěno, že přesto, že se vraždy na celkové struktuře kriminality podílely 0,2 %, v populárním listě *Chicago Tribune* na ně připadla každá čtvrtá zpráva o zločinu. Pro majetkovou kriminalitu, tvořící většinu registrovaných trestných činů, naopak v kriminálním zpravodajství zbyla lehce přehlédnutelná čtyři procenta. (SCHEINOST, Miroslav a kol. *Kriminalita očima kriminologů*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s.206 - 208)

⁹⁷ZEMAN, Petr a kol. *Názory a postoje občanů v oblasti trestní politiky*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 19 – 27.

veřejného pořádku a poskytovatel pomoci občanů měla mít. *V předchozích výzkumech bylo např. občany často kritizováno údajné soustředění se strážníků na postih špatného parkování namísto o problémy veřejného pořádku.* (29) Výrazně hůře než výše zmíněné složky policie dopadlo hodnocení státního zastupitelství, což ale může souviset s tím, že činnost policie je pro občany pojmově bližší, lépe představitelná a více zažitá. Přičemž státní zastupitelství znevýhodňuje i fakt, že o jeho činnosti slyší občané z médií pouze v případě problematických rozhodnutí. Nejméně jsou tedy občané spokojeni s činností soudů, kterou více než čtvrtina dotázaných ohodnotila pouze dostatečně, 17 % dotázaných nedostatečně.

Kritičtější se na činnost všech výše zmíněných institucí dívají lidé vysokoškolsky vzdělanější, stejně tak jsou kritičtější ženy. Nejvíce obyvatel nespokojených s činností policie je ve Středočeském kraji, hlavním městě Praha a v Ústeckém kraji. Nejvíce spokojeni jsou naopak občané v kraji Libereckém, o něco méně, ale také dosti pozitivně hodnotili činnost policie obyvatelé Zlínského kraje. Nejvíce občanů nespokojených s činností soudů bylo zaznamenáno v Pardubickém a dále i Ústeckém kraji. Na opačném konci škály se nachází opět kraj Liberecký.⁹⁸

Důležitá část průzkumu se dále věnovala preventivním a represivním postojům obyvatel ČR. Proto byl položen dotaz týkající se kriminality dětí a mládeže, který měl zjistit, v čem spočívá podle občanů nejlepší způsob, jak zabránit mladým lidem páchat zločiny. Vcelku překvapivý byl poměr odpovědí mezi tím, zda je lepší předcházet riziku delikvence včasným zapojováním problémových mladých lidí do výchovných činností a zájmů a důsledným trestáním a odstrašením, který byl vcelku vyrovnaný. Přece jen mírně převyšovala volba v předcházení riziku delikvence, avšak postoj české veřejnosti k prevenci kriminality dětí a mládeže se jevil jako velmi skeptický. Represivně naladěni byli respondenti starší 60 let.⁹⁹

Další otázky měly vést k výběru nejdůležitějších preventivních programů k omezování kriminality. Lidé by za nejdůležitější považovali programy pro snižování nezaměstnanosti, čímž je potvrzen názor na přímou souvislost nezaměstnanosti se vznikem kriminálního jednání. Dalšími vhodnými programy by dle občanů mohlo být zvýšení množství policistů na ulicích, zavedení vyššího počtu bezpečnostních kamer do ulic, systém důraznějšího postihu rodičů za nezvládnutí výchovy svých dětí a programy vedoucí k úspěšnému léčení drogově závislých. Naopak za méně přínosnou činnost programů lidé považují poradenskou činnost a

⁹⁸ ZEMAN, Petr a kol. *Názory a postoje občanů v oblasti trestní politiky*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 29 – 32.

⁹⁹ ZEMAN, Petr a kol. *Názory a postoje občanů v oblasti trestní politiky*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 47 – 49.

linky důvěry, podporování aktivit církví a podporování aktivit obrany proti kriminalitě tiskem letáků a informačních brožur.¹⁰⁰

Co se týká povědomí občanů jednotlivých krajů o konkrétní preventivní akci v jejich okolí, z průzkumu vyplývá, že se liší podle toho, z kterého kraje respondent pochází. Nejvíce respondentů majících povědomí o místním preventivním programu bylo zjištěno ve Zlínském, Moravskoslezském a Libereckém kraji. Nejmenší procento v kraji Středočeském, Ústeckém a Pardubickém. Z průzkumu dále vyplynulo, že většina respondentů nechápe prevenci kriminality ve smyslu předcházení kriminalitě násilné, majetkové apod., ale spíše jako preventivní opatření zaměřená na zvyšování bezpečnosti provozu na silnicích. V tomto směru také největší podvědomí upoutala bezpečnostní akce „Kryštof“.¹⁰¹

Pokud se bavíme o prevenci, je také nutné uvést, jak chápou občané vlastní bezpečnost a jak se snaží ochraňovat svůj vlastní majetek. Občané vyhodnotili zabezpečení své domácnosti za průměrné, přičemž dále převažovalo spíše pozitivnější naladění. Jako velmi špatné vidí zabezpečení své domácnosti pouze 16 % lidí. Požadavky na zlepšení zabezpečení domácnosti pak rostou přímo úměrně s věkem. Více ohroženy se cítí ženy než muži. Nejspokojenější se zabezpečením jsou občané vysokoškolsky vzdělaní, nejméně pak ti se základním vzděláním s vyučením.

I přesto, že lidé vidí bezpečnost vlastní domácnosti jako průměrnou, tak 64 % respondentů uvedlo, že za poslední dva roky neučinili žádná nová opatření k ochraně svého majetku. Vysvětlovali to tím, že nemají velký majetek, tudíž vlastně není co zabezpečovat, dále že jejich majetek byl dobře zabezpečen už před dvěma lety nebo, že zabezpečování je pro ně příliš nákladnou aktivitou.¹⁰²

Pokud zkoumáme na jedné straně prevenci, na druhé straně stojí za zjištění, jak se lidé cítí ohroženi protiprávním jednáním. Respondenti měli odpovědět na otázku, kterým z následujících protiprávních jednání se cítí nejvíce ohroženi. Na výběr byla tato jednání: vražda, loupežné přepadení, podvod, organizovaný zločin, znásilnění, teroristický útok, vloupání do bytu, vydírání, vandalismus, pomluva, ublížení na zdraví, krádež auta a kapesní krádeže. Největším „strašákem“ mezi lidmi, zejména z velkých a větších měst, je podle zjištění obava z vloupání do vlastního bytu či domu, protože jej lidé berou jako zásah do nejintimnější sféry, a tedy jeho soukromého prostoru. Největší podíl lidí majících strach z

¹⁰⁰ ZEMAN, Petr a kol. *Názory a postoje občanů v oblasti trestní politiky*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 52.

¹⁰¹ ZEMAN, Petr a kol. *Názory a postoje občanů v oblasti trestní politiky*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 62 – 63.

¹⁰² ZEMAN, Petr a kol. *Názory a postoje občanů v oblasti trestní politiky*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 69 – 70.

právě této protiprávní činnosti je pak mezi důchodci a ženami v domácnosti. Jsou to tedy ti lidé, kteří tráví v domácnosti více času a mají strach, že by mohli být s vloupáním přímo konfrontováni a museli by poté i čelit všem souvisejícím rizikům.

Na druhém místě v pořadí obav se nachází kapesní krádeže, logicky se nejvíce ohrožené cítí ženy, které se častěji pohybují v obchodních střediscích, kde ke kapesním krádežím často dochází, a obyvatelé ve městech s více jak 100 tisíci obyvatel.

Třetí místo patří obavám před krádeží auta. Zejména rodiny pak mají strach z této ztráty, protože auto představuje velkou, těžko nahraditelnou investici, která má velký význam i pro komfort a běžný život rodiny. Velkou obavu pocítují z krádeže vozidla také muži, kteří mají k autům větší vztah.

Překvapivým je umístění vandalismu na čtvrtém místě. Nelze přitom odhadnout, proč tomu tak je, tato otázka by byla zajímavým námětem pro další zkoumání.

Až nyní se v tabulkách objevují dva protiprávní činy směřující proti tělesné integritě – loupež a ublížení na zdraví. Potvrzuje se zde předpoklad, že větší strach z těchto útoků mají ženy, které se nemohou bránit tak účinně jako muži. Na dalším místě v žebříčku obav se umístily podvod a pomluva. Překvapením je, že až po nich se objevuje obava z nejzávažnějšího kriminálního činu vůbec, vraždy. Více se pomluvy obávají ženy, lidé se základním vzděláním a překvapivě též mladší generace respondentů. Nejvíce obav pak vyvolává bydliště v obci od dvou do pěti tisíc obyvatel.

Poslední místa v tabulce obsadil sestupně teroristický útok, organizovaný zločin, znásilnění a vydírání. Z rizika organizovaného zločinu pak mají strach především muži, ze znásilnění především ženy a z vydírání podnikatelé a živnostníci. Zajímavé je, že strach z teroristických útoků není tak velký, jak by se mohlo předpokládat z velkého vlivu médií v tomto směru, protože daná problematika je v současném světě často komentovaná a probíraná. Pouze malá obava z těchto činů může souviset s tím, že události tohoto typu v našich končinách nejsou běžné a i minoritní skupiny, ze kterých se příslušníci militantních skupin rekrutují, se v ČR nevyskytují v tak hojném počtu.¹⁰³

Závěrečná část výzkumu se věnovala viktimizaci respondentů v průběhu posledního roku, tzn., že lidé byli dotazováni, zda se v průběhu posledních 12ti měsíců stali obětí majetkové nebo násilné kriminality. Z výsledků vyplývá, že každý pátý až šestý občan naší republiky se během jednoho roku dostane do situace, která ohrožuje jeho majetek. Častěji se přitom obětí majetkové kriminality stávají občané měst nad 100.000 obyvatel. Naproti tomu

¹⁰³ ZEMAN, Petr a kol. *Názory a postoje občanů v oblasti trestní politiky*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 85 – 89.

obětí násilné kriminality se stanou necelá 3 % dospělých obyvatel. Avšak v největších městech se tento podíl zdvojnásobuje. Znamená to tedy, že každý 37. občan ČR má pocit, že se stal obětí násilného útoku. Zajímavé je, že nejvíce se s kriminalitou, ať už majetkovou nebo násilnou, setkávají občané v produktivním věku 22 - 59 let a cítí se více ohroženi než senioři (60 let a více), což je překvapivé zejména vzhledem k faktu, že v médiích stále častěji slycháme o kriminalitě páchané na starých lidech.

Důležitým kritériem pro úspěšnost funkce orgánů činných v trestním řízení je ohlašování trestné činnosti Policií ČR. *„Hlášená kriminalita je pak jedním ze základních východisek úvah o stavu a dynamice kriminality v zemi. Je neoddiskutovatelným faktem, že velké množství protiprávních činů není nikdy ohlášeno, a tudíž není ani po linii státní moci řešeno. Je proto důležitým kriminologickým poznatkem, jaká část kriminality je ohlášena a jaká tedy zůstává navždy skryta v oblasti latence.“* Trestný čin proti své osobě nebo domácnosti by ohlásilo 6 respondentů z 10. Nejméně by potom tyto činy neohlásila nejmladší skupina lidí (15 - 21 let). Důvodem pro neohlášení trestných činů policii je sestupně: nedůvěra ve schopnosti policie vyřešit daný případ (45 %), celá věc, poranění či škoda nebyla tak závažná (34 %), nestálo to za námahu s tím spojenou (32 %), má špatné zkušenosti s obdobnými případy v minulosti (25 %). Ostatní důvody nejsou tak četné. Za zmínku však stojí, že 8 % občanů by trestný čin neohlásilo policii z důvodu obavy z pomsty pachatele! Na druhou stranu až 65 % občanů uvedlo, že by v budoucnu trestný čin zcela určitě nahlásili.¹⁰⁴

3.3 Názor veřejnosti na trest smrti

V květnu v roce 2012 se Sociologický ústav AV ČR prostřednictvím Centra pro výzkum veřejného mínění zabýval otázkou postoje veřejnosti k trestu smrti. Zdrojem pro kvótní výběr respondentů se stal Český statistický úřad. Respondenti byli starší 15ti let a dotázaných bylo 1.042. Tento test potvrdil skutečnost, že trest smrti má v ČR dlouhodobou podporu občanů, tudíž počet zastánců trestu smrti převažuje nad jeho odpůrci. Součet odpovědí stanovujících, že trest smrti by v ČR „existovat určitě měl“ a „spíše měl“ dává celých 67 %. Zatímco součet odpovědí, že trest smrti by v ČR „existovat určitě neměl“ nebo „spíše neměl“ představuje pouze 27 %. Je to tedy rozdíl poměrně značný. Pouhých 6 % lidí nemá o této problematice žádnou představu a volilo odpověď „nevím“.

Počet zastánců trestu smrti se po roce 1992 ani jednou nedostal pod 50 %. Největší počet zastánců pak byl v letech 1992 - 1994 (76 %), 2005 (66 %) a nyní v roce 2012

¹⁰⁴ ZEMAN, Petr a kol. *Názory a postoje občanů v oblasti trestní politiky*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 91 – 97.

(zmíněných 67 %). Nejmenší počet zastánců trestu smrti byl zjištěn v roce 2002 (56 %) a v letech 2005 (57 %). Nejvíce odpůrců trestu smrti se vyskytovalo v roce 2008 (32 %) a od té doby tento počet klesá přibližně o 1 % na současných 27 %. Nejmenší počet odpůrců trestu smrti byl vyčíslen v letech 1994 - 1995 (12 %).

Očekávaným závěrem pak bylo, že trest smrti přímo souvisí s otázkou víry. Zastánci trestu smrti jsou častěji lidé nevyznávající žádnou víru. Proti trestu smrti pak většinou jsou i vysokoškolsky vzdělaní lidé. Dále se mezi zastánce trestu smrti řadí převážně muži než ženy.¹⁰⁵

¹⁰⁵ ŠAMANOVÁ, Gabriela. Veřejné mínění o interrupci, eutanazii a trestu smrti – květen 2012 [online]. cvvm.soc.cas.cz, 14. června 2012 [cit. 10. listopadu 2012]. Dostupné na <http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a6910/f3/ov120614.pdf>

4 Bezpečnostní analýza

4.1 Úvod do bezpečnostní analýzy

Analýzou města Kroměříž se rozumí představení statistických údajů prezentovaných za Obvodní oddělení Kroměříž nebo za okres Kroměříž. Statistické údaje vztahující se pouze k samotnému městu Kroměříž nejsou získatelná.

Působnost Obvodního oddělení Kroměříž zahrnuje následující města a obce: Bařice, Bělov, Bezměrov, Bílany, Bojanovice, Drahlav, Hradisko, Chřibsko, Jarohněvice, Karolín, Kostelany, Kotojedy, Kroměříž, Kvasice, Lhotka, Lubná, Lutopecny, Měřůtky, Nová Dědina, Popovice, Postoupyky, Rataje, Sobělice, Střížovice, Sulimov, Šelešovice, Těšnovice, Trávník, Újezdsko, Vážany, Velké Těšany, vrbka, Zlámanka, Zlobice.

Teritorium Územního odboru Kroměříž se skládá z Obvodního oddělení policie (OOP) Kroměříž, OOP Bystřice pod Hostýnem, OOP Hulín, OOP Holešov a OOP Morkovice.¹⁰⁶

Zlínský kraj je, jak již bylo zmíněno, tvořen okresy Kroměříž, Uherské Hradiště, Vsetín a Zlín.

Dále je potřeba zdůraznit, že počet trestných činů, které jsou v policejních statistikách vedeny jako „násilné“, se 100 % neshoduje s reálnou mírou násilných trestných činů. Tyto statistiky totiž zahrnují pod pojmem násilné trestné činy například následující trestné činy: vražda, zabití, usmrcení z nedbalosti, loupež, násilí proti úřední osobě, úmyslné ublížení na zdraví, rvačky, nebezpečné vyhrožování a nebezpečné pronásledování, vydírání, porušování domovní svobody, týrání svěřené osoby a další.

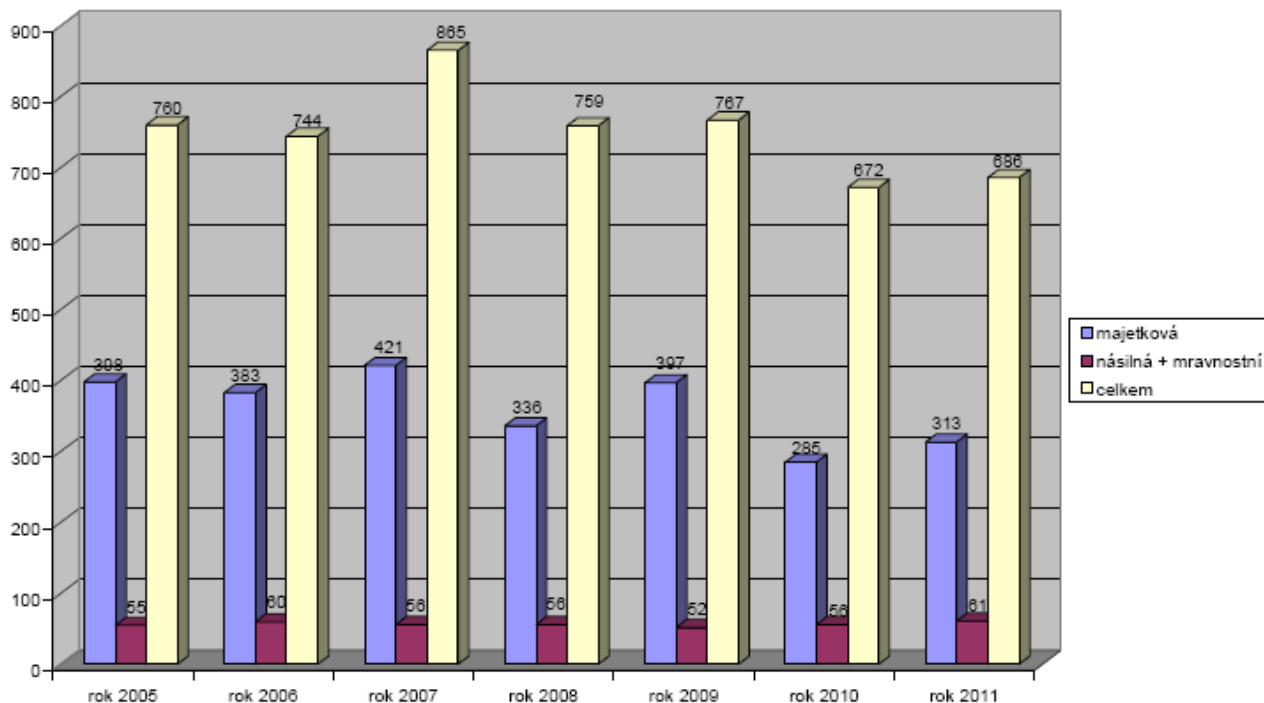
Nelze však opomenout, že některé trestné činy by mohly svým zařazením spadat do více kategorií. Mohou být tedy započítány jako trestné činy majetkové nebo mravnostní i přesto, že se jeví svou podstatou, tedy použitím násilí, jako trestné činy násilné. Jako všehňákový příklad může být uveden trestný čin znásilnění, který i přes použití násilí řadíme do kategorie mravnostních trestných činů.

¹⁰⁶SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 5 – 6.

4.2 Kriminalita na teritoriu OO Kroměříž

4.2.1 Celková kriminalita na OO Kroměříž

Celková kriminalita OO Kroměříž v letech 2005 - 2011

107

Celková míra kriminality má na území OO Kroměříž klesající tendenci, avšak dochází i k dvouletým vzrůstajícím výkyvům. Za rok 2011 bylo na teritoriu Obvodního oddělení Policie ČR celkově spácháno 686 trestných činů, přičemž 399 z těchto činů bylo objasněno. Míra objasněnosti případů je tedy uspokojivá, činí 58 %.

Stabilně největší podíl z celkového počtu trestných činů náleží majetkovým trestným činům. Na teritoriu OO Kroměříž to jsou zejména krádeže vloupáním, ke kterým došlo v roce 2011 ve 108 případech. Prostých krádeží bylo za rok 2011 zaznamenáno 162, z toho šlo zejména o odcizení motorových vozidel, věcí z motorových vozidel a jízdních kol.

Za rok 2011 bylo dále spácháno 94 trestných činů spadajících do oblasti hospodářských trestných činů a 71 trestných činů evidovaných jako „ostatní“ trestné činy.

Co se týká přestupků, na území OO ČR jich bylo za rok 2011 administrativně zpracováno 883. Dále bylo shledáno 287 přestupků ve veřejném pořádku a 1.240 přestupků v dopravě.

¹⁰⁷ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 7.

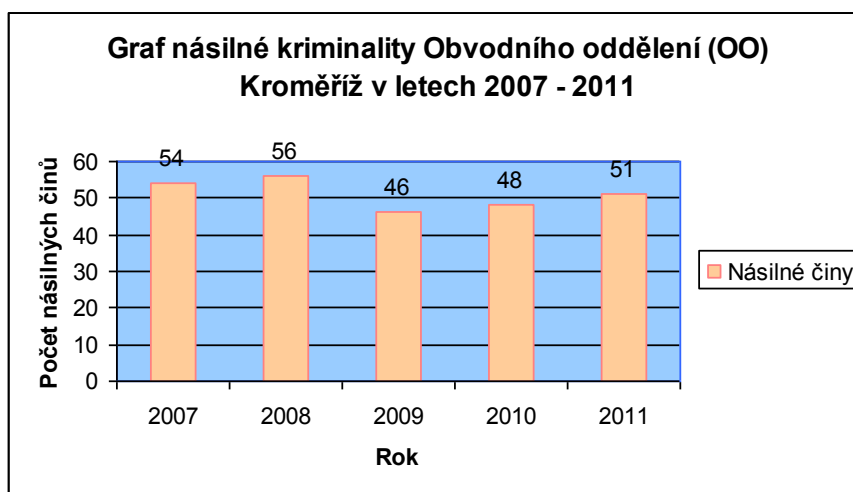
Dle statistiky Dopravního inspektorátu PČR Kroměříž se na teritoriu služebního obvodu OO PČR Kroměříž stalo v roce 2011 celkem 148 dopravních nehod, při kterých bylo 5 osob usmrceno, 9 těžce zraněno, 87 bylo zraněno lehce a dopravními nehodami byla způsobena hmotná škoda ve výši cca 9.392.000 Kč.

V roce 2011 bylo na teritoriu OO města Kroměříže spácháno 51 násilných trestných činů a 10 trestných činů mravnostního charakteru.

V problematice domácího násilí bylo učiněno 33 výjezdů a byly shledány 3 důvody pro vykázání.¹⁰⁸

4.2.2 Násilná kriminalita na území OO Kroměříž

Celkový počet násilných trestných činů na OO Kroměříž má za poslední tři roky (byť mírně) stoupající tendenci. Přesto však je počet spáchaných násilných trestných činů nižší než v letech 2007 - 2008. Do budoucna je potřeba sledovat vývoj násilné trestné činnosti a pokusit se o její opětovný pokles, nebo alespoň zastavení nastolené vzrůstající tendence.

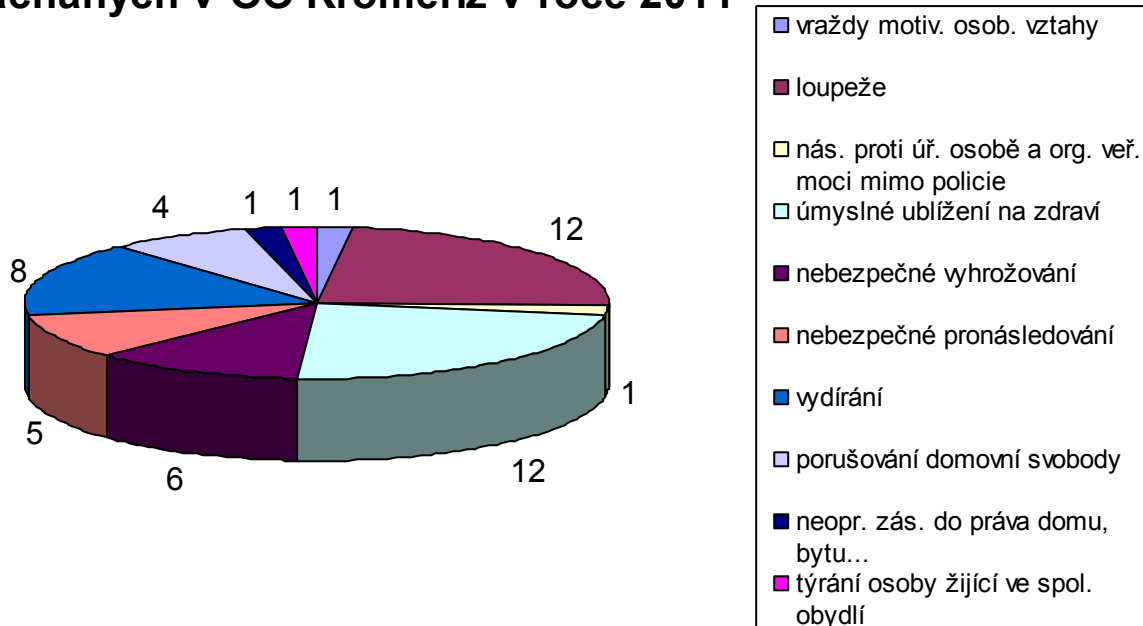
109

Níže uvedený graf zachycuje násilné trestné činy na území OO Kroměříž za rok 2011, jejich skladbu a jednotlivý počet. Z grafu je patrné, že nejvíce se v roce 2011 stalo trestných činů ublížení na zdraví spolu s loupežemi, což jsou činy více společensky nebezpečné. Následovalo vydírání a nebezpečné vyhrožování. Některé násilné trestné činy se za rok 2011 na OO Kroměříž nevyskytly vůbec, nebo jen v ojedinělém množství - týrání osoby žijící ve společné domácnosti či jedna osobně motivovaná vražda.

¹⁰⁸ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 8 – 9.

¹⁰⁹ Policie ČR – Statistiky kriminality

Počet jednotlivých násilných trestných činů spáchaných v OO Kroměříž v roce 2011

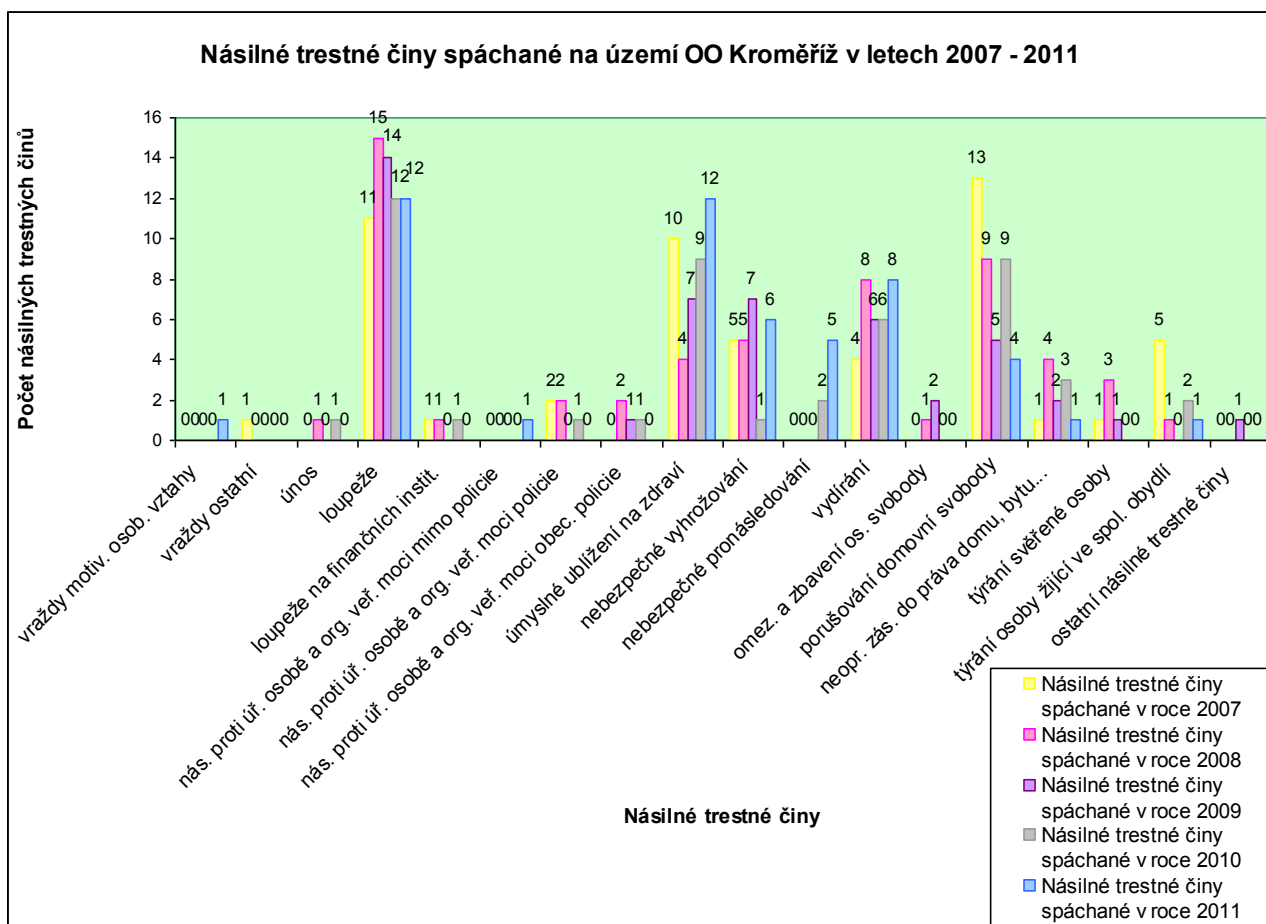

110

Pokud se týká násilné kriminality v dlouhodobějším hledisku, odkazují na níže uvedený graf. Ten mapuje výskyt násilných trestných činů na OO Kroměříž v rozmezí let 2007 - 2011. Graf znázorňuje, které násilné trestné činy se v těchto letech na OO objevily. Největší nárůst vykazují TČ ublížení na zdraví, stále vysoký (i když s dlouhodobě klesající a nyní stagnující tendencí) je i počet TČ loupeže, dlouhodobě se drží vysoko (a za poslední rok se dokonce zvýšil) počet trestných činů vydírání. Velký nárůst za poslední rok byl zaznamenán u TČ nebezpečné vyhrožování.

Nárůst byl zaznamenán u TČ nebezpečné pronásledování, což je pochopitelné vzhledem k faktu, že tento TČ vznikl až přijetím nového trestního zákoníku, tudíž dříve nebyl do statistik vůbec zaznamenáván. Do budoucna je potřeba vývoj četnosti tohoto trestného činu sledovat a případně přijmout kroky, které by vedly k jeho potlačení.

Klesající tendenci má naopak TČ týrání svěřené osoby a TČ porušování domovní svobody (které za poslední rok dokonce výrazně kleslo).

111

4.3 Kriminalita na teritoriu ÚO města Kroměříže

4.3.1 Celková kriminalita na teritoriu ÚO města Kroměříže

Na Územním odboru Kroměříž (okres Kroměříž) bylo za rok 2011 spácháno celkem 1.715 trestných činů, kdy 1.048 trestných činů bylo objasněno, což činí 61,11 % objasněnosti. Celková kriminalita na okrese se tímto oproti roku 2010 zvýšila a to o celých 127 případů. V roce 2011 bylo celkově na území okresu Kroměříž spácháno 785 majetkových trestných činů, 31 mravnostních trestných činů a 131 násilných trestných činů. Nárůst tak nastal jak u kriminality násilné, tak u kriminality mravnostní i majetkové. Celkově má největší podíl tak jako na teritoriu OO Kroměříž kriminalita majetková.

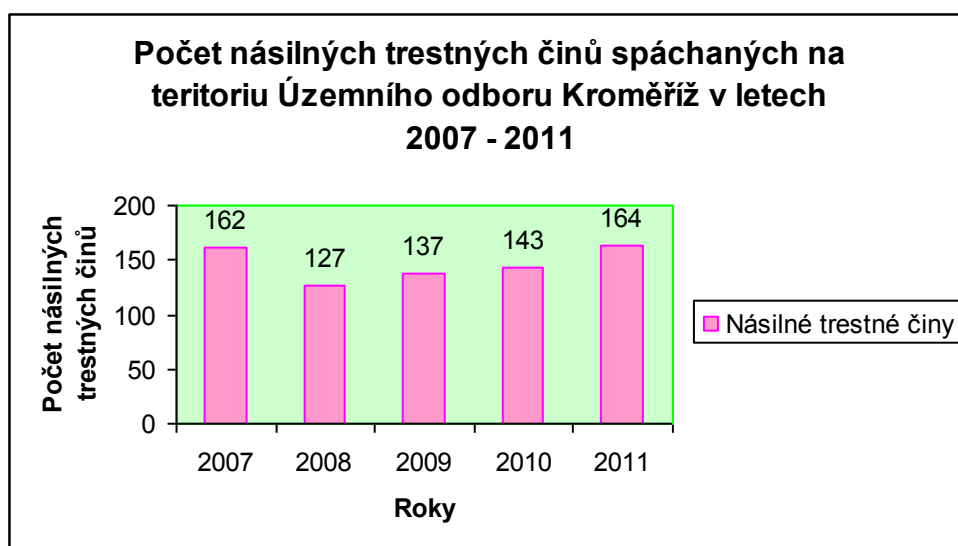
Dle statistiky Dopravního inspektorátu bylo zaznamenáno na okrese Kroměříž v roce 2011 celkem 408 dopravních nehod, při kterých zemřelo 11 osob, 40 bylo těžce zraněno a 202 bylo zraněno lehce. Celková škoda byla vyčíslena škoda ve výši cca 105.500.000 Kč.¹¹²

¹¹¹ Policie ČR – Statistiky kriminality

¹¹² SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘIŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 8 – 9.

4.3.2 Násilná kriminalita na území ÚO Kroměříž

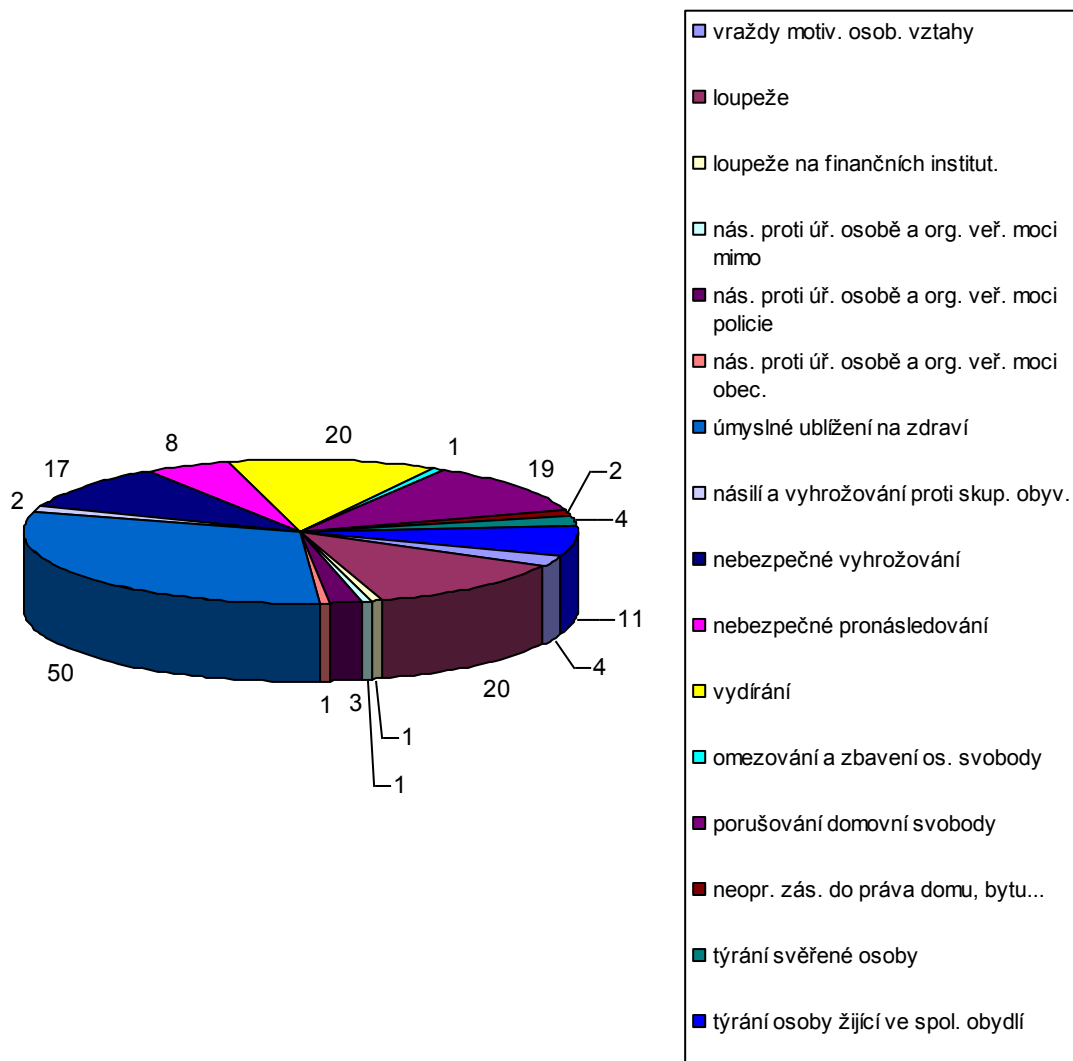
Počet násilných trestných činů na Územním odboru Kroměříž má dle níže přiloženého grafu od roku 2008 vzrůstající tendenci. Dokonce počet násilných trestných činů spáchaných v roce 2011 dosahuje svého maxima a překračuje doposud nejvyšší počet zaznamenaných násilných trestných činů z roku 2007.

113

Níže znázorněný graf poukazuje na strukturu TČ spáchaných na teritoriu Územního odboru Kroměříž v roce 2011. Největší počet násilných trestných činů do jisté míry kopírují výsledky z OO Kroměříž. Nejčastěji se vyskytovaly TČ úmyslné ublížení na zdraví, druhý největší výskyt (i když o více jak polovinu menší počet) zaznamenaly TČ vydírání a TČ loupež. V těsném závěsu za nimi pak TČ porušování domovní svobody, což činí značný rozdíl oproti výsledku na území OO Kroměříž.

Násilná kriminalita na teritoriu Územního odboru Kroměříž za rok 2011

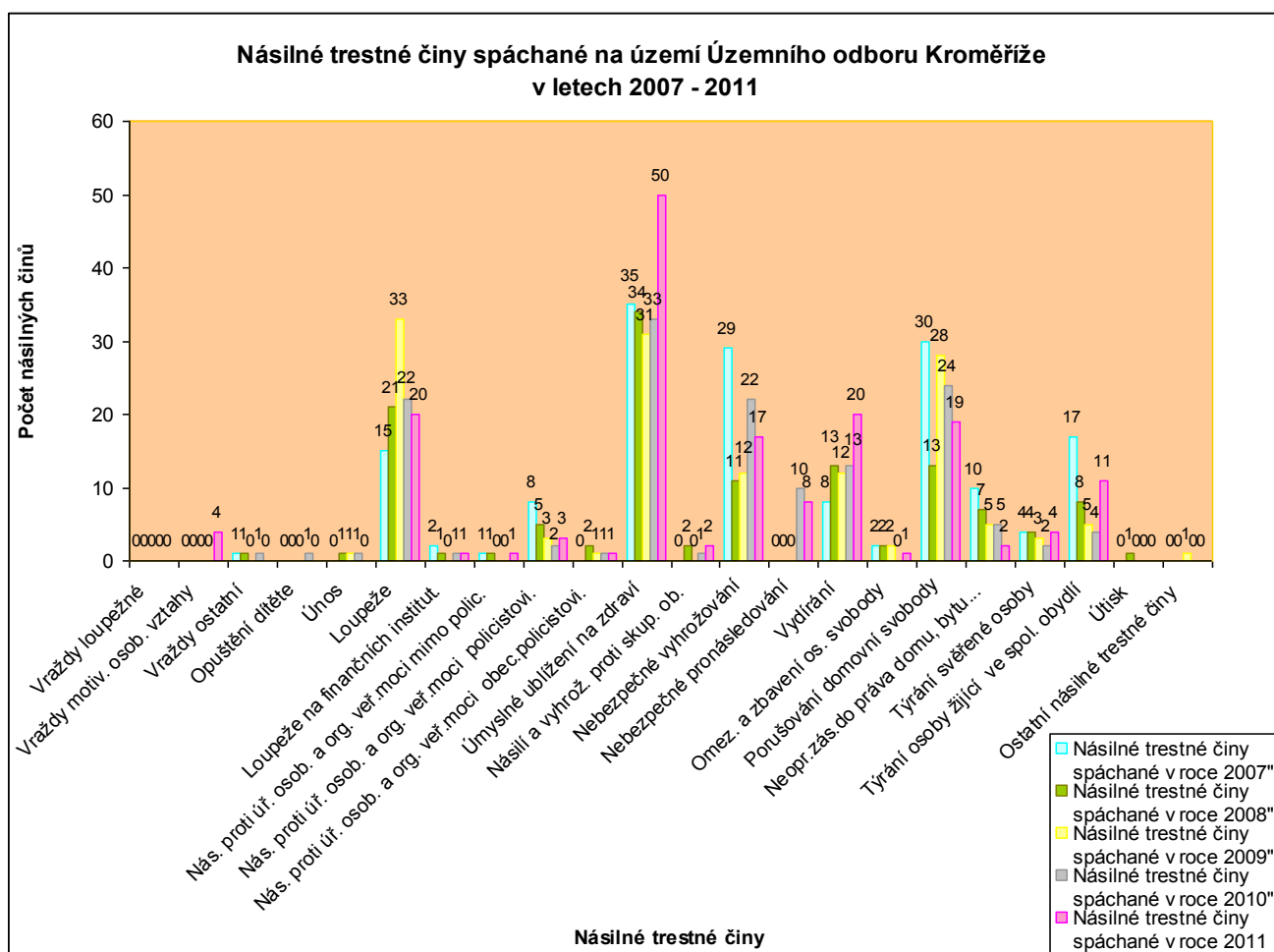

114

V následujícím grafu je pro představu uvedeno, jak se měnila struktura trestných činů na teritoriu Územního odboru Kroměříž. Dochází zde k trochu odlišnému vývoji výskytu násilných trestných činů než na OO Kroměříž a i v následně uvedeném Zlínském kraji. Téměř všechny násilné trestné činy na ÚO Kroměříž zaznamenaly klesající tendenci. Jedinou znatelnou výjimkou je velký nárůst u TČ úmyslného ublížení na zdraví a také u TČ vydírání. Velkým vykřičníkem zůstává také nárůst počtu vražd motivovaných osobními vztahy, jejichž počet se z nuly zvednul v roce 2011 na čtyři.

Poklesy výskytu trestných činů na ÚO Kroměříž jsou znatelné u loupeže (i přesto však je třetím nejvyskytovanějším trestným činem) a násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné

moci. Zajímavý je i pokles u TČ nebezpečné vyhrožování a nebezpečné pronásledování, který oproti tomu na OO Kroměříž i na území Zlínského kraje zaznamenává poznamenáhlý nárůst.

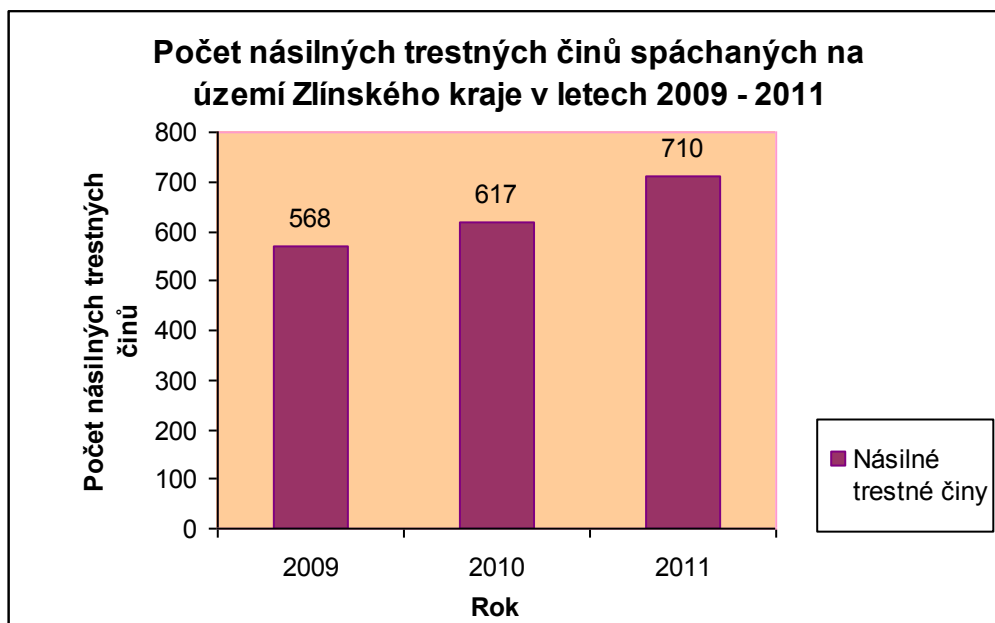
115

4.4 Kriminalita na území Zlínského kraje

4.4.1 Násilná kriminalita na území Zlínského kraje

I na území Zlínského kraje je patrné každoroční navýšení počtu spáchaných násilných trestných činů. Za poslední rok se počet zvýšil téměř o sto násilných TČ.

¹¹⁵ Policie ČR – Statistiky kriminality

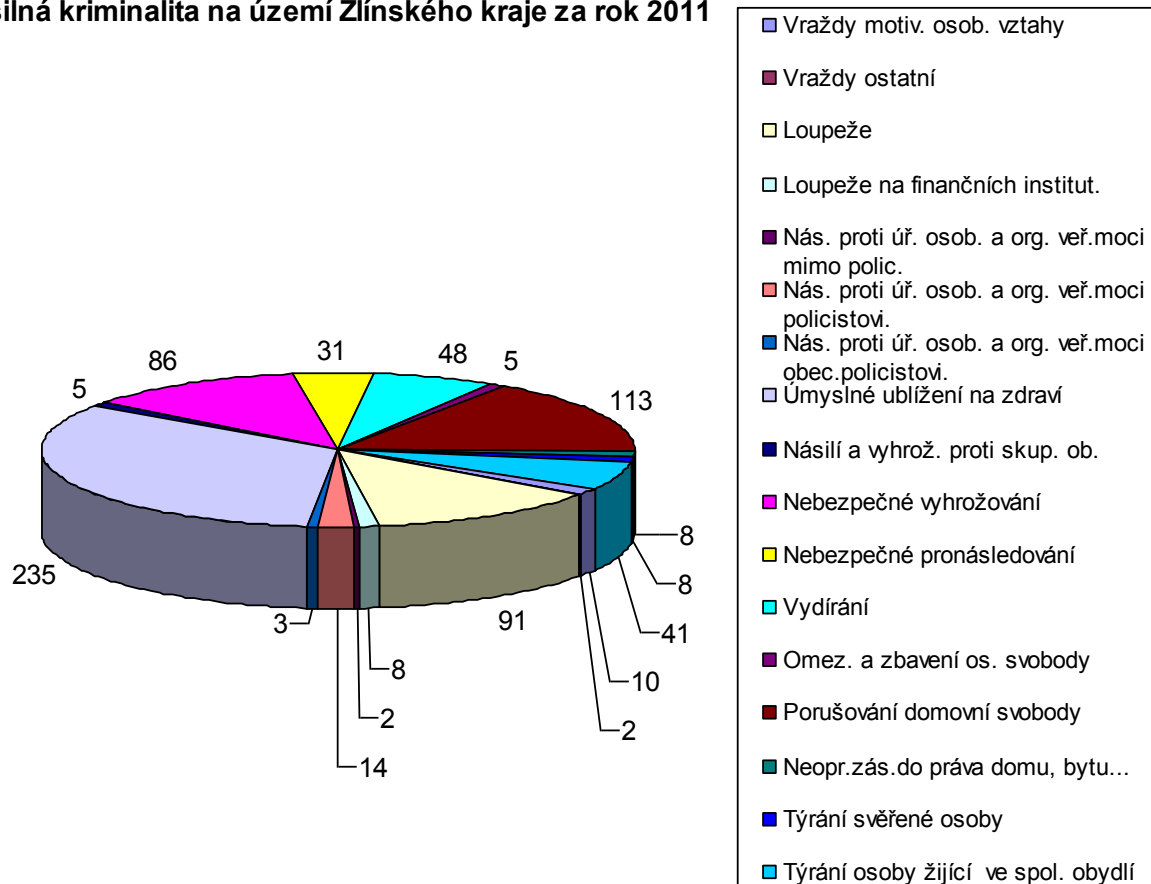

116

Celkově se na území Zlínského kraje stalo za rok 2011 celkem 710 násilných trestných činů. Níže uvedený graf dokazuje, že stejně jako na OO Kroměříž a ÚO, je nejfrekventovanějším trestným činem úmyslné ublížení na zdraví, který má dvojnásobné zastoupení oproti TČ druhému v pořadí, tedy porušením domovní svobody. Zde je tedy výsledek podobný, jako na ÚO Kroměříž. Třetím nejčastějším činem je opět TČ loupeže. Velkou míru zastoupení představuje na území Zlínského kraje výskyt TČ nebezpečného vyhrožování, který se drží za loupežemi v těsné blízkosti.

S menší prodlevou pak následují TČ vydírání, týrání osoby žijící ve společné domácnosti a nebezpečné pronásledování. Výraznější výskyt co do počtu pak zaznamenaly také trestné činy násilí proti úřední osobě a orgánům veřejné moci (policistovi) a bohužel také vraždy motivované osobními vztahy.

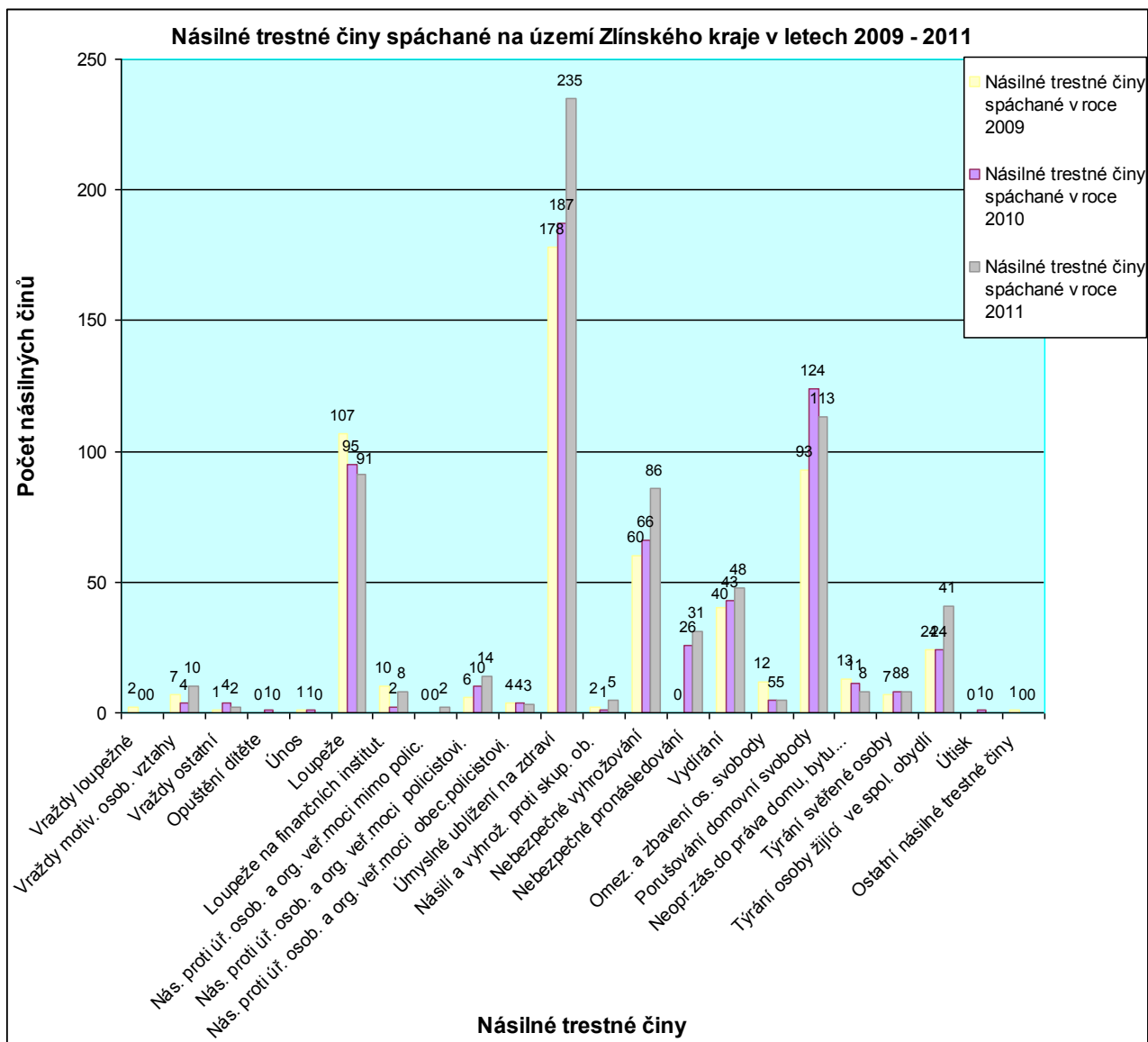
Násilná kriminalita na území Zlínského kraje za rok 2011

117

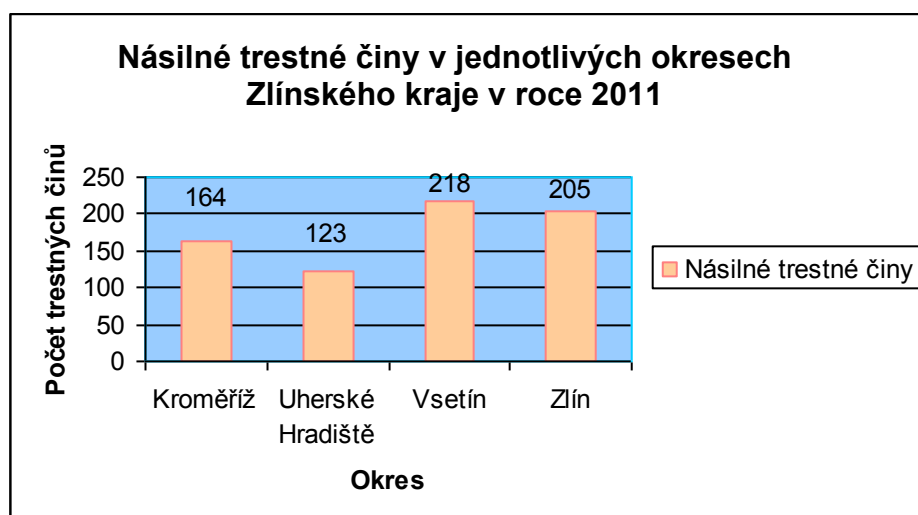
Graf, který je uveden pod tímto textem obsahuje strukturu výskytu jednotlivých trestných činů v letech 2009 - 2011. Spousta z uvedených trestných činů zaznamenala různou míru nárůstu. Snad jen u TČ neoprávněného zásahu do domů a bytů, porušování domovní svobody, loupeže a neoprávněného zásahu do domů a bytů uvedený počet mírně klesl. To může souviset s úspěšnou prevencí a lepší starostlivostí ze strany občanů o vlastní bezpečnost.

Alarmující se zdá především navýšení počtu skutků u trestného činu úmyslného ublížení na zdraví (za poslední rok vzrostl počet úmyslných ublížení na zdraví o jednu třetinu!). Zvýšení nastalo také u TČ nebezpečného vyhrožování, vydírání, nebezpečné pronásledování, násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci a dokonce i u vražd motivovaných osobními vztahy (zde se dokonce nárůst více než zdvojnásobil).

118

V následujícím grafu je znázorněn počet násilných trestných činů spáchaných v jednotlivých okresech na území Zlínského kraje. Zajímavé je, že ač nejmenší a s nejmenším počtem obyvatel, stal okres Kroměříž svým počtem násilných TČ třetím v pořadí a výrazně předstihl okres Uherské Hradiště. Za překvapivé pak lze považovat největší množství násilných trestných činů za rok 2011 na okrese Vsetín, nikoliv Zlín, jak bychom mohli, vzhledem k počtu lidí a velikosti města, odhadovat.

119

4.5 Meziokresní srovnání počtu násilných trestných činů a jejich objasňenosti

Následující tabulka přehledným způsobem ukazuje, jak se měnil počet spáchaných trestných činů na území jednotlivých okresů za roky 2010 a 2011.

Jediným okresem, ve kterém se počet spáchaných násilných trestných činů za poslední dva roky snížil (o jeden TČ), je okres Uherské Hradiště. Ve všech ostatních okresech počet násilné kriminality vzrostl. V celkovém pořadí spáchaných trestných činů došlo ke změně pouze na prvních dvou místech, kdy v roce 2010 bylo nejvíce spáchaných trestných činů na okrese Zlín a druhé místo obsadil okres Vsetín. Jak již bylo zmíněno, v roce 2011 se v pořadí tyto dva okresy vystřídaly.

Všechny okresy se mohou pyšnit vcelku vysokou mírou objasňenosti, která se u všech okresů za rok 2011 zvýšila. Největší míru objasňenosti za rok 2011 zaznamenali v okrese Uherské Hradiště, a to konkrétně 80,49 %. Okres Kroměříž se umístil na druhém místě s mírou objasňenosti trestných činů 77,44 %. Dosáhl také dobrých výsledků na poli úspěšnosti objasnění násilných trestných činů. Třetí v pořadí byl okres Vsetín se 74,77 % úspěšností a poslední místo patřilo okresu Zlín s mírou objasňenosti 73,94 %. Platilo tedy, že čím více spáchaných trestných činů, tím je míra objasňenosti menší.

V roce 2010 se procenta objasňenosti lišila. Nejúspěšnějším okresem v tomto směru se stal okres Uherské Hradiště, na druhém místě okres Vsetín, na třetím okres Kroměříž a na

¹¹⁹Kriminalita ve Zlínském kraji a jeho okresech v roce 2011 [online]. czso.cz, [cit. 29. října 2012]. Dostupné na <[http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/CE0020F612/\\$File/w72130211q4p1.pdf](http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/CE0020F612/$File/w72130211q4p1.pdf)>

posledním místě opět okres Zlín. Ten se tedy potýká dlouhodoběji s nejmenším procentem objasněnosti, okres Uherské Hradiště dlouhodoběji s vysokou mírou objasněnosti a v okrese Kroměříž došlo k nejvýraznějšímu zlepšení v tomto směru.

Tabulky objasněnosti ovšem souvisí se strukturou trestných činů spáchaných na jednotlivých okresech, protože platí, že některé trestné činy se objasňují jednodušeji než jiné.

Tabulka meziokresního srovnání spáchané násilné kriminality na území Zlínského kraje v letech 2010 - 2011					
		ZL	KM	UH	VS
	celkem				
Násilné činy					
Pořadí dle % objasněnosti		4	2	1	3
Vykazované - zjištěno	710	205	164	123	218
období: - objasněno	525	136	127	99	163
- tj. %	73,94	66,34	77,44	80,49	74,77
Předchozí - zjištěno	617	179	143	124	171
období: - objasněno	431	116	95	97	123
- tj. %	69,85	64,80	66,43	78,23	71,93
Rozdíly: - zjištěno	93	26	21	-1	47
- zjištěno v %	15,07	14,53	14,69	-0,81	27,49
- objasněno	94	20	32	2	40
- objasněno v %	21,81	17,24	33,68	2,06	32,52
- % objasněnosti	4,09	1,54	11,01	2,26	2,84

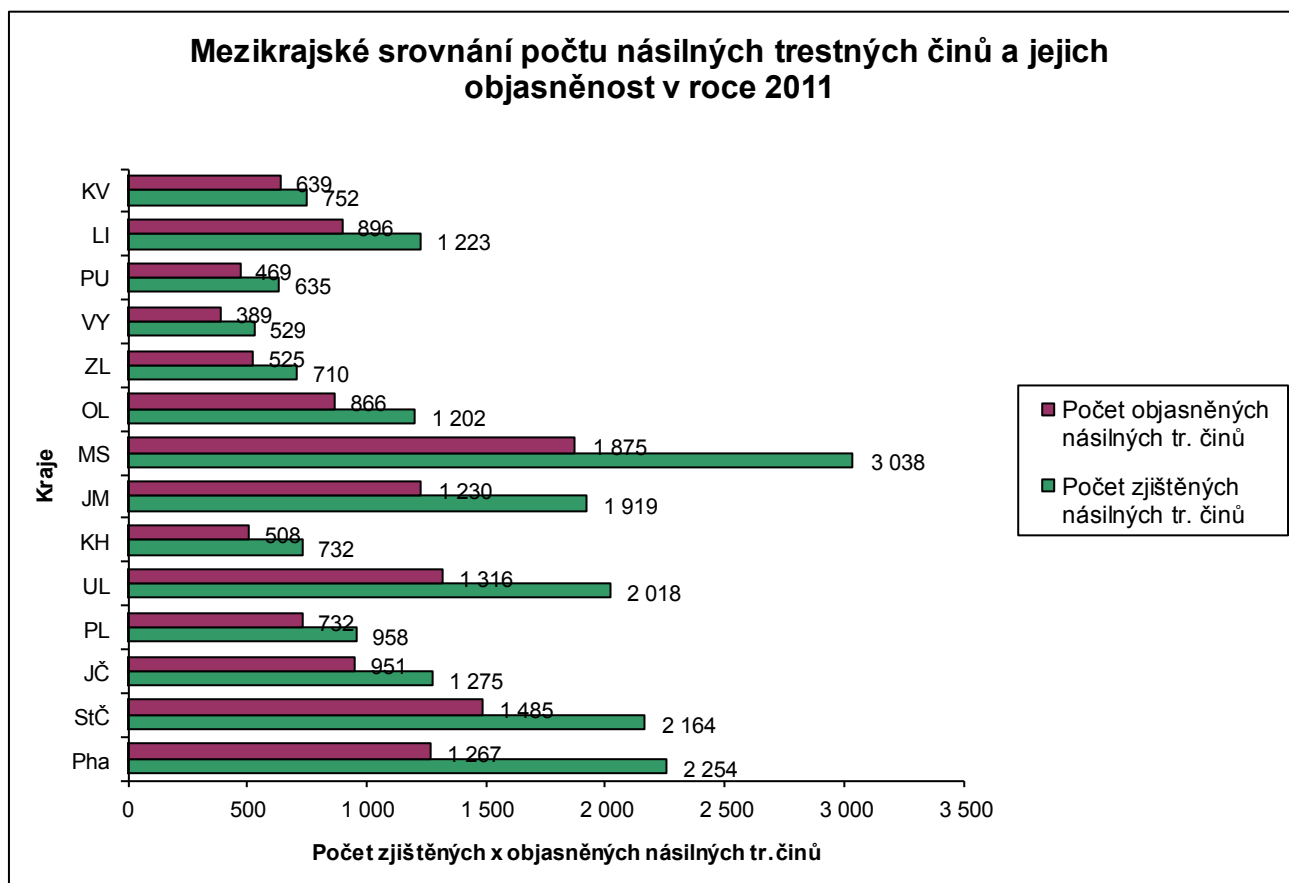
120

4.6 Mezikrajské srovnání počtu násilných trestných činů a jejich objasněnosti v roce 2011

Z následujícího mezikrajského srovnání vyplývá, že Zlínský kraj je krajem s třetím nejmenším počtem spáchaných trestných činů za rok 2011. Vůbec nejmenší počet násilných trestných činů za tento rok byl spáchan v kraji Vysočina a dále v Pardubickém kraji. Těsně za Zlínský kraj se řadí Královehradecký a Karlovarský kraj.

Nejvíce násilných trestných činů pak bylo vzestupně spáchano na území Středočeského kraje, hlavního města Prahy a Moravskoslezského kraje.

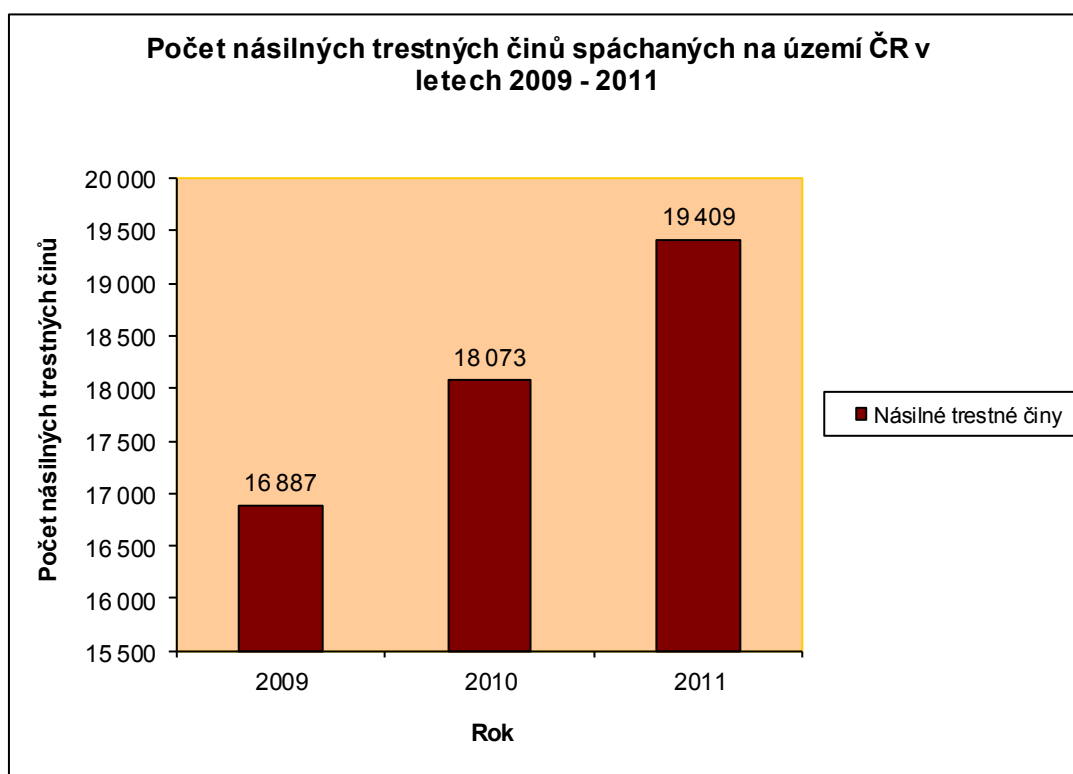
Počet spáchaných trestných činů, stejně jako míru jejich objasněnosti dokládá následující graf.

121

4.7 Násilná kriminalita na území České republiky

Stejně jako ve městě a okrese Kroměříž, jakožto ve Zlínském kraji i na území České republiky dosahuje počet spáchaných trestných činů rok od roku stále vyšších hodnot. Z níže uvedeného grafu je tento zvyšující se počet za poslední tři roky jasně patrný. Za rok 2011 dokonce tento počet vzrostl o 1.336 násilných trestných činů.

122

4.8 Počet násilných trestných činů spáchaných pod vlivem alkoholu a jako následek recidivy

Důležitým je také zjištění, jaký vliv má na spáchání jednotlivých násilných trestných činů alkohol. Ten jako negativní faktor ovlivňuje a mění chování lidí a může zapříčinit i výrazněji násilnější reakci pachatele. Stejnou měrou je důležité monitorovat i případnou recidivu násilné trestné činnosti.

Na tyto negativní jevy lze při jejich zvýšené frekvenci reagovat pomocí preventivních programů, preventivních opatření a jiné preventivní činnosti.

Z následující tabulky je jasné patrné, že počet spáchaných násilných trestných činů pod vlivem alkoholu na území OO Kroměříž, ÚO Kroměříž i na území Zlínského kraje převažuje celorepublikový průměr. V případě ÚO Kroměříž a Zlínského kraje je dokonce tento celorepublikový průměr překročen výrazně.

Počet násilných trestných činů spáchaných recidivisty je na všech třech územích (OO Kroměříž, ÚO Kroměříž a Zlínský kraj) naopak nižší než celorepublikový průměr. Přesto, že je tento počet nižší než celorepublikový průměr, stále se zdá poměrně vysoký, protože

¹²² Policie ČR – Statistiky kriminality

zahrnuje cca jednu třetinu všech spáchaných násilných trestných činů. Pravidelná preventivní činnost se tedy i v tomto směru jeví jako potřebná.

Tabulka počtu spáchaných násilných tr. činů pod vlivem alkoholu a recidiva				
	<i>OO Kroměříž</i>	<i>ÚO Kroměříž</i>	<i>Zlínský kraj</i>	<i>ČR</i>
Počet násilných trestných činů	51	164	710	19 409
Spácháno pod vlivem alkoholu	8	43	208	2 471
Tj. %	15,69%	26,22%	29,30%	12,73%
Recidivisté	15	52	239	6 970
Tj. %	29,41%	31,71%	33,66%	35,91%

123

5 Prevence kriminality

5.1 Prevence kriminality jako obecný pojem

Prevence kriminality v posledních padesáti letech dostala v důsledku dynamického společenského vývoje podstatných kvalitativních a kvantitativních změn. Tyto změny s sebou nutně nesly i změnu kriminální politiky. Ta až do konce druhé poloviny 20. století kriminální politika splývala s politikou trestní. Nejdůležitějším a zároveň téměř jediným způsobem kontroly kriminality se stal trestněprávní postih pachatelů trestných činů. Následkem změn tedy došlo k tomu, že kriminální prevence se staví na roveň trestní represi. Byly tak plnohodnotně naplněny dva subsystemy kriminální politiky. Prvním je subsystem trestní politiky zaměřený na represivní strategie a na uplatnění trestněprávního postihu a tím druhým subsystemem pak je preventivní politika zaměřená na preventivní strategii a na provádění kriminálně-preventivních opatření. Logicky první subsystem reaguje na již spáchaný trestný čin, zatímco druhý podsystém naopak funguje do budoucnosti - pomocí nejrůznějších aktivit mimotrestního charakteru ovlivňuje trestnou činnost s cílem jí zabránit nebo zmírnit. Oba dva subsystemy se dají považovat za rovnocenné svou důležitostí i samostatností.

Preventivní aktivity třídíme podle obsahového zaměření na prevenci sociální, prevenci situační a prevenci viktimologickou. Podle okruhu adresátů preventivních aktivit rozlišujeme prevenci primární, prevenci sekundární a prevenci terciární.¹²⁴

5.2 Sociální prevence

Sociální prevence je zaměřena na kriminogenní faktory a na jejich překonávání nebo jejich neutralizaci. Mezi sociálně - kriminologické jevy, na které se zaměřuje sociální prevence, patří alkoholismus a jiné toxikomanie, prostituce, nezaměstnanost, chudoba, záškoláctví, bezdomovectví, hráčské závislosti, extremismus apod. Do této oblasti dále spadá i negativní působení médií a socializační působení rodiny, školy a jiných institucí.

Právo na bezpečnost nepřímo vyplývá z Listiny základních práv a svobod České republiky, z ustanovení souvisejících s právem na život, nedotknutelnost osoby, právem na osobní svobodu a další. Přímou pak je právo na bezpečnost zakotveno v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech, (čl. 9 odstavec 1) a v Evropské úmluvě o lidských právech (čl. 5 odstavec 1). Zde nacházíme velkou spojitost s principem demokratického právního státu, podle kterého je dovoleno vše, co není zákonem zakázáno. Stát potom musí zajistit garanci jistoty, aby zákonem bylo zakázáno dostatečné množství jednání, která mohou být pro

¹²⁴ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004, s. 170 – 173.

společnost škodlivá a tím společnost chránit. Na základě toho vznikají i značné preventivní možnosti vyplývající z právního řádu. Ten je výsledkem kultury dané společnosti a jejího hodnotového systému, mezi které můžeme řadit např. zákony týkající se sociálně-právní ochrany dětí, zákon upravující ochranu před alkoholismem a jinými toxikomaniemi či zákon upravující držení střelných zbraní atd. Proto je kladen důraz na kvalitní zákonnou úpravu, její kvalifikovanou aplikaci a využití, které jsou základními předpoklady prevence kriminality.¹²⁵

Vnější kontrola chování může být kromě této zmíněné formální a institucionalizované kontroly (právní řád a státní instituce či obce) i kontrolou neformální a neinstitucionalizovanou. Druhou možností představuje mravní řád, který každá společnost ke svému přežití i řádnému fungování potřebuje. Morální řád je představován morálkou, obyčejí, zvyky, rituály a etiketou. Respekt k dodržování těchto morálních pravidel je pak vymáhán pozitivními a negativními sankcemi, které odráží reakci společnosti, veřejné mínění či sociální prostředí.

Výraznou roli v oblasti sociální prevence hrají média. Ta mohou působit na odbornou i laickou veřejnost v první řadě tím, jaký obraz kriminality a jejího stavu podávají a v jaké míře objektivitu. *Nesporné je, že mediální obraz kriminality je značně deformovaný a podstatně se liší od podoby kriminality registrované, ale i kriminality latentní, což může kvalitu života lidí negativně ovlivnit.* Média tedy mohou představovat nebezpečí zobrazováním násilí, které může působit kriminogenně například na děti a mládež. Možnosti využití médií pro pozitivní kriminální prevence nebyly v dostatečné míře reflektovány.

Důležitou není pouze zmíněná kontrola vnější, ale především kontrola vnitřní, tedy vnitřní kontrola lidského chování, spočívající v reflexi vlastního chování. Právě dosažení seberegulace chování je jedním z hlavních cílů socializačního procesu, který představuje začleňování jednotlivce do společnosti a její kultury. Absence řádné socializace má pak za následek vznik asociálního, antisociálního až kriminálního jednání. Proto je tolik důležité zaměřit se při prevenci na nejdůležitější články socializačního vývoje: rodinu a její fungování, dále pak školská a volnočasová zařízení.¹²⁶

5.3 Situační prevence

Situační prevence je zaměřena na odstraňování kriminogenních situací, na omezování příležitostí ke spáchání trestných činů a na zvyšování rizika dopadení pachatele. Situační

¹²⁵ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004, s. 173 – 175.

¹²⁶ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004, s. 178.

prevence je založena na předpokladu, že určité druhy kriminality a jiné sociálně - patologické jevy mají své nejen časové, ale i prostorové zákonitosti. Existují určitá místa, dny, měsíce, či situace, která vykazují příhodnost pro páčání kriminálních aktivit. Proto se vyplatí těmto rizikovým faktorům předcházet. Typickým příkladem jsou třeba obchodní střediska, ve kterých může často docházet ke kapesním krádežím, nebo restaurační zařízení, bary a herny, kde často dochází k potyčkám, rvačkám či jiným násilnostem.

Situační prevence je používána zejména u majetkové kriminality a některých forem násilné a mravnostní kriminality. Opatření situační prevence lze rozdělit do pěti elementárních kategorií.

Mezi první z nich se řadí zvýšení ochrany objektů, osob a věcí, které podléhají nebezpečí hrozby kriminálního útoku. Dochází k němu za pomoci použití bezpečnostních zámků, alarmů, nerozbitných skel, mříží a podobných technických zařízení na ochranu majetku a lidí. Pomůckou mohou být i hlídací psi, stejně jako bezpečnostní ostraha, vrátný a tak dále.

Druhým prvkem situační prevence je přemístění ohrožených věcí na bezpečnější místo. Zde je na mysli zejména ukládání peněz v bankách, pojišťovnách a spořitelnách, používání trezorů, sejfů, stejně tak jako parkování motorových vozidel na hlídaných parkovištích či v garážích.

Třetí kategorií situační prevence tvoří ztížení přístupu k prostředkům vhodným pro spáchání trestného činu. Sem spadají zákonné předpisy týkající se prodeje střelných zbraní, jejich držení, prodej a držení jedů a drog a jiné.

Situační prevence může být prováděna také zmenšením očekávaného prospěchu z trestného činu a zvýšením rizika pro pachatele. Typickým příkladem je označování bankovek ztěžující jejich padělání, obtížně odstranitelná výrobní čísla automobilů, jejich registrace, stejně jako registrace jízdních kol, uměleckých předmětů, etiket a jiných.

Poslední kategorií opatření situační prevence je zlepšení dohledu nad lokalitou. Sem spadají aktivity pořádkové a hlídkové policie, hlídačů, vrátných, monitorovacích zařízení, stejně jako dohled zaměstnanců či obyčejných lidí.¹²⁷

Celkově je situační prevence upřednostňována před prevencí sociální z důvodu její rychlosti, jednoduchosti a nižší finanční nákladnosti. Stejně tak jsou výsledky situační prevence ihned znatelné a její účinnost lze proto snadno ověřit. Nevýhoda se pak jeví v krátkodobosti a nestálosti jejích účinků, sekundárně také často dochází k přesunu

¹²⁷ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004, s. 180 – 183.

kriminality. Přesunem se má na mysli přesun teritoriální (na jiné místo), časový (v jinou denní dobu), funkční (jiná trestná činnost), přesun v taktice (jiný způsob spáchání trestné činnosti) nebo přesun v objektu (pachatel útočí na jinou oběť). S problematikou situační prevence souvisí i zneužití technických prostředků pro prevenci a dochází tím k narušení tenké hranice mezi právem občanů na bezpečnost a právem občanů na soukromí a ochranu osobních údajů.¹²⁸

5.4 Viktimologická prevence

Viktimologická prevence je založena na využití viktimologických poznatků. Přesto se však viktimologická prevence do určité míry překrývá s předchozími dvěma typy prevencí, sociální a situační. Tento druh prevence je orientován především na potenciální a skutečné oběti trestných činů. *Zaměřuje se na činnost osvětovou a poradenskou a na vštěpování obecných a speciálních zásad ochrany ohrožených osob. Zahrnuje kurzy sebeobrany, psychologické kurzy, terapeutické a rehabilitační zacházení po přestálém trestném činu.*¹²⁹

5.5 Prevence primární, sekundární a terciální

Rozdíl mezi jednotlivými druhy prevence spatřujeme v objektu, kterému jsou preventivní přístupy adresovány.

Primární prevence je adresována veškerému obyvatelstvu určitého státu či města nebo určitým skupinám obyvatel, např. národnostním a etnickým menšinám. Snaží se prostřednictvím hospodářské, sociální, kulturní a právní politiky působit na příčiny kriminality. Jde o socializační působení státu, kterým se posiluje soudržnost a integrita společnosti.

Sekundární prevence je orientována pouze na potencionální pachatele, potencionální oběti a rovněž na kriminogenní situace. *Sekundární sociální prevence je adresována především kriminálně rizikovým skupinám, jako jsou děti bez náležitého dozoru, děti dopouštějící se záškoláctví, alkoholici a narkomani, žebráci, bezdomovci aj.*¹³⁰

Předcházení kriminální recidivě u pachatele a viktimologické recidivě u oběti je náplní terciální prevence, u níž se předpokládá, že trestný čin již byl spáchán.¹³¹

¹²⁸ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004, s. 187 – 188.

¹²⁹ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004, s. 188.

¹³⁰ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004, s. 190.

¹³¹ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004, s. 191.

5.6 Prevence násilné kriminality

Opatření prevence násilné kriminality nejsou (vzhledem k omezenějším možnostem) tolik rozšířena, jako například opatření proti kriminalitě majetkové. Důvodem jsou nejenom charakteristické zvláštnosti pachatelů násilných trestných činů jako nízká inteligence, podprůměrné vzdělání, psychopatické rysy osobnosti či duševní onemocnění, ale i nahodilost a neplánovanost provedených trestných činů související s rozrušením, spontánní povahou nebo požitím alkoholu či jiných omamných látek. Vzhledem k výše zmíněnému je nejpoužívanější formou prevence kriminality u násilných trestných činů prevence sociální. Tímto je možné poukázat na kapitolu 4.2 týkající se sociální prevence.

Prevence násilné kriminality by dále měla být zaměřena prioritně na potírání užívání alkoholu a chování s tím spojené. Alkohol často ovlivňuje chování člověka natolik, že ztratí společenské i jiné zábrany a případný vzniklý konflikt pak může mít dalekosáhlejší následky než by měl ve stejné situaci bez požití alkoholu. Stejná situace se objevuje i v souvislosti s užíváním drog. Proto boj s alkoholismem a užíváním jiných toxických látek se jeví jako důležitý bod prevence násilné kriminality.

Velký vliv na předcházení násilné kriminalitě má reakce veřejnosti na kriminální jednání, kterému lze často zabránit nebo alespoň zmírnit jeho následky. Typickým příkladem může být domácí násilí, jehož náznaky je možno pozorným sledováním ze strany nejbližších či přátel odhalit.

Často je také zdůrazňována nutnost zabránit učení se používání násilí, a to formou prosazování cesty ke smírné regulaci konfliktu. K tomu má docházet ve škole, v rodině, ve skupině vrstevníků, spolupracovníků apod. S touto oblastí souvisí i zavedení zákazu používání fyzických trestů jako výchovného prostředku v rodině v řadě zemí. Cílem má být nahrazení tělesného trestání patřičným oceňováním žádoucího chování dítěte a nenásilným odsuzováním chování nežádoucího. Otázkou však zůstává, zda přiměřené tělesné trestání má až takový vliv na pozdější sklon k páchání násilné trestné činnosti.¹³² Je totiž podle mého názoru vysoce pravděpodobné, že kdo děti trestal nepřiměřeně doposud, bude tak jednat i nadále a zavedení zákazu tohoto jednání na to bude mít jen minimální vliv.

Celkově je nutné zaměřit se na prevenci kriminality u dětí a mladých lidí z důvodu možnosti včasné a vhodným směrem určovat a měnit jejich životní cestu k pozitivnímu cíli. *Dobře směřovaná a uskutečňovaná primární sociální prevence sděluje všem členům společnosti, jaké jsou mantinely soužití, které způsoby jednání jsou uvnitř a které vně hranic*

¹³² NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004, s. 297 – 298.

*aktuální tolerance normálu, za co budou participanti dané kultury chváleni a za jaké projevy budou většinovou společností ostrakizováni.*¹³³ Problémem je, že tato preventivní práce má často tendenci zaměňovat faktickou osobní sociální práci s klienty a jejich rodinami za vytváření podmínek pro práci s nimi.¹³⁴

Také v prevenci násilné kriminality sehrávají významnou roli masmédia. Jejich funkce by měla spočívat ve zvýrazňování hranice mezi dovořeným a nedovořeným chováním. Stejně tak by měla šířit informaci, že násilné řešení konfliktu není účinné a není bez následků. Zde by se měla pozornost zaměřit na děti a mladistvé a zvážit jejich přístup ke sledování pořadů obsahujících násilnickou či podobnou tematiku. V souvislosti s tím se stává aktuální potřeba zaměřit se na promyšlenou prosociální, právní a mravní výchovu orientovanou na vztah k násilí a násilné kriminalitě na různých stupních základních i středních škol. Tato výchova by měla obsahovat i otázku problematiky nutné obrany a krajní nouze, včetně výuky sebeobranu v případě napadení, stejně tak jako výuku technik nenásilného řešení konfliktu a asertivity.

Je třeba zmínit možnosti použití prostředků situační prevence, které se týkají zejména předcházení trestných činů loupeže. Řešení je podobné jako prevence u majetkové kriminality. Spočívá například v dostatečném zajištění, přehlednosti veřejných prostranství, jejich osvětlení po setmění, zavedení kamerových systémů, posílení policejních hlídkových služeb, instalování veřejných poplašných signalizačních zařízení apod.

Důležitým bodem prevence násilné kriminality zůstává i možnost držení zbraně a její dostupnost. V České republice je nabývání, registrace, držení, nošení a používání střelných zbraní upraveno zákonem o střelných zbraních a je nanejvýš potřebné v této restriktivní politice pokračovat.¹³⁵ Dokladem toho může být situace v USA, kde je vysoká dostupnost střelných zbraní, čímž se zvyšuje riziko jejich použití při páchání trestné činnosti.

Významnou roli při prevenci násilné kriminality představuje viktimologická prevence. Ta u násilných trestných činů spočívá v nácviku chování v situacích bezprostředního ohrožení přepadením. Dále je také potřeba věnovat větší pozornost informovanosti o problematice viktimizace zejména u dětí, žen, seniorů v rámci vzdělávání učitelů, lékařů a právníků a zároveň podporovat oznamování tohoto druhu trestné činnosti občany.¹³⁶

¹³³ SCHEINOST, Miroslav a kol. *Kriminalita očima kriminologů*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 78.

¹³⁴ SCHEINOST, Miroslav a kol. *Kriminalita očima kriminologů*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 81.

¹³⁵ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004, s. 297 – 298.

¹³⁶ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004, s. 300.

5.7 Organizace prevence kriminality v České republice

V České republice je prevence kriminality pro období 2012 - 2015 organizována na třech úrovních: na republikové úrovni, krajské úrovni a lokální úrovni.

5.7.1 Republiková úroveň prevence kriminality

Odpovědnost za organizaci, koordinaci a metodiku prevence kriminality a integraci preventivních programů uvnitř jednotlivých pilířů zastává od roku 1994 (usnesení vlády č. 617/1993) mezirezortní Republikový výbor pro prevenci kriminality (dále jen Republikový výbor). Předmětem činnosti Republikového výboru je vytváření koncepce preventivní politiky vlády České republiky na mezirezortní úrovni a její konkretizace na úrovni místní. Úkoly související s činností sekretariátu Republikového výboru plní odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra. Členy výboru jsou Ministerstvo vnitra, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo obrany, Ministerstvo financí, Rada vlády ČR pro záležitosti romské menšiny, Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky, Policejní prezidium ČR, Probační a mediační služba ČR, Nejvyšší státní zastupitelství, Generální ředitelství vězeňské služby, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Soudcovská unie ČR.

Republikový výbor má především iniciační a informační roli, řídí aktivity a schvaluje dotace na preventivní projekty pořádané na všech úrovních státní a veřejné správy.¹³⁷

5.7.2 Krajská úroveň prevence kriminality

Organizace preventivní politiky na krajské úrovni je v samostatné působnosti krajů. Zapojení krajů v preventivní politice je dobrovolné z důvodu chybějící zákonné úpravy prevence kriminality, a tudíž je nevymahatelné. Strategie prevence kriminality, kterou přijala vláda ČR, krajům určuje pravidla, nastavuje podmínky a poskytuje jim koordinační metodickou a také finanční podporu. Tím, že se kraje zapojí do krajské úrovně prevence kriminality, mají možnost působit na preventivní politiku na svém území. Mohou určovat priority a potřeby, uskutečňovat jednotlivá preventivní opatření, hodnotit preventivní programy obcí a měst a v neposlední řadě také získávají účelovou státní dotaci pro své záměry.

V souvislosti se Strategií se budou kraje věnovat zejména:

¹³⁷ Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015 [online]. mvcr.cz, 30. listopadu 2011 [cit. 29. listopadu 2012]. Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/clanek/programy-prevence-kriminality.aspx>>

- koordinaci aktivit v oblasti prevence kriminality
- přenosu informací mezi obcemi a resorty
- účasti v dotačním řízení MV pro oblast podpory prevence kriminality
- vlastnímu dotační řízení v oblasti prevence kriminality

Při plnění cílů Strategie se zaměří zejména na:

- *Oslabování rizikových faktorů, které přispívají k výskytu delikventního jednání*
- *Snížení výskytu delikventní činnosti u cílových skupin definovaných ve Strategii, nebo jejich ochrana.*
- *Spolupráci na vytvoření metodiky měření efektivity projektů prevence kriminality.*
- *Vytvoření efektivního a stálého systému sběru, předávání a poskytování informací v oblasti prevence kriminality na a mezi všemi úrovněmi subjektů prevence kriminality*¹³⁸

5.7.3 Prevence na místní úrovni

Obce a města postupují, podobně jako kraje, v oblasti prevence kriminality v samostatné působnosti. Prevence na místní úrovni je základním stupněm, na kterém je uskutečňována většina cílů Strategie. Samotné obce prakticky vykonávají jednotlivé aktivity, projekty a opatření prevence kriminality.

Při plnění cílů Strategie se zaměřují zejména na:

- *Snížení výskytu delikventní činnosti u cílových skupin definovaných ve Strategii, nebo jejich ochrana.*
- *Zvýšení bezpečí na veřejných prostranstvích*
- *Oslabování rizikových faktorů, které přispívají k výskytu delikventního jednání*
- *Vytvoření efektivního a stálého systému sběru, předávání a poskytování informací v oblasti prevence kriminality na a mezi všemi úrovněmi subjektů prevence kriminality.*¹³⁹

¹³⁸ *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015* [online]. mvcr.cz, 30. listopadu 2011 [cit. 29. listopadu 2012]. Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/clanek/programy-prevence-kriminality.aspx>>

¹³⁹ *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015* [online]. mvcr.cz, 30. listopadu 2011 [cit. 29. listopadu 2012]. Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/clanek/programy-prevence-kriminality.aspx>>

6 Prevence kriminality na území města Kroměříže a jeho okresu

6.1 Úvod do problematiky

Na základě výše zmíněné důležitosti a potřeby prevence je nutné představit síť státních i nestátních subjektů působících v této oblasti na území města Kroměříže, *viz příloha 1 Subjekty působící v oblasti prevence kriminality na území města Kroměříže*. Tato síť je v Kroměříži poměrně rozsáhlá a existuje zde velká míra pokrytí služeb a organizací podílejících se na preventivních činnostech. Zahrnují všechny tři typy prevence - primární, sekundární i terciární. Jejich funkcí je starost o bezpečí občanů, jejich majetku a udržování veřejného pořádku.¹⁴⁰

*V rámci města Kroměříže dochází v oblasti péče o ohrožené děti a mládež k aktivní vzájemné spolupráci na úrovni státních i nestátních subjektů. Hlavním nástrojem v prevenci kriminality je Městská policie, která ve spolupráci s Preventivně informační skupinou Policie České republiky aktivně provádí poradenskou, propagační a preventivně informační činnost.*¹⁴¹

6.2 Návrh na snížení výskytu kriminality na území města a okresu Kroměříž a zefektivnění její prevence

Z vypracované bezpečnostní analýzy je patrné, že počet násilných trestných činů na území města Kroměříže, jeho okresu a na území Zlínského kraje neustále (byť pozvolna) narůstá. Přesto však násilná kriminalita nepředstavuje stejně velké ohrožení jako například kriminalita majetková nebo jiná. Potřebné je hlavně věnovat pozornost zvýšenému výskytu TČ úmyslného ublížení na zdraví a pokusit se jeho nárůst zpomalit nebo ještě lépe zastavit. Kroměříž je přesto však spíše městem s drobnějšími přestupky a kriminalitou typu výtržnictví a krádeže.

Z toho vyplývá, že není potřeba věnovat se při potírání kriminality samostatné koncepci násilné kriminality, ale kriminalitě jako celku. Problémy, které ve městě jsou a které se mohou v budoucnu objevit, představují podhoubí jak pro násilnou kriminalitu, tak pro kriminalitu drobného typu.

¹⁴⁰ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, s. 37.

¹⁴¹ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, s. 39.

Pro všechny druhy kriminality je charakteristický výskyt problematických míst ve městě, vysoká koncentrace dětí a mládeže ve městě vzhledem k vysokému počtu škol a učilišť (děti a mládež se mohou stát jak oběťmi trestných činů, tak jejich pachatelí - př. drobné krádeže), zvyšující se počet obyvatel, stárnutí populace (senioři se často stávají obětí trestných činů) a zvyšující se nezaměstnanost.

Nutností se jeví i pravidelná aktualizace dat a údajů týkajících se bezpečnostní situace ve městě a vnímání pocitu nebezpečí obyvatel. Vhodným řešením se proto jeví častější provádění pravidelných analýz a dotazníkových šetření. Je pak nutné vzájemné porovnávání stejných údajů v čase, stejně jako jejich vyhodnocování v dlouhodobém horizontu.¹⁴²

Dalším problémům, pozitivům i hrozbám se město věnovalo ve SWOT analýze, jejíž výsledek uvádím v tabulce níže.

SWOT analýza	
Silné stránky	Slabé stránky
poměrně nízká úroveň trestné činnosti	zvyšování počtu sociálně vyloučených osob
aktivní spolupráce v oblasti prevence kriminality zúčastněných organizací	nedostatek startovacích bytů
velký počet hřišť pro děti a mládež	nedostatek pracovních příležitostí
široká nabídka organizovaných volnočasových aktivit	podceňování významu preventivních akcí občany
fungující preventivní práce K-centra s drogově závislými	osvětlení vedlejších (okrajových) míst
nízký počet závažných trestných činů	nedostatek sportoviště pro adrenalinové či trendové sporty
	narůstající problémy se sociálně nepřizpůsobivými občany v okolí supermarketů
	nedostatek nízkoprahových zařízení zaměřených na některé sociální skupiny občanů
	zvyšující se sociální pnutí mezi občany
	množství drobných přestupků a kriminality (drobné krádeže, výtržnictví, vandalství)
Příležitosti	Hrozby
zapojení NNO do oblasti prevence kriminality se státními orgány	příliv nových zaměstnanců v důsledku vytvoření nových pracovních míst v průmyslové zóně Holešov
politika státu zaměřená na prevenci kriminality	zvyšující se míra nezaměstnanosti
rozvoj technologií ICT	zvýšení počtu rizikových lokalit

¹⁴² SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, s 63.

spolupráce škol v oblasti trávení volného času dětí a mládeže	sílicí role extremismu
vzdělávání odborníků v oblasti prevence kriminality	domácí násilí
	stárnutí obyvatel
	oslabující výchovná role obyvatel
	zvyšující se vliv a dostupnost internetové komunikace

143

6.3 Cílové skupiny

Ve snaze předcházet kriminalitě a působit dostatečně preventivně je potřeba postupovat odlišně při působení na určité skupiny lidí v souvislosti s věkem a postavením.

6.3.1 Děti a mládež

Jak už jsem se několikrát zmiňovala, výchova a prostředí ve kterém dítě vyrůstá, je faktorem ovlivňujícím jeho budoucí kriminální jednání. Působení rodiny, školy a jiných výchovných zařízení se jeví jako prioritní a musí mu být věnována náležitá pozornost. Kroměříž je okresem s nadprůměrným výskytem mládeže, a proto jsou opatření ve vztahu k tomuto faktu, včetně zavedení adekvátních preventivních programů, ještě důležitější než jinde.

Děti a mládež často páchají spíše méně závažnou trestnou činnost (nežádoucí aktivity směřované proti majetku) a typickým znakem dětské delikvence je skupinovitost, malá připravenost a promyšlenost. Často je jejich kriminální jednání spojeno s použitím drog či alkoholu.

Je potřeba pomocí informačních aktivit na děti působit v každém jejich věku a snažit se o co nejlepší využití jejich volného času a mimoškolních aktivit.¹⁴⁴

6.3.2 Seniori

Seniori, nejenom v okrese Kroměříž, se stávají velmi často oběťmi trestných činů. Vzhledem ke stárnutí populace a nárůstu počtu seniorů na okrese Kroměříž je potřeba zaměřit se na řešení možných mezigeneračních kolizí a předcházení situací ohrožující bezpečnost seniorů.

¹⁴³ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, s. 63 – 64.

¹⁴⁴ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, s. 64.

Často se v dnešní době stávají senioři, vzhledem ke své citlivosti a zranitelnosti, obětí loupežných přepadení, vykradení domů a bytů a nejčastěji také obětmi finančních podvodů.

Nutnou se jeví zejména informovanost seniorů o možném nebezpečí a jeho vyvarování se, včetně technického zabezpečení domácnosti. V domovech důchodců se zdá potřebné využívání programů nabízených městskou policií a organizací sloužících seniorům. Veškeré aktivity musí reflektovat aktuální situaci a potřeby seniorů v okrese.¹⁴⁵

6.3.3 Osoby sociálně nepřizpůsobivé

*Osoby sociálně nepřizpůsobivé jsou osoby, které mají problémy nejrůznějšího charakteru. Jsou to ženy i muži, kteří ve většině případů jsou nezaměstnaní, někteří bez domova. Do této skupiny patří osoby navracející se z výkonu trestu, kteří byli ve vězení opakovaně. Jedná se o osoby, které se do svízelné situace dostali vlastní vinou a chtějí situaci řešit, naopak jsou zde zastoupeny i osoby, které s vlastní životní situací nechtějí dělat nic.*¹⁴⁶

U této skupiny je důležité zaměřit se na individuální přístup v podávání informací. Více než organizované besedy se osvědčilo působení nízkoprahových center. Jako vhodné se též jeví působení na tyto osoby v terénu, tedy tam, kde se tyto komunity sdružují.

6.3.4 Obyvatelé města

Bezpečnost, ochrana a poskytnutí náležité prevence se vztahuje na všechno obyvatelstvo města. Důležité je pořádání veřejných besed a přednášek, informování prostřednictvím letákových akcí, místního tisku a elektronickou formou. Nutností je zajištění dostatečného počtu strážníků v terénu.

6.3.5 Návštěvníci města

Počet turistů ve městě se jeví vzhledem k početným památkám UNESCO jako nadprůměrný. Proto se zdá vhodným, zvýšit jazykovou vybavenost strážníků v terénu.¹⁴⁷

¹⁴⁵ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, s. 65.

¹⁴⁶ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, s. 65.

¹⁴⁷ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, s. 65.

6.4 Cíle města Kroměříž v oblasti prevence kriminality

Město Kroměříž ve svém Plánu prevence kriminality města pro období 2012 - 2015 stanovilo koncepci priorit a opatření na potírání kriminality.

Stanoveny byly tři priority v oblasti prevence: zaměření se na sociální prevenci, technická opatření jako nástroj prevence a odborná profesní příprava strážníků.

V oblasti sociální prevence se chce město věnovat široké škále činností, zejména osvětě a vzdělávacím aktivitám zaměřeným na výše zmíněné cílové skupiny, a předcházet tak jejich protiprávnímu či nemorálnímu chování nebo usilovat o to, aby se tito jedinci nedostali do složité životní situace. Cílem je formou besed, přednášek a informačních kampaní zlepšit informovanost těchto inkriminovaných skupin (děti, mládež, senioři, zdravotně a mentálně postižení). Výsledkem má být zvýšení pocitu bezpečí občanů, snížení kriminality páchané mládeží a snížení výskytu trestné činnosti páchané na seniorech.

Dalším bodem, kterému se chce město věnovat je aktivní práce s cílovými skupinami a budování vzájemné spolupráce s nejrůznějšími organizacemi, zabývajícími se preventivní či následnou prací s postiženými jedinci. Zaměření práce by se mělo vztahovat i na zpětnou vazbu od cílových skupin, na základě které by mohla být situace analyzována a vyhodnocována.

Dalším opatřením je zpracování analytických dokumentů zaměřené na jejich aktualizaci a rozšíření tématických oblastí. Cílem je vytvoření podmínek pro přípravu akčního plánu prevence kriminality a dalších projektů.

Město Kroměříž bude i nadále usilovat o zlepšení technických opatření podporujících bezpečnost občanů. Jednak jde o potřebu obnovit a modernizovat vybavení samotných složek vykonávajících prevenci kriminality a také jde o opatření samotných občanů s cílem zlepšovat jejich vlastní bezpečnost.¹⁴⁸

Též zkvalitnění informačních technologií se pro město jeví jako výhodné a potřebné.

S ohledem na rozšíření oblasti možné trestné činnosti se město Kroměříž chce zaměřit i na odbornou profesní přípravu strážníků zahrnující zlepšení komunikačních dovedností a rozvoj v oblasti odborného vzdělávání.

Za plnění tohoto plánu a výše zmíněných opatření je primárně odpovědná městská policie, která při jeho plnění spolupracuje nejen se samotným městem Kroměříž, ale i s ostatními organizacemi. Hodnocení realizace zajišťuje manažer prevence kriminality, který o plnění plánu informuje Komisi pro prevenci kriminality.

¹⁴⁸ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, s. 67.

Manažer prevence kriminality se podílí na aktivní a činné spolupráci mezi všemi státními i nestátními subjekty, které se podílejí na prevenci kriminality, a koordinuje jejich činnost. V oblasti realizace prevence kriminality mapuje bezpečnostní situaci ve městě, zjišťuje potřeby prevence, vyhodnocuje je a předkládá návrhy na řešení. Dále také iniciuje přípravu vhodných projektů, spoluprací s dalšími organizacemi a vyhledává možné finanční zdroje pro realizaci jednotlivých projektů.¹⁴⁹

¹⁴⁹ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, s. 79.

Závěr

Závěrem bych ráda celkově shrnula výsledky své práce.

V první kapitole jsem se zabývala vylíčením základních pojmů násilné kriminality. Popsána zde byla kriminologie jako multidisciplinární věda, násilná kriminalita jako pojem, její definice a definice agrese. Další podkapitola této části směřovala ke klasifikování pojmů fenomenologie násilné kriminality a etiologie násilné kriminality.

Následná podkapitola nabídla charakteristiku těch násilných trestných činů, jejichž výskyt je nejčastější anebo patří mezi nejzávažnější. Konkrétně se jednalo o tyto násilné trestné činy: vražda, zabití, těžké ublížení na zdraví a ublížení na zdraví, loupež, vydírání, nebezpečné vyhrožování, nebezpečné pronásledování, znásilnění a sexuální nátlak. Stručné definování těchto činů bylo žádoucí vzhledem k odlišnostem některých trestných činů vzniklých přijetím nového trestního zákoníku (a s tím souvisejícím zavedením nového trestného činu nebezpečné pronásledování) a jevílo se jako nutné vzhledem k lepší orientaci a představě o následné bezpečnostní analýze obsažené ve čtvrté kapitole. Znásilnění a sexuální nátlak zde uvedený však policejní statistiky mezi násilné trestné činy neřadí.

Druhou kapitolu jsem zasvětila sociálně-demografické analýze zahrnující jak město Kroměříž, okres Kroměříž tak i Zlínský kraj. O významu této kapitoly jsem se již zmínila přímo na jejím úvodu. Z této analýzy vyplynulo, že populace Kroměříže jako města lehce klesá a vzdělanost obyvatel je na uspokojivé úrovni. Naopak velkým problémem je pro Kroměříž nezaměstnanost, která překročila průměr Zlínského kraje i celé republiky. Tato část obsahuje i vymezení sociálně vyloučených lokalit města, jejichž cílem je poukázat na možný budoucí zdroj páchání (nejen) násilné kriminality.

Okres Kroměříž také zaznamenal pokles v počtu obyvatel, kteří v něm žijí. Výrazně se zvyšuje i počet seniorů žijících v okrese. Míra nezaměstnanosti si i přes svou snižující se tendenci zachovává stále vysoké číslo. Závěr podkapitoly patřil meziokresnímu srovnání.

Co se týká Zlínského kraje, ten monitoruje druhý největší úbytek obyvatel mezi šesti kraji, které zaznamenaly pokles. Míra nezaměstnanosti zde za rok 2011 přesahovala celorepublikový průměr. Výrazně klesá i počet volných pracovních míst na jednu osobu. Zvýšil se naopak počet ekonomicky neaktivních obyvatel a zpomalil se i vývoj hrubé nominální mzdy. Konec této podkapitoly je v tomto případě věnován stručnému mezikrajskému srovnání.

Obsahem třetí kapitoly je postoj veřejnosti k problematice kriminality. Jedná se o shrnutí nejzajímavějších výsledků výzkumu veřejného mínění provedené Republikovým výborem pro prevenci kriminality. Druhá podkapitola pak popisuje postoj veřejnosti k trestu

smrti, kdy z výsledků uvedeného výzkumu veřejného mínění vyplynul závěr, že zastánci trestu smrti představují 67 % ze vzorku dotázaných lidí.

Čtvrtá kapitola, jakožto stěžejní, byla věnována bezpečnostní analýze. Jejím výsledkem bylo zjištění, že násilná trestná činnost zažívá vzrůstající tendenci nejen na území OO Kroměříž, ÚO Kroměříž, ale i na území Zlínského kraje a celé České republiky. Násilná kriminalita sice stále tvoří menší procento z celkové spáchané kriminality, ale svou nebezpečností a společenskou škodlivostí vyvolává nutnost tento trend zastavit. Proto i zvýšené zaměření na prevenci a předcházení násilné kriminalitě je nutné považovat za žádoucí a aktuální.

Velmi závažným faktem vyplývajícím z provedené analýzy je rapidní nárůst TČ úmyslného ublížení na zdraví, a to ve všech zkoumaných kategoriích. Tento násilný trestný čin je velmi nebezpečný pro své mnohdy velmi poškozující a trvalé následky. Mezi další často se objevující TČ činy patřily na území OO Kroměříž TČ loupeže, vydírání, nebezpečné vyhrožování a „nový TČ“ nebezpečné pronásledování. Naopak na území OO Kroměříž dochází pozvolna k poklesu TČ týrání svěřené osoby a porušování osobní svobody. Situace je velmi podobná i na ÚO Kroměříž a potažmo i ve Zlínském kraji. Na teritoriu ÚO Kroměříž také největší počet násilných trestných činů zaznamenal TČ úmyslné ublížení na zdraví, vydírání a loupež. V roce 2011 se tu stalo i množství TČ porušování domovní svobody, čímž došlo k odlišnosti od OO Kroměříž. Nepříjemným se stal i nárůst TČ týrání osoby žijící ve společné domácnosti a nárůst počtu osobně motivovaných vražd.

Ve Zlínském kraji bylo za poslední rok nejvíce násilných trestných činů spácháno v okrese Vsetín, v těsném závěsu pak v okrese Zlín, následuje okres Kroměříž. Nejméně násilných trestných činů se za rok 2011 odehrálo v okrese Uherské Hradiště.

Celkově v kraji ve velké míře narostl počet spáchaných TČ úmyslné ublížení na zdraví. Vysoká byla za rok 2011 i míra následujících násilných TČ (sestupně): porušování domovní svobody, loupež, nebezpečné vyhrožování, vydírání, týrání osoby žijící ve společné domácnosti a bezpečné pronásledování. Z dlouhodobější statistiky pak vyplynulo, že se nejvíce zvyšuje počet TČ úmyslného ublížení na zdraví a dále i počet osobně motivovaných vražd. Těch se dokonce v kraji za 2011 stalo deset, což představuje více jak dvojnásobné zvýšení.

Pozitivním zjištěním byla však míra objasněnosti násilných trestných činů na jednotlivých okresech Zlínského kraje. Nejlepšího výsledku v tomto směru za rok 2011 dosáhl okres Uherské Hradiště (celých 80,49 %) a druhý okres Kroměříž se s 77,44 % stal okresem s největším zlepšením míry objasněnosti za poslední rok. Ta se vylepšila o celých

11,01 %. Celý Zlínský kraj se i přes zjištěné zvýšení počtu násilných trestných činů stal krajem s třetí nejmenší mírou násilné trestné činnosti, což je zjištěním pozitivním.

Z analýzy vyplynul zarážející výsledek v podobě vysoké míry páchání násilných trestných činů pod vlivem alkoholu na OO Kroměříž, zejména však ÚO Kroměříž i na území Zlínského kraje, překračující výrazně celorepublikový průměr. Vysoko, i když pod mírou celorepublikového průměru, se dále drží i míra recidivy páchání násilné trestné činnosti.

Pátá kapitola obsahovala několik podkapitol a zaměřovala se na různé druhy prevence. Nejdříve jsem se snažila o charakteristiku sociální, situační a viktimologické prevence, stejně tak jako prevence primární, sekundární a terciální. Vysvětlení se dostalo i organizaci prevence kriminality na území ČR, včetně poukázání na republikovou a krajskou prevenci, stejně jako prevenci na místní úrovni. Jedna z podkapitol se věnovala nastínění prevence násilné kriminality.

Samostatnou, tedy poslední šestou kapitolou, se stala prevence zaměřená přímo na území města Kroměříže, která byla obohacena o institucionální analýzu, navrhovací část a cíle města. K této problematice bych se ráda ještě vrátila a prevenci města tímto zhodnotila. Kroměříž disponuje vcelku obsáhlou koncepcí týkající se prevence kriminality na území města.

Jak už bylo několikrát zmíněno, míra násilných trestných činů ve městě Kroměříž, jeho okrese a ve Zlínském kraji má vzrůstající tendenci. Proto je důraz na náležitou prevenci velmi důležitý nejen ve vztahu ke kriminalitě násilné, ale i kriminalitě jako celku. Je tedy nutné se zaměřit zároveň na oboje. Preventivní aktivity násilné i jiné kriminality budou mít své základy v podobných podnětech a budou se vyznačovat stejnou preventivní činností.

Stěžejní je při aktivitách prevence kriminality nezapomínat na významné negativní jevy ovlivňující kriminalitu na území města Kroměříže, potažmo okresu Kroměříž. Ty vyplynuly ze sociálně - demografické analýzy. Jsou jimi např. vysoká míra nezaměstnanosti, pozvolné stárnutí generace a nárůst počtu seniorů, existence sociálně vyloučených lokalit, konzumace alkoholu, drog a jiných omamných látek, podprůměrná hrubá mzda v celém kraji a jiné. Proto je důležité se v budoucnu snažit snížit existenci těchto kriminogenních faktorů např. vytvářením nových pracovních pozic, odstraněním sociálně vyloučených lokalit, zvýšením bezpečnosti v těchto lokalitách, zmenšením počtu sociálně vyloučených osob a jejich znovu začlenění do společnosti apod.

Preventivní programy a opatření města Kroměříže se z pohledu zpracované analýzy jeví jako dostatečné a správně koncipované. Všechna navrhovaná opatření je možné spatřovat jako opodstatněná. Za nejdůležitější považujeme práci v oblasti osvěty a informovanosti cílových

skupin. Právě působení na správné cílové skupiny je základem úspěšnosti těchto programů. Rozhodně by se měla zvýšit i informovanost běžných obyvatel města o těchto opatřeních a programech. V posledních letech se aktivita v tomto směru jevila jako nedostatečná.

Směřovat by však tyto programy neměly pouze k nejčastěji zmiňovaným dětem, mládeži, seniorům, menšinám a osobám zdravotně a mentálně postiženým, ale i například osobám nezaměstnaným, cizincům, osobám závislým na alkoholu a drogách apod. Ze závěrů provedené bezpečnostní analýzy vyplynula jako stěžejní problematika násilných činů páchaných pod vlivem alkoholu. Počet takto spáchaných násilných trestných činů překračuje celorepublikový průměr. Pozornost by měla být věnována i předcházení recidivy, jelikož počet recidivistou spáchaných násilných trestných činů ve městě Kroměříž a jeho okresu tvoří téměř třetinu zde spáchaných trestných činů.

Doporučením je tedy i větší zaměření na aktuální společenské potřeby v daných lokalitách s přihlédnutím k jejich vývoji do budoucna. Právě nahodilost a různorodost jednotlivých násilných trestných činů předurčuje město k větší míře reflexe v oblasti prevence. Je nutné reagovat na zvyšující se počet některých konkrétních násilných trestných činů. Zarážející je již tolik zmiňované navýšení počtu TČ úmyslného ublížení na zdraví, častý výskyt loupeží a vydírání. Zde nacházíme výrazné mezery, na jejichž odstranění by bylo vhodné zareagovat např. posílením policejních hlídek v místech, kde se tyto činy nejčastěji stávají nebo zavést kamerový či jiný monitorovací systém do těchto míst. Za vhodné považujeme zpracování analýzy, která by obsahovala údaje o tom, kde jsou nejčastěji tyto činy páchany. Dá se očekávat, že výskyt trestného chování by mohl být zvýšen v některých sociálně vyloučených lokalitách, či v blízkostech restauračních zařízení, diskoték, barů, heren apod.

Plán města na aktivnější práci s cílovými skupinami můžeme považovat za velmi přínosný. V některých oblastech totiž považujeme činnost přednáškového či besedního charakteru za nedostatečnou. Aktivní účast pracovníků s jednotlivými cílovými skupinami je chápána jako výraznou, nejen psychologickou, pomoc těmto skupinám při řešení životně obtížných a těžko překonatelných situací.

Dobrym preventivním opatřením je i pokračování ve zpracovávání analytických dokumentů, což souvisí i s lepší reakcí na aktuální vzniklé problémy. Do budoucna by určitě bylo vhodné znovu provést výzkum veřejného mínění občanů Kroměříže o místní kriminalitě. To se totiž jeví jako nejvýraznější pomůcka pro vytváření úspěšného systému prevence. Sami občané mohou nejlépe posoudit situaci ve městě a sdělit pocit vlastní bezpečnosti. Poslední průzkum ve městě byl sice proveden v roce 2008, ale struktura trestných činů se pozvolna

mění a zde navíc chybělo i zpracování problematiky násilné trestné činnosti, problematika sebevražd, konzumace alkoholu apod. (ovšem tato problematika se málo objevovala i v samotném preventivním plánu města Kroměříže, proto by se mi zdálo do budoucna vhodné zmíněný plán o tuto problematiku doplnit.).

S navrhovanými technickými opatřeními pro podporu výkonu činnosti městské policie a technickými opatřeními pro podporu a zvýšení bezpečnosti cílových skupin souhlasím a nemám k nim žádná konstruktivní doporučení. Potřebné je neopomíjet neustálé potřeby vývoje informačních technologií pro práci městské policie. Za dobrý lze považovat i plán na zlepšení komunikačních dovedností příslušníků městské policie a jejich odborné vzdělávání.

Za dostatečnou lze považovat síť institucí a organizací věnující se prevenci kriminality, stejně jako nabídku volnočasových aktivit pro děti a mládež. I zde by však bylo vhodné se zaměřit na zjištění, zda pracovníci mají dostatečné vzdělání a komunikační dovednosti. I v případě zjištění, že pracovníci mají, je potřebné tyto jejich dovednosti a znalosti neustále zdokonalovat a prohlubovat. Stejně tak by měla být samozřejmostí školení a konference orientované na nejnovější postupy, metody, sebezvzdělávací programy a jiné aktivity s prevencí kriminality spojené.

Příkladem takového zajímavého a pokrokového projektu, který by mohl být inspirací pro prevenci šikany na základních školách, je projekt Základní školy Jesenice u Prahy. Spočívá v tom, že každý tamní „deváták“ dostane na starost jednoho žáka první třídy. S tímto žákem pak například chodí na obědy, zavazuje mu tkaničky, pomáhá mu ve třídě, povídá si s ním a hraje. Na opačné straně se pak tento prvňáček necítí tak osaměle, méně se bojí a získá staršího kamaráda, kterému se může svěřit s jakýmkoli problémem, i tím, že mu někdo ubližuje. Tato metoda je navíc velmi levná, úspěšná a účinná. Za pětileté působení takového projektu na této škole pocítují upevnění vztahů mezi dětmi napříč ročníky a zlepšení celkové atmosféry na škole. Tímto jsem chtěla poukázat na možnosti odlišného přístupu spojeného s předcházením šikany, jakožto i jiným negativním jevům.¹⁵⁰

Tak, jak vyplývá i z plánu města Kroměříže, je nezpochybnitelnou nutností pravidelně vyhodnocovat úspěšnost provedení jednotlivých programů. Důležitým se jeví zjištění, zda objektivně daný program pomáhá se snížením trestné činnosti či s jejím předcházením, zda i občané pohlíží na program či dané opatření jako na potřebné, zda se daří plnit program podle předem stanoveného plánu. Tyto závěry jsou potřebné k informaci, zda nedochází například k přesunu kriminality, kdy se může kriminalita přesouvat na jiné místo nebo se může být

¹⁵⁰ FROUZOVÁ, Kateřina. Když deváták chrání prvňáka. *MF Dnes*, 1. listopadu 2012, s. A4.

páchána v jiném čase, či mohou pachatelé začít používat jinou taktiku nebo jiné prostředky k páchání trestné činnosti.

Na závěr bych chtěla dodat, že zpracování této diplomové práce pro mě bylo velmi zajímavé, naplňující a obohacující. Cíle stanovené v úvodu se mi snad podařilo splnit. Budu ráda, pokud má práce bude v dané problematice přínosem, se kterým bude případně možno v budoucnu dále pracovat.

Seznam použité literatury:

Monografie

- CHROMÝ, Jakub. *Kriminalita páchaná na mládeži: aktuální jevy a nová právní úprava v České republice*. 1. vydání. Praha: Linde, 2010. 239 s. ISBN 978-80-7201-825-3.
- ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. 309 s. ISBN 8086898733.
- GRŮVNA, Tomáš. *Trestní právo hmotné 3 Judikatura k obecné i zvláštní části*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 311 s. ISBN 9788073575090.
- JELÍNEK, Jiří. (ed.). *O novém trestním zákoníku. Sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny*. Praha: Leges, 2009. 223 s. ISBN 978-80-87212-21-9.
- KARABEC, Zdeněk, SCHEINOST, Miroslav. *Vybrané výsledky výzkumu IKSP v letech 2002 – 2004*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2005. 128 s. ISBN 8073380412.
- KUČHTA, Josef, VÁLKOVÁ, Helena a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2005. 544 s. ISBN 8071798134.
- NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004. 451 s. ISBN 8073570262.
- SCHEINOST, Miroslav a kol. *Kriminalita očima kriminologů*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010. 238 s. ISBN 978-80-7338-096-0.
- SHAPLANDOVÁ, Joanna, WILES, Paul, WILCOXOVÁ, Paula. *Cílené snížení kriminality pro místní oblasti*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1997. 119 s. ISBN 80-86008-29-0.
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II: komentář Zvláštní část (§ 140-421)*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2012. s. 1451-3586. ISBN 978-80-7400-428-5.
- ŠTĚCHOVÁ, Markéta a kol. *Prevence kriminality v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996. 202 s. ISBN 808600824X.

- ZEMAN, Petr a kol. *Názory a postoje občanů v oblasti trestní politiky*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010. 137 s. ISBN 978-80-7338-098-4
- ZOUBKOVÁ, Ivana, MOULISOVÁ, Marcela. *Kriminologie a prevence kriminality*. 1. vydání. Praha: ARMEX, 2004. 146 s. ISBN 8086795055.

Právní předpisy

- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Novinové články

- FROUZOVÁ, Kateřina. Když deváták chrání prvňáka. *MF Dnes*, 1. listopadu 2012, s. A4.

Internetové zdroje

- *Charakteristika kraje* [online]. czso.cz, [cit. 28. října 2012]. Dostupné na https://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje
- *Charakteristika okresu Kroměříž* [online]. czso.cz, [cit. 27. října 2012]. Dostupné na http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_kromeriz
- *Kriminalita ve Zlínském kraji a jeho okresech v roce 2011* [online]. czso.cz, [cit. 29. října 2012]. Dostupné na [http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/CE0020F612/\\$File/w72130211q4p1.pdf](http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/CE0020F612/$File/w72130211q4p1.pdf)
- *Práce, nezaměstnanost, organizační struktura, zemědělství* [online]. czso.cz, [cit. 29. října 2012]. Dostupné na http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/2_cast_prace_nezamestnanost_organizacni_struktura_zemedelstvi
- *Sčítání lidu, domů a bytů 2001* [online]. czso.cz, [cit. 27. října 2012]. Dostupné na <http://www.czso.cz/slodb/slodb2001.nsf/obce/588296?OpenDocument>

- *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015* [online]. mvcr.cz, 30. listopadu 2011 [cit. 29. listopadu 2012]. Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/clanek/programy-prevence-kriminality.aspx>>
- *Strategický plán města Kroměříže, Aktualizace na léta 2013 – 2023, Analytická část* [online]. město-kromeriz.cz, [cit. 19. listopadu 2012]. Dostupné na <http://www.mesto-kromeriz.cz/dokumenty/Analytick%C3%A1%20%C4%8D%C3%A1st%20Strategick%C3%A9ho%20pl%C3%A1nu%20%20m%C4%9Bsta%20Krom%C4%9B%C5%99%C3%AD%C5%BEe_K%20P%C5%98IPOM%C3%8DNKOV%C3%81N%C3%8D.pdf>
- ŠAMANOVÁ, Gabriela. *Veřejné mínění o interrupci, eutanazii a trestu smrti – květen 2012* [online]. cvvm.soc.cas.cz, 14. června 2012 [cit. 10. listopadu 2012]. Dostupné na <http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a6910/f3/ov120614.pdf>
- *Vybrané ukazatele za okres Kroměříž* [online]. czso.cz, [cit. 29. října 2012]. Dostupné na <http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/casova_rada_vybranych_ukazatelu_okres_kromeriz>
- *Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Zlínského kraje v roce 2010* [online]. czso.cz, [cit. 29. října 2012]. Dostupné na <https://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/zakladni_tendence_demografickeho_socialniho_a_ekonomickeho_vyvoje_zlinskeho_kraje>

Další zdroje

- Policie ČR – Statistiky kriminality
- SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012. 87 s.

Shrnutí:

Tématem mojí diplomové práce je násilná kriminalita se zaměřením na její výskyt v regionu Kroměřížsko. Práce je koncipována do šesti kapitol, které mají vždy menší nebo větší množství podkapitol. První kapitola představuje obecný výklad spočívající ve vymezení základních pojmů týkajících se násilné kriminality a pojmů s ní souvisejících. Obsahuje i stručnou charakteristiku jednotlivých trestných činů. Jejím účelem je základní uvedení do problematiky. Druhá kapitola se zabývá sociálně-demografickou analýzou města Kroměříž, okresu Kroměříž a Zlínského kraje s cílem objevit možné kriminogenní faktory. Třetí kapitola je věnována průzkumu veřejného mínění v problematice kriminality. Kapitola čtvrtá je zaměřena na bezpečnostní analýzu zabývající se výskytem násilné kriminality a jednotlivých násilných trestných činů na daných územích a jejich dlouhodobé srovnání. Pátá a šestá kapitola pojednává o prevenci kriminality. První zmiňovaná o prevenci obecně a druhá pak o prevenci kriminality zaměřenou přímo na město Kroměříž.

Summary:

The topic of my thesis is a violent crime, focused on its presence in the region of Kroměříž. It is divided into six chapters. The first chapter presents a general interpretation and definition of basic concepts related to violent crime and other related concepts. It also contains a brief description of each crimes. Its purpose is the basic introduction to the problem. The second chapter deals wit the socio-demographic analysis of town Kroměříž, Kroměříž District and whole Zlín Region in order to detect possible criminogenic factors. Next chapter is devoted to a survey of public opinion on the issue of crime. The fourth chapter is focused on safety analysis dealing with the incidence of violent crime in those areas and its long-term comparison. The fifth and sixth chapters are focused on the crime prevenion, in general and focused on the town Kroměříž.

Příloha:

1 Subjekty působící v oblasti prevence kriminality na území města Kroměříže

- **Městská policie Kroměříž**

Je institucí, která se přímo nebo nepřímo podílí na tvorbě a realizaci projektů, provádění aktivit v situační a sociální prevenci a zajišťuje informovanost občanů, jakož i jejich vzdělanost a výchovu.

Situační prevenci zajišťuje v rámci provozování kamerového monitorovacího systému, pultu centrální ochrany a monitoringu vozidel. V rámci sociální prevence provozuje komunikační systémy pro hluchoněmé a Signál v tísní (program určený seniorům, kteří se stávají terčem trestné činnosti, nebo se jím v minulosti stali). Informovanosti městská policie dociluje pomocí různých informačních tiskovin, vzdělávacích programů a v neposlední řadě i pomocí přednášek a besed uskutečňovaných ve školských i mimoškolských zařízeních.¹⁵¹

Městská policie k účelům prevence kriminality nabízí školám následující tematické okruhy:

- 1) Práce a kompetence městské policie - pro věkovou skupinu 6 - 17 let
- 2) Přestupky-proti veřejnému pořádku, občanskému soužití, majetku a vyhlášky obce - od 4. třídy ZŠ výše
- 3) Právo jako pravidlo chování-význam zákona ve společnosti, morálka, veřejné mínění - od 8. třídy výše
- 4) Trestní právo, trestní odpovědnost, trestný čin, individuální odpovědnost, trestná součinnost, tresty, okolnosti vylučující protiprávnost - 8. třída a výše
- 5) Rozdíly mezi lidmi - předsudky, rasová nesnášenlivost, diskriminace - nezáleží na věku
- 6) Dopravní výchova - dopravní situace ve městě, nebezpečná místa, dopravní značky - od 1. třídy výše, zejména 4. třídy

Besedy v předškolních zařízeních jsou zaměřené na seznámení s prací policie a ukázky její činnosti (např. ukázky výcviku služebních psů, ukázka techniky apod.), upozornění na nebezpečí styku s cizími lidmi, používání pyrotechniky a dopravní výchovu.

¹⁵¹ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 39.

Preventivní akce probíhají i se zaměřením na seniory s cílem informovat tuto cílovou skupinu o tom, jak chránit nejen sebe, ale i vlastní majetek a obydlí a jak se chovat v určitých krizových situacích.

Dále s prevencí kriminality nepřímou souvisí i neustálé sebevzdělávání strážníků městské policie a zvyšování jejich kvalifikace. Účastní se kurzů prohlubujících komunikační dovednosti, jazykovou vybavenost i připravenost v rámci krizových situací.

Městská policie je od roku 2001 aktivně zapojena do Komplexního součinnostního programu prevence kriminality, od roku 2006 do programu Partnerství a od roku 2009 v programu Úsvit. Každým rokem realizuje některý z programů dotovaných z prostředků Ministerstva vnitra ČR.¹⁵²

- **Preventivně informační skupina Policie České republiky**

Vznikla v roce 2000 v rámci Policie České republiky a aktivně provádí preventivně informační, poradenskou a propagační činnost. Spolu s policisty útvarů Obvodního oddělení Kroměříž se podílí na prevenci kriminality a odstranění negativních společenských jevů organizováním různorodých preventivních programů cílených na děti, seniory, bezpečnost dopravy, domácí násilí a mnoha dalších. S těmito projekty se účastní besed ve školních i předškolních zařízeních, v domovech důchodců, navštěvují s nimi i letní dětské tábory a jiné pobytové akce.¹⁵³ Podílejí se společně se školskými zařízeními na realizaci projektu zaměřujícím se na zvyšování právního vědomí dětí mladšího školního věku s názvem „Ajaxův zápisník“.

Dále je od roku 2002 v rámci PČR OŘ Kroměříž zřízena poradenská místnost Policie ČR. Jedná se o informační středisko prevence kriminality, kde mohou být občané informováni o práci Policie ČR, jak se mohou občané chránit před trestnou činností, jak mohou zabezpečit svůj majetek pomocí mechanických či elektronických zabezpečovacích systémů, jak se mohou občané správně chovat a zaručit si tak bezpečnost a v neposlední řadě zde dostanou rady a pomoc i oběti trestných činů.

Funkcí preventivně informační skupiny je dále i komunikace se sdělovacími prostředky.¹⁵⁴

¹⁵² SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 59 – 60.

¹⁵³ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 39.

¹⁵⁴ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 40.

- **Odbor školství, sociální péče, kultury a cestovního ruchu Městského úřadu Kroměříž - oddělení sociální péče**

Oddělení sociální péče se v oblasti prevence kriminality zabývá problematikou rizikového chování a trestnou činností, realizuje protidrogovou politiku ve městě. Provádí terénní sociální práci pro neorganizovanou mládež s cílem zkvalitnění života v obci.

Hlavní roli zde zaujímá kurátor pro mládež, jehož náplň práce spočívá v práci s dětmi, které spáchaly trestný čin nebo se dopustili činu jinak trestného, vedou zahálčivý či nemravný život, trpí duševními či jinými poruchami chování, opakovaně utíkají od rodičů či mají jiný problém, který nedokážou sami řešit apod. Stejně tak kurátor napomáhá i rodičům takovýchto dětí s řádnou výchovou, péčí a řešení problémů souvisejících s těmito dětmi.

*Nezbytnou součástí práce je spolupráce s orgány obcí, se státními orgány, školami, školskými a zdravotními zařízeními, občanskými sdruženími, charitativními a jinými organizacemi.*¹⁵⁵

- **Komise pro prevenci kriminality města Kroměříže**

*Je tvůrčím mezičlánkem mezi městem Kroměříží a ostatními organizacemi podílející se na prevenci kriminality, případně jinými státními orgány, její hlavní náplní je koordinace preventivních aktivit a stanovení strategie bezpečnosti a prevence kriminality a sociálně patologických jevů na území města Kroměříže. V souvislosti s komisí pro prevenci kriminality je nutno uvést, že významný vliv na potírání sociálně patologických jevů má i Komise sociální, zdravotní a projekty Zdravé město a Bezpečná komunita.*¹⁵⁶

- **Středisko výchovné péče pro děti a mládež**

Toto středisko je etopedické zařízení, které poskytuje psychoterapeutickou pomoc dětem, mládeži i rodičům v případě řešení problémů ve vzájemných vztazích, při výskytu šikanování mezi dětmi, v případě poruch chování u dětí, jejich experimentování s alkoholem či drogami, při výskytu asociálních projevů dětí a mládeže, při vznikající závislosti na hracích automatech, při výskytu psychických obtíží a osobnostních problémů u dětí. Středisko poskytuje i služby krizového centra, kam se mohou rodiče i děti anonymně obracet při výše zmíněných problémech nebo v případě jiných krizových životních situacích.

¹⁵⁵ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 40.

¹⁵⁶ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 40.

Dále středisko pracuje na diagnosticko - intervenčních programech mapujících vztahy ve třídě a problematiku šikany. V souvislosti s tím školám nabízí i preventivně programy proti šikanování, proti rasismu a xenofobii, včetně programů „Jak si nenechat ublížit“ pro 1. stupně ZŠ a „Jak se nestát obětí“ se zaměřením na prevenci trestných činů na dětech a mládeži.¹⁵⁷

- **Probační a mediační služba Kroměříž**

Probační a mediační služba přispívá k ochraně společnosti účinným řešením konfliktních a rizikových stavů spojených s trestnou činností, organizuje a zajišťuje efektivní a důstojný výkon alternativních trestů a opatření s důrazem na zájmy poškozených, ochranu komunity a prevenci kriminality. Současně je náplní práce probační a mediační služby pomoci začlenit pachatele do života a společnosti snížit riziko jeho budoucí recidivy. Stejně tak se snaží pomoci poškozenému, navodit zpět jeho pocit bezpečí a důvěry ve spravedlnost. Jde tedy o propojení práva sociální práce s právem, zejména trestním. Spolupracuje převážně s orgány činnými v trestním řízení, nejvíce policie, státní zastupitelství, soudy, dále věznice, sociální odbory apod.

Pracovníci probační a mediační služby část své práce zasvěcují činnosti s mladistvými a dětmi. Dle zákona č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže zajišťují nejen výkon mnoha výchovných a trestních opatření, ale také dohlízejí na tyto děti a mladistvé.

Tím se probační a mediační služba stává důležitým subjektem v oblasti terciální prevence. V Kroměříži tato služba poskytuje informační přednášky o činnosti probační a mediační služby a s tím souvisejících tématech.¹⁵⁸

- **Středisko volného času Šipka**

Zřizovatelem tohoto střediska je město Kroměříž a jeho funkce spočívá v naplňování volného času a jeho užitečného trávení pro školní a mimoškolní výchovu dětí, mládeže, pedagogických pracovníků a dospělých. Dále se středisko zaměřuje na práci s ohroženými sociálními skupinami např. začleňování handicapovaných osob, zapojení dětí z dětských domovů, zvláštních škol apod. Zaměřuje se tedy na sociální prevenci a protidrogovou politiku. Podílí se na prevenci primární i sekundární.¹⁵⁹

¹⁵⁷ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 41.

¹⁵⁸ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 41.

¹⁵⁹ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 42.

- **Krajská pedagogicko-psychologická poradna (KPPP) a Zařízení pro další vzdělání pedagogických pracovníků, pracoviště Kroměříž**

KPPP zajišťuje odborné pedagogicko-psychologické služby formou poradenství pro děti a mládež ve věku od tří let do ukončení školní docházky a jejich rodiny. Pomáhá řešit výukové a výchovné problémy dětí a mládeže, pomáhá při adaptačních potížích, profesionální orientaci žáků, poskytuje individuální a poradenskou péči, konzultace s psychologem, speciálním pedagogem. V nutných případech poskytuje krizovou intervenci. Složitější případy řeší ve spolupráci s jinými institucemi a orgány.

Realizaci preventivních programů KPPP v oblasti primární a sekundární prevence má na školách a školských zařízeních na starost oblastní metodik prevence. Ten také úzce spolupracuje se školními metodiky v regionu, jejichž činnost koordinuje a zprostředkovává spolupráci s dalšími zúčastněnými státními i nestátními institucemi.

Oblastní metodik prevence dále osobně navštěvuje školská zařízení a zaměřuje se na aktuální problémy týkající se drog, šikanování, narušování vztahů ve třídách, poruch příjmu potravy, kyberšikany apod. Nabízí pomoc školám, ale přímo samotným dětem popřípadě jejich rodinám a pomáhá výše zmíněné problémy odstranit nebo jinak řešit.

I KPPP zajišťuje pořádání přednášek a besed v oblasti primární prevence. Další devízou je realizace dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, pořádání akreditovaných seminářů z oblasti prevence rizikových jevů.¹⁶⁰

2 Nevládní neziskové a charitativní organizace

- **SPEKTRUM preventivních programů pro děti a mládež, občanské sdružení**

Toto občanské sdružení zajišťuje provedení několika preventivních programů, z nichž zmíním nejvýznamnější čtyři:

- **Individuální preventivní dobrovolnický program „Pět P“ (Prevence, Podpora, Péče, Přátelství, Pomoc)**

Tento program je jedním z nejznámějších preventivních programů a funguje již více než 90 let po celém světě.

Spočívá v dobrovolnosti, kdy jeden ze speciálních vyškolených pracovníků z řad studentů se individuálně věnuje jednomu dítěti a pomáhá mu s jeho problémy s navazováním přátelských vztahů s vrstevníky, má sklony experimentovat s drogami či jinými omamnými

¹⁶⁰ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘIŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 42 – 43.

látkami, má jinou odlišnost nebo trpí komplexem méněcennosti. Tento individuální přístup musí být zajištěn nejméně po dobu jednoho roku. Tomuto sdružení je výhodou navázání blízké spolupráce s Vyšší pedagogickou školou v Kroměříži a jejími studenty z oboru sociální pedagog.¹⁶¹

▪ **Dobrovolnický program pro nezaměstnané**

Zvláště v našem v okrese Kroměříž a celkově i ve Zlínském kraji je potřeba akutně řešit problematiku nezaměstnanosti. Jendou z možností je i tento dobrovolnický program, který se snaží zmírnit následky nezaměstnanosti zapojením nezaměstnaných lidí do dobrovolnických činností. Nejvíce se věnují skupinám čerstvých absolventů různých typů škol, dlouhodobě nezaměstnaným, matkám s dětmi či občanům se změněnou pracovní schopností, stejně tak se všemi, kteří jsou ohroženi dlouhodobou nezaměstnaností. Cílem je zejména překonat období nezaměstnanosti bez psychosociální krize. Problémem je jen nízká informovanost nezaměstnaných o tomto programu, proto se zde naskytuje prostor pro zlepšení situace např. větší informovaností na úřadu práce.¹⁶²

▪ **Program pro seniory**

Cílem tohoto programu je překonání samoty seniorů a s tím spojené tísně a psychické krize v období stáří a jejich aktivní zapojení do života.¹⁶³

▪ **Program dobrovolníci v nemocnici**

*Posláním programu je zlepšení psychosociálních podmínek pacientů na lůžkových odděleních Nemocnice Kroměříž, především dětské oční oddělení a Psychiatrické léčebny Kroměříž.*¹⁶⁴

• **Oblastní charita Kroměříž**

Toto zařízení se zabývá především terciální protidrogovou prevencí. Existují zde dva vzájemně propojené programy: Kompaktní a poradenské centrum a Terénní program Plus poskytující ambulantní poradenské a sociální služby uživatelům nealkoholických drog.

¹⁶¹ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 43.

¹⁶² SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 43.

¹⁶³ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 44.

¹⁶⁴ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 44.

Centrum se snaží o snížení zdravotních a sociálních rizik spojením s užíváním drog nejen pro samotné uživatele, ale i jejich příbuzné, stejně tak i pro společnost drogami nepostiženou. Poskytuje i primárně-preventivní programy pro žáky, studenty a pedagogy. Další náplní práce tohoto zařízení je individuální poradenství a sociální servis spočívající v pomoci s hledáním zaměstnání, ubytování, s vyřizováním dokladů či sociálních dávek.¹⁶⁵

- **Charitní dům-Azylové ubytování pro matky s dětmi a ženy v tísní**

Charitní azylový dům poskytuje matkám s dětmi a samotným ženám, případně otcům s dětmi ve vlastní péči krátkodobé ubytování v bezpečném prostředí a takové sociální služby, které jim pomohou ke zvýšení jejich soběstačnosti a opětovnému začlenění do společnosti.

Získání takového dočasného bezpečného přístřeší je důležité k dosažení nadhledu nad situací, zpět nabytí víry ve své schopnosti a získání motivace uspořádat si své životní podmínky a vyřešit tíživou životní situaci. Charitní dům slouží k minimalizování negativních vlivů původního patologického prostředí a zajišťuje i pomoc při komunikaci s institucemi, při prosazování práv a zájmů a může také pomoci zabezpečit odborné i speciální poradenství.

Tento charitní dům dále zajišťuje sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, které jsou terénní, popřípadě ambulantní a poskytují se rodinám s dětmi, jejichž vývoj je v důsledku dopadů dlouhodobé krizové situace ohrožen a jejichž rodiče si s těmito důsledky nedokážou sami poradit.¹⁶⁶

- **Astras o. p. s.**

Toto zařízení je poskytovatelem komplexních sociálních služeb pro osoby bez přístřeší. Sociální program je tvořen poskytovanými službami a ubytováním. Od uživatelů těchto služeb se očekává aktivní přístup k řešení své nepříznivé životní a sociální situace a pravidelná úhrada za finančně ohodnocené služby. Zařízení je v provozu 24 hodin denně po celý rok.

Služby tohoto zařízení jdou rozdělit na tři oddělení. Prvním je azylový dům pro muže, který nabízí přechodné ubytování, pomoc se zajištěním stravy i osobní hygieny a pomoc zařadit se zpět do společnosti dospělým mužům z regionu Kroměříž. Druhou možností je nízkoprahové denní centrum ADAM, poskytující své služby ženám starším 18 - ti let, které se nacházejí v obtížné životní situaci. Pomoc spočívá v řešení problémů s bydlením, stravou,

¹⁶⁵ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 44.

¹⁶⁶ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 44 – 45.

hygienou a poskytující místo pro odpočinek a nalezení pomoci k překonání tíživé situace. Třetím oddělením je noclehárna pro muže poskytující ambulantní službu bez přístřeší, kteří mají zájem o využití hygienického zázemí a přenocování.

Významná je i spolupráce tohoto zařízení se sociálními referáty, kurátory a dalšími organizacemi pracujícími v sociální sféře s cílem podílet se na integraci různých skupin obyvatelstva a zmírňování dopadu bezdomovectví v Kroměříži a okolí.¹⁶⁷

- **Jaspis o. s.**

Občanské sdružení Jaspis je volnočasové centrum, cílem je se věnovat dětem a mladým lidem města Kroměříž a nabídnout jim smysluplné trávení volného času a být jim na blízku při řešení jejich problémů.

Nabídka zahrnuje spousty nejrůznějších aktivit, kroužků a klubových činností např. čajovnu dílnu, vaření, klub deskových her, tvořivou dílnu, horolezeckou stěnu apod.

*V rámci prevence sociálně patologických jevů pořádá přednášky ve školách, diskusní večery, semináře a jiné vzdělávací programy např. na téma šikana, sekty, sex a vztahy apod.*¹⁶⁸

- **Mateřské centrum Klubíčko, o.s.**

Občanské sdružení Mateřské centrum klubíčko je kroměřížské centrum vzájemného setkávání rodin s dětmi. Nabízí rodinám s malými dětmi smysluplné využití volného času formou vzdělávacích, zábavných, tvořivých i pohybových aktivit pro děti i dospělé. (kon46)

Činnost tohoto mateřského centra nabízí širokou škálu aktivit. K nejvýznamnějším patří integrační aktivity především matek na mateřské dovolené, podporu mateřství a rodičovství, budování sociálního zázemí pro rodiny s malými dětmi, zvyšování sebevědomí matek, zdravotní prevence a propagování zdravého životního stylu a další.

Významnou činností je i práce s handicapovanými dětmi s důrazem na plný život rodičů.¹⁶⁹

¹⁶⁷ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 45.

¹⁶⁸ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 46.

¹⁶⁹ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 46.

- **Fond ohrožených dětí**

Fond ohrožených dětí je občanské sdružení na pomoc týraným, zanedbávaným, zneužívaným, opuštěným nebo jinak sociálně ohroženým dětem. Má pověření Ministerstva práce a sociálních věcí ČR jako zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

Náplň práce spočívá ve vyhledávání náhradních rodin pro obtížně umístitelné děti, pomoc týraným a jinak sociálně ohroženým dětem, provoz azylových domů Střecha pro rodiny s dětmi a mládež bez domova, poradenská a hmotná pomoc pro rodiny s dětmi, osvěta a snahy o změnu legislativy.

Pobočka Fondu ohrožených dětí v Kroměříži se zaměřuje na prevenci a práci s rodinou v jejím přirozeném prostředí. Nachází se zde i dva Klokánky, tedy zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

Fond ohrožených dětí Kroměříž nabízí velkou škálu preventivních programů, organizuje přednášky pro děti zaměřené zejména na protidrogovou tematiku.¹⁷⁰

- **Český červený kříž**

Český červený kříž realizuje aktivity spojené se vzděláváním v oblasti první pomoci a souvisejících tématických celků. Zabývá se prací s dětmi, mladými lidmi i dospělými.

Český červený kříž ve městě Kroměříž úzce a dlouhodobě spolupracuje s městem na projektech zabývajících se snížením úrazovosti a ochrany zdraví a napomáhá mstu s realizací řady akcí. Má na starosti i provozování dopravního hřiště ve městě.¹⁷¹

- **Nabídka zájmových a sportovních činností pro mládež i dospělé**

Nepřímo se na prevenci města Kroměříže podílí i spousta aktivit, které se starají o smysluplné trávení volného času nejen pro děti i dospělé, ale i pro seniory, jejichž péči je ve městě věnována velká pozornost, stejně jako osobám se zdravotním, mentálním či smyslovým znevýhodněním.

Město se dále snaží pomoci vytvářením infrastrukturních podmínek, odstraněním bariér i vznikem bezbariérových tras.

Mezi nejvýznamnější organizace týkající se této nepřímé prevence lze jmenovat příspěvkové organizace města - Dům kultury a Knihovna Kroměřížska. V obou organizacích se poskytují služby a prostory pro konání kulturně-spoločenských akcí pro všechny věkové

¹⁷⁰ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 47.

¹⁷¹ SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s.47.

kategorie včetně jednorázových kroužků, klubů a akcí pro děti a tím je naplňována nabídka systematického či jednorázového trávení času s cílem působit na děti, mladé lidi i dospělé a tím zamezit sociálně nežádoucímu chování a šířit osvětu. Knihovna Kroměřížska navíc často organizuje přednášky, besedy a kurzy vedoucí k rozvoji osobnosti a získání znalostí a dovedností nutných pro uplatnění na trhu práce. Mezi nejvýznamnější dlouholeté tradice se řadí například Akademie III. věku s navazující Univerzitou III. věku, či spolupráce s dětmi s kombinovanými vadami.

Velký vliv na nepřímou prevenci dále mají sportovní kluby, sportoviště a stadiony a zájmové činnosti jednotlivých škol a jejich školních klubů (školní časopisy, divadelní spolky, pěvecké sbory, sportovní oddíly a jiné).¹⁷²

¹⁷² SKŘEPSKÝ, Mgr. Miloslav. KROMĚŘÍŽSKÁ ROZVOJOVÁ KANCELÁŘ O.P.S. *Plán prevence kriminality města Kroměříže pro období 2012 - 2015*. Kroměříž, 2012, s. 48 – 51.